
Shri Jagannatha Vaidika Puja Paddhati

శ్రీజగన్నాథ వైదిక పూజా పద్ధతి

Document Information

Text title : Jagannatha Vaidika Puja Paddhati
File name : jagannAthavaidikapUjApaddhatiH.itx
Category : vishhnu, pUjA, jagannatha, vishnu, krishna
Location : doc_vishhnu
Author : Arun Kumar Upadhyay
Transliterated by : Arun Kumar Upadhyay
Proofread by : Arun Kumar Upadhyay
Latest update : July 13, 2024
Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

July 13, 2024

sanskritdocuments.org

శ్రీజగన్నాథ వైదిక పూజా పద్ధతి

పురుషసూక్త ఔర ఉత్తర నారాయణసూక్త

పురుషసూక్తమ్

వాజసనేయి మాధ్యన్దినశాఖీయ యజుర్వేద, అధ్యాయ 30-
అథ పురుషసూక్తమ్ ।

ఓం తచ్ఛం యోరావృణీమహే । గాతుం యజ్ఞాయ ।

గాతుం యజ్ఞపతయే । దైవీ స్వస్తిరస్తు నః ।

స్వస్తిర్మానుషేభ్యః । ఉర్ధ్వం జిగాతు భేషజమ్ ।

శన్నో అస్తు ద్విపదే । శం చతుష్పదే ।

ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః ।

ఓం సహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్షః సహస్రపాత్ ।

స భూమిః సర్వత స్పృత్వాఽత్యతిష్ఠద్దశాఙ్గులమ్ ॥ ౧ ॥

పురుష ఏవేదః సర్వం యద్భూతః యచ్ఛ భావ్యమ్ ।

ఉతామృతతస్యేశానో యదన్నేనాతిరోహతి ॥ ౨ ॥

ఏతావానస్య మహిమాతో జ్యాయాశ్చ పూరుషః ।

పాదోఽస్య విశ్వా భూతాని త్రిపాదస్యామృతన్ద్రివి ॥ 3 ॥

త్రిపాదూర్ధ్వఽ ఉదైత్పురుషః పాదోస్యేహాభవతువనః ।

తతో విష్వజ్విక్రమత్ సాశనానశనే అభి ॥ ౪ ॥

తతో విరాడజాయత విరాజోఽధిపూరుషః ।

స జాతోఽత్యరిచ్యత పశ్చాద్ భూమిమథో పురః ॥ ౫ ॥

తస్మాద్వ్యజ్ఞాత్ సర్వహుతః సమృతమృషదాజ్యమ్ ।

పశూస్త్రాశ్చక్రే వాయవ్యానారణ్యా గ్రామ్యాశ్చ యే || ౬ ||
 తస్మాద్వజ్ఞాత్సర్వహతఽఋచః సామాని జజ్ఞిరే |
 ఛన్దాసి జజ్ఞిరే తస్మాద్వజ్ఞస్తస్మాదజాయత || ౭ ||
 తస్మాదశ్వాఽజాయంత యే కే చోభయాదతః |
 గావో హ జజ్ఞిరే తస్మాత్తస్మాజ్ఞాతాఽజావయః || ౮ ||
 తఽ యజ్ఞమభ్రవిషి ప్రాక్షన్పరుషజ్ఞాతమగ్రతః |
 తేన దేవాఽయజంత సాధ్యాఽఋషయశ్చ యే || ౯ ||
 యత్పురుషఃవ్యదధుః కతిథా వ్యకల్పయన్ |
 ముఖజ్ఞీమస్యాసీత్కిమ్బాహూ కిమూరూ పాదాఽఉచ్యేతే || ౧౦ ||
 బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖమాసీద్బాహూ రాజస్యః కృతః |
 ఊరూ తదస్య యద్వైశ్యః పద్యాః శూద్రోఽజాయత || ౧౧ ||
 చన్ద్రమా మనసో జాతశ్చక్షోః సూర్యోఽజాయత |
 శ్రోత్రాద్వాయుశ్చ ప్రాణశ్చ ముఖాదగ్నిరజాయత || ౧౨ ||
 నాభ్యాఽసీదన్తరిక్షః శీర్షో ద్యౌః సమవర్తత |
 పద్భ్యామ్నూభిమిర్దిశః శ్రోత్రాత్తథా లోకాఽకల్పయన్ || ౧౩ ||
 యత్పురుషేణ హవిషా దేవా యజ్ఞమతస్వత |
 వసన్తోఽస్యాసీదాజ్యజ్ఞీష్మఽఇథ మ్ శరధ్ధవిః || ౧౪ ||
 సప్తాస్యాసన్పరిధయస్త్రిః సప్త సమిధః కృతాః |
 దేవా యద్వజ్ఞాన్వనానాఽబధ్నన్పరుషమృశుమ్ || ౧౫ ||
 యజ్ఞేన యజ్ఞమయజంత దేవాస్తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ |
 తే హ నాకమ్మహిమానః సచన్త యత్ర పూర్వే సాధ్యాః సప్తి దేవాః || ౧౬ ||

ఉత్తర నారాయణ సూక్త

అధ్యక్షః సమభృతః పృథీవ్యై రసాచ్చ విశ్వకర్మణః సమవర్తతాగ్రే |
 తస్య త్వష్టా విదధద్రూపమేతి తన్మర్త్యస్య దేవత్వమాజానమగ్రే || ౧౭ ||

వేదాహమేతమ్మురుషమ్మహాస్తమాదిత్యవర్ణస్తమసః పరస్తాత్ ।
 తమేవ విదిత్వాతి మృత్యుమేతి నాన్యః పథా విద్యతేయనాయ ॥ ౧౮ ॥
 ప్రజాపతిశ్చరతి గర్భేనైస్తరజాయమానో బహుధా విజాయతే ।
 తస్య యోనిమృరిపశ్యన్తి ధీరాస్తస్మిన్స్త తస్మరుభవనాని విశ్వా ॥ ౧౯ ॥
 యో దేవేభ్యఃతపతి యో దేవానామ్పురోహితః ।
 పూర్వో యో దేవేభ్యో జాతో నమో రుచాయ బ్రాహ్మయే ॥ ౨౦ ॥
 రుచమ్బ్రాహ్మజ్ఞానయన్తో దేవాఽగ్రే తదబ్రువన్ ।
 యస్వైవమ్బ్రాహ్మణో విద్యాత్తస్య దేవాఽసన్వశే ॥ ౨౧ ॥
 శ్రీశ్చ తే లక్ష్మీశ్చ పత్న్యోవహారాత్రే పార్శ్వే నక్షత్రాణి రూపమశ్వినౌ వ్యాత్తమ్ ।
 ఇష్టన్నిషాణాముమ్మృఽఇషాణ సర్వలోకమ్మృఽఇషాణ ॥ ౨౨ ॥
 ఓం తచ్ఛం యోరావృణీమహే । గాతుం యజ్ఞాయ ।
 గాతుం యజ్ఞపతయే । దైవీస్వస్తిరస్తు నః ।
 స్వస్తిర్మానుషేభ్యః । ఊర్ధ్వం జిగాతు భేషజమ్ ।
 శన్నో అస్తు ద్విపదే । శం చతుష్పదే ।
 ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః ।

అథ పురుష సూక్త విధిః

ఓం ఆస్య సహస్రశీర్షేతి షోడశర్చస్య పురుషసూక్త మహామన్తస్య నారాయణ ఋషిః ।
 అనుష్టుప్ ఛందః ।
 అన్తాయా త్రిష్టుప్ ఛందః ।
 జగద్భీజం పురుషో దేవతా ।
 పురుష ఏవేదం - ఇతి బీజమ్ ।
 యజ్ఞేన యజ్ఞమ్- ఇతి శక్తిః ।
 ఏతావాన్-ఇతి కీలకమ్ ।

మమ సకలాభీష్ట సిద్ధ్యర్థే ధన-ధాన్య-పుత్రాది సకల సమృత్ సమృద్ధ్యర్థే శ్రీమన్నారాయణ
ప్రీతి ద్వారా సర్వవిధ పురుషార్థ సమృత్తయే న్యాస- పూజా- పాఠ- హవనాభిషేకేషు
వినియోగః ।

ఇతి ॥

అథ ఋష్యాదిన్యాసః

ఓం శ్రీమన్నారాయణర్షయే నమః శిరసి ।

ఓం జగత్కారణ పురుష దేవతాయై నమో హృదయే ।

ఓం అనుష్టుప్-త్రిష్టుప్-ఛన్దోభ్యాం నమో ముఖే ।

ఓం పురుష ఏవేదం - ఇతి బీజాయ నమో నాభౌ ।

ఓం యజ్ఞేన యజ్ఞమ్-ఇతి శక్తయే నమః కట్యామ్ ।

ఓం ఏతావాన్ - ఇతి కీలకాయ నమః పాదౌ ।

మమ సకలాభీష్టం సిద్ధ్యర్థే ధన-ధాన్య-పుత్రాది సకల సమృత్ సమృద్ధ్యర్థే శ్రీమన్నారాయణ
ప్రీతి ద్వారా సర్వవిధ పురుషార్థ సమృత్తయే పురుష సూక్త -న్యాస -పూజా- పాఠ -
హవనాభిషేకేషు వినియోగాయ నమః సర్వాక్షేషు ।

ఇతి ॥

అథ ఋచాద్యుక్తన్యాసః

ఓం సహస్రశ్చీరా - ఇతి వామ కరే ౧ ।

ఓం పురుష ఏవేదం- ఇతి దక్షిణ కరే ౨ ।

ఓం ఏతావానస్య - ఇతి వామ పాదే ౩ ।

ఓం త్రిపాదూర్ధ్వ - ఇతి దక్షిణ పాదే ౪ ।

ఓం తతో విరాడ- ఇతి వామ జానౌ ౫ ।

ఓం తస్మాద్యజ్ఞాత్ - ఇతి దక్షిణ జానౌ ౬ ।

ఓం తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుత ఋచః- ఇతి వామ కట్యాం ౭ ।

ఓం తస్మాదశ్వా - ఇతి దక్షిణ కట్యాం ౮ ।

ఓం తం యజ్ఞం - ఇతి నాభౌ ౯ ।

ఓం యత్పురుషం - ఇతి హృదయే ౧౦ ।

ఓం బ్రాహ్మణోఽస్య - ఇతి కణ్ఠే ౧౧ ।

ఓం చన్ద్రమా మనసో - ఇతి వామ బాహౌ ౧౨ ।

ఓం నాభ్యా ఆసీ - ఇతి దక్షిణ భాహౌ ౧౩ ।
 ఓం యత్పురుషేణ - ఇతి ముఖే ౧౪ ।
 ఓం సప్తాస్యాసన్-ఇతి నేత్రయోః ౧౫ ।
 ఓం యజ్ఞేన యజ్ఞం -ఇతి మూర్ధ్న ౧౬ ।
 ఇతి ॥

అథ కరన్యాసః

ఓం బ్రాహ్మణోఽస్య -ఇత్యఙ్గష్టాభ్యాం నమః ।
 ఓం చన్ద్రమా - ఇతి తర్జనీభ్యాం నమః ।
 ఓం నాభ్యా-ఇతి మధ్యమాభ్యాం నమః ।
 ఓం యత్పురుషేణ - ఇత్యనామికాభ్యాం నమః ।
 ఓం సప్తాస్యాసన్ - ఇతి కనిష్ఠికాభ్యాం నమః ।
 ఓం యజ్ఞేన -ఇతి కరతల కరపృష్టాభ్యాం నమః ।
 ఇతి ॥

అథ హృదయాదిన్యాసః

ఓం బ్రాహ్మణోఽస్య-ఇతి హృదయాయ నమః ।
 ఓం చన్ద్రమా-ఇతి శిరసే స్వాహా ।
 ఓం నాభ్యా-ఇతి శిఖాయై వషట్ ।
 ఓం యత్పురుషేణ-ఇతి కవచాయ హుమ్ ।
 ఓం సప్తాస్యాసన్-ఇతి నేత్రాభ్యాం వౌషట్ ।
 ఓం యజ్ఞేన యజ్ఞం -ఇతి ఆస్త్రాయ ఫట్ ।
 ఓం భూర్భువః స్వరోమితి దిగ్బంధః ।
 ఇతి ॥

అథ నారాయణధ్యానమ్

ధ్యేయః సదా సవిత్ర మణ్డల మధ్యవర్తీ నారాయణ సరసిజాసన సన్నివిష్టః ।
 కేయూరవాన్ మకర కుణ్డలవాన్ కిరీటీ, హారీ హిరణ్మయ వపుర్ధృత శఙ్ఖచక్రః ॥ ౧ ॥

అథ ఛన్దో లక్షణమ్

మృత్యుభీతైః పురా దేవైరాత్మనశ్చాదనాయ చ ।
 ఛన్దాంసి సంస్మృతాసీహ ఛాదితాస్తైస్తతోఽమరాః ॥
 ఛాదనాశ్చన్ద ఉద్దిష్టం వాససీ కృత్తిరేవ చ ।
 ఛన్దోభిరావృతం సర్వం విద్యాత్సర్వత్ర నాన్యతః ॥
 (బృహత్ పరాశర స్మృతి, ౨/౩౯-౪౦)

అథ దేవతాలక్షణం

యస్మిన్ మన్తే తు యో దేవస్తేన దేవేన చిహ్నితమ్ ।
 మన్తం తద్దేవతం విద్యాత్ సన్ని తత్ర తు దేవతాః ॥ ౪౧॥

అథ ఋషిలక్షణం

యేన యద్ ఋషిణా దృష్టం సిద్ధిః ప్రాప్తా తు యేన వై ।
 మన్తేణ తస్య సః ప్రోక్తో ముని భావస్తదాత్మకః ॥ ౪౨॥

అథ వినియోగలక్షణం

యత్ర కర్మాణి చారభే జప-హోమార్చనాదికే ।
 క్రియన్తే యేన మన్తేణ వినియోగస్తు సః స్మృతః ॥ ౪౩॥

అథ బ్రాహ్మణలక్షణం

అస్య మన్తస్య చార్థోఽయమయం మన్తోఽత్ర వర్తతే ।
 తత్రస్య బ్రాహ్మణం జ్ఞేయం మన్తస్యేతి శ్రుతి క్రమః ॥ ౪౪॥
 ఏతద్ధి పంచుకం జ్ఞాత్వా క్రియతే కర్మ యద్ ద్విజః ।
 తదనన్త ఫలం తేషాం భవేద్వేద నిదర్శనాత్ ॥ ౪౫॥
 ఛన్దో దైవతమార్షం చ వినియోగం చ బ్రాహ్మణమ్ ।
 మన్తం పంచువిధం జ్ఞాత్వా ద్విజః కర్మ సమారభేత్ ॥ ౨౯-౪॥
 దద్యాత్ పురుష సూక్తేన ఆపః పుష్పాణి చైవ హి ।
 అర్చిత్వం స్యాదిదం తేన విశ్వం భువన సప్తకమ్ ॥ ౩౮-౦॥

అనుష్ఠుభస్య సూక్తస్య త్రిష్ఠుబన్తస్య దేవతా ।

పురుషో యో జగద్-బీజం ఋషి-ర్నారాయణః స్మృతః ॥ 3౮౧॥

ఏతాన్యవిదిత్వా యోఽధీతే ఽనుబ్రూతే జపతి జహోతి యజతే యాజయతే తస్య బ్రహ్మ నిర్వీర్యం యాతయామః భవత్యథాతరాశ్వ గర్తం వా పద్యతే స్థాణుం వర్చుతి ప్రమీయతే వా పాపీయామ్భవత్యథ విజ్ఞాయైతాని యోఽధీతే తస్య వీర్యవదథ యోఽర్థవిత్తస్య వీర్యవత్తరం భవతి జపిత్వా హుత్యేష్ట్యా తత్ఫలేన యుజ్యతే । (సర్వానుక్రమణీకా, ౧/౧)

అథ న్యాసప్రమాణమ్

ప్రథమాం విన్యసేద్వామే ద్వితీయాం దక్షిణే కరే ।

తృతీయాం వామ పాదే చ చతుర్థీ దక్షిణే న్యసేత్ ॥ 3౮౪॥

పంచమీ వామ జానౌ తు షష్ఠీ వై దక్షిణే న్యసేత్ ।

సప్తమీం వామ కట్యాం తు దక్షిణస్యాం తథాష్టమీమ్ ॥ 3౮౫॥

నవమీం నాభి మధ్యే తు దశమీం హృదయే తథా ।

ఏకాదశీం వామ కుక్షౌ ద్వాదశీ దక్షిణే న్యసేత్ ॥ 3౮౬॥

కణ్ఠే త్రయోదశీం న్యస్య తథా వక్త్రే చతుర్దశీమ్ ।

అక్షోః పంచదశీం వైవ విన్యసేన్-మూర్ధ్ని షోడశీమ్ ॥ 3౮౭॥

ఏవం న్యాసవిధిం కృత్వా పశ్చాత్ పూజాం సమారభేత్ ॥ 3౮౮॥

(బృహత్ పారాశర స్మృతి, అధ్యాయ ౨)వృద్ధ హారీత స్మృతి, అధ్యాయ ౮ అపి ।

అథ నారాయణ పూజా క్రమః

సహస్రశిర్షా పురుషః సహస్రాక్షః సహస్రపాత్ ।

స భూమిం సర్వత స్పృత్వాత్యతిష్ఠద్దశాఙ్గులమ్ ॥ ౧॥

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః ఆవాహనం సమర్పయామి ॥ ౧॥

పురుష ఏవేదం సర్వం యద్ భూతం యచ్ఛ భావ్యమ్ ।

ఉతామృతత్వస్యేశానో యదన్నేనాతిరోహతి ॥ ౨॥

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, ఆసనం సమర్పయామి ॥ ౨॥

ఏతావానస్య మహిమాతో జ్యాయాశ్చ పూరుషః ।

పాదోఽస్య విశ్వా భూతాని త్రిపాదస్యామృతం దివి || 3||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, పాద్యం సమర్పయామి || 3||

త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్ పురుషః పాదోఽస్యేహాభవత్ పునః |

తతో విశ్వజ్ఞో వ్యక్రామత్ సాశనానశనే అభి || 4||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, అర్ఘ్యం సమర్పయామి || 4||

తతో విరాడజాయత విరాజో అధిపూరుషః |

స జాతో అత్యరిచ్యత పశ్చాద్ భూమిమథో పురః || 5||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః ఆచమనీయం సమర్పయామి || 5||

తస్మాద్యజ్ఞాత్ సర్వహుతః సమృద్ధతం పృషదాజ్యమ్ |

పశూతాశ్చక్రే వాయవ్యానారణ్యాన్ గ్రామ్యాశ్చ యే || 6||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః స్నానం సమర్పయామి || 6||

తస్మాద్యజ్ఞాత్ సర్వహుతః ఋచః సామాని జజ్ఞిరే |

ఛన్దాసి జజ్ఞిరే తస్మాద్యజస్తస్మాదజాయత || 7||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః వస్త్రం సమర్పయామి || 7||

తస్మాదశ్వా అజాయంత యే కే చోభయాదతః |

గావో హ జజ్ఞిరే తస్మాత్తస్మాజ్జాతా అజావయః || 8||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః యజ్ఞోపవీతం సమర్పయామి || 8||

తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రౌక్షన్ పురుషం జాతమగ్రతః |

తేన దేవా అయజంత సాధ్యా ఋషయశ్చ యే || 9||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః గంధం సమర్పయామి || 9||

యత్పురుషం వ్యదధుః కతిథా వ్యకల్పయన్ |

ముఖం కిమాస్యాసీత్ కిం బౌహు కిమూరూ పాదా ఉచ్యేతే || 10||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః పుష్పం సమర్పయామి || 10||

బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖమాసీద్ బౌహు రాజన్యః కృతః |

ఊరూ తదస్య యద్వైశ్యః పద్భ్యం శూద్రో అజాయత || 11||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః ధూపమాఘ్రాపయామి || 11||

చన్ద్రమా మనసో జాతశ్చక్షోః సూర్యో అజాయత |
 శ్రోత్రాద్వాయుశ్చ ప్రాణశ్చ ముఖాద్గిర్జాయత || ౧౨||
 శ్రీమతే నారాయణాయ నమః దీపం దర్శయామి || ౧౨||
 నాభ్యా ఆసీదస్తరిక్షం శీరో ద్యౌః సమవర్తత |
 పద్భ్యాం భూమిర్దిశః శ్రోత్రాత్తథా లోకానకల్పయన్ || ౧౩||
 శ్రీమతే నారాయణాయ నమః వైవేద్యం నివేదయామి || ౧౩||
 యత్పురుషేణ హవిషా దేవా యజ్ఞమతన్వత |
 వసంతోఽస్యాసీదాజ్యం గ్రీష్మ ఇధ్మః శరద్ధవిః || ౧౪||
 శ్రీమతే నారాయణాయ నమః నమస్కారం సమర్పయామి || ౧౪||
 సప్తాస్యాసన్ పరిధయస్త్రిః సప్తసమిధః కృతాః |
 దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానా అబధ్నన్ పురుషం పశుమ్ |(౧౫||)
 శ్రీమతే నారాయణాయ నమః ప్రదక్షిణాం సమర్పయామి || ౧౫||
 యజ్ఞేన యజ్ఞమయజ్ఞస్త దేవాస్తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ |
 తేహ నాకం మహిమానః సచన్త యత్ర పూర్వే సాధ్యాః సన్ని దేవాః || ౧౬||
 శ్రీమతే నారాయణాయ నమః సపుష్యాజ్ఞులిం విసర్జనం సమర్పయామి || ౧౬|| —| ఇతి
 |

అథ నారాయణ పూజా ప్రమాణమ్

ఆద్యయావాహయేద్దేవమృచా తు పురుషోత్తమమ్ |
 ద్వితీయయాసనం దద్వాత్ పాద్యం చైవ తృతీయయా || ౩౯౪||
 అర్ఘ్యశ్చతుర్థ్యాం దాతవ్యః పంచమ్యాచమనం తథా |
 షష్ఠ్యా స్నానం ప్రకుర్వీత సప్తమ్యా వస్త్ర ధౌతకమ్ || ౩౯౫||
 యజ్ఞోపవీతం చాష్టమ్యా నవమ్యా గన్ధమేవ చ |
 పుష్ప దేయం దశమ్యా తు ఏకాదశ్యా చ ధూపకమ్ || ౩౯౬||
 ద్వాదశ్యా దీపకం దద్వాత్ త్రయోదశ్యా నివేదనమ్ |
 చతుర్దశ్యా నమస్కారం పంచదశ్యా ప్రదక్షిణాః || ౩౯౭||
 షోడశ్యోద్వాసనం కుర్వాద్ దేవ-దేవస్య చక్రిణః |

స్నానం వస్త్రం చ వైవేద్యే దద్యాచమనం హరేః ॥ ౩౯౮ ॥

(బృహత్ పారాశర స్మృతి, అధ్యాయ, ౨) — | ఇతి |

అథ షోడశోపచారాః

ఆవాహనాసనే పాద్యమర్ఘ్యమాచమనీయకమ్ |

స్నానం వస్త్రోపవీతే చ గంధ మాల్యాదిభిః క్రమాత్ ॥ ౧ ॥

ధూపం దీపం చ వైవేద్యం నమస్కారం ప్రదక్షిణామ్ ॥ ౨ ॥ (పాశ్చరాత్ర)

అథ పంచోపచారాః

ధ్యానమావాహనం చైవ భక్త్యా యచ్చ నివేదనమ్ |

నీరాజనం ప్రణామశ్చ పంచ పూజోపచారకాః ॥ (జాబాలి, ౧)

గంధ పుష్పే ధూప దీపో వైవేద్యః పంచతే క్రమాత్ | (పాశ్చరాత్ర)

అథ దశోపచారాః

అర్ఘ్యం పాద్యఞ్చాచమనం స్నానం వస్త్ర నివేదనమ్ |

గంధాయో వైవేద్యాంతా ఉపచారా దశ క్రమాత్ ॥ (జ్ఞానమాలా)

అథాష్టత్రింశదుపచారాః

అర్ఘ్యం పాద్యమాచమనం మధుపర్కముపస్పృశమ్ |

స్నానం నీరాజనం భూషా దర్పణాలోకనం తతః ॥

గంధ పుష్పే ధూప దీపా వైవేద్యం చ తతః క్రమాత్ |

పాసీయం తోయమాచామం హస్త వాసస్తతః పరమ్ ॥

తామ్బూలమనులేపం చ పుష్పదానం తతః పునః |

గీతం వాద్యం తథా నృత్యం స్తుతిం చైవ ప్రదక్షిణాః ॥

పుష్పాంజ్ఞాలి నమస్కారావష్టత్రింశత్సమీరితాః | (జ్ఞానమాలా)

అథ రాజోపచారాః

తతః పంచామృతాభ్యంజనమన్యోద్వర్తనం తథా | మధుపర్క పరిమల ద్రవ్యాణి వివిధాని చ |

పాదుకాం దోలనాదర్శం వ్యజ్ఞానం ఛత్ర చామరే ।
వాద్యార్చిక్యం నృత్యగీత శయ్యా రాజోపచారకాః ॥ (సంస్కార భాస్కర)

అథ కలశాది పూజా

సువాసిత జలైః పూర్ణ సవ్యే కుమ్భం సుపూజయేత్ ।
మమ నామాఙ్కీతాం ఘణ్ణాం సుదర్శన యుతాం యది ॥
మమార్గే స్థాపయేద్యస్తు తస్య దేహే వసామ్యహమ్ ।
ఘణ్ణాం సమ్పూజ్య మధ్యే త్వాగమార్థమితి వాదయేత్ ॥
నివేశయేత్ పురో భాగే గన్ధం పుష్పం చ భూషణమ్ ।
దీపం దక్షిణతో దద్యాత్ పురో నైవ తు వామతః ।
వామతస్తు తథా ధూపమగ్రే వా న తు దక్షిణే । (పూజా సాగర)

ధూపే నీరాజనే స్నానే పూజాకాలే విలేపనే ।
మమార్గే వాదయన్ ఘణ్ణాముత్తమం లభతే ఫలమ్ ॥
(స్కంద పురాణ, ౨ వైష్ణవ ఖణ్ణ, ౨/౫/౯/౨౦)
స్నానే ధూపే తథా దీపే నైవేద్యే భూషణే తథా ।
ఘణ్ణా నాదం ప్రకుర్వీత తథా నీరాజనే ౭పి చ ॥ (కాలికా పురాణ)

కుర్యాదావాహనం మూర్తౌ మృన్మయాం సర్వదైవ హి ।
ప్రతిమాయాం జలై వహ్నౌ నావాహన విసర్జనే ॥ (వాచస్పతి)
ఆసనే పఞ్చ పుష్పాణి స్వాగతే షట్ శుభాని చ । (నారద పాంచురాత్ర, ౪/౯/౩)
పూరయిత్వా శుభ జలం పాత్రేషు కుసుమైర్యుతమ్ ।
ద్రవ్యాణి నిక్షిపేత్తేషు మఙ్గలాని యథా క్రమాత్ ॥ ౭౨ ॥

ఉశీరం చన్దనం కాష్ఠం పాద్య పాత్రే వినిక్షిపేత్ ।
విష్ణు-క్రాన్తం చ దూర్వాం చ కౌశేయాంస్తిలసర్షపాన్ ॥ ౭౩ ॥
అక్షతాంశ్చ ఫలం పుష్పమర్ఘ్య పాత్రే వినిక్షిపేత్ ।
జాతీఫలం చ కర్పూర మేలాం చాచమనీయకే ॥ ౭౪ ॥

మకరన్దం ప్రవాలం చ రత్నం సౌవర్ణమేవ చ ।
తాని దద్యాత్ స్నానపాత్రే ధాత్రీ సురతరుం తథా ॥ ౭౫ ॥
ద్రవ్యాణామప్యలాభే తు తులసీ పత్రమేవ చ ।

చన్దనం వా సువర్ణం వా కౌశేయం వా వినిక్షిపేత్ ॥ ౭౬ ॥

సౌవర్ణాని చ రౌప్యాణి తామ్రకాంస్యం ప్రయోజయేత్ ।

పాత్రాణి చోద్ధరణ్యా చ దద్యాత్ పాద్యాదికం తథా ॥ ౭౭ ॥

(వృద్ధ హారీత స్మృతి, అధ్యాయ, ౭)

గవ్యమాజ్యం దధిక్షీరం మాక్షికం శర్కరాన్వితమ్ ।

ఏకత్ర మిలితం జ్ఞేయం దివ్యం పఞ్చామృతం పరమ్ ॥ (ధన్వన్తరి)

రజసి సహదేవీ చ శిరీషం లక్ష్మణాపి చ ।

సహభద్రా కుశాగ్రాణి ఉద్వర్తనమిహోచ్యతే ॥ (ఆహ్నిక సూత్ర)

హరిద్రా కుఙ్కుమం చైవ సిన్ధూరాది సమన్వితమ్ ।

కఙ్జలం కణ్ఠ సూత్రాది సౌభాగ్య ద్రవ్యముచ్యతే ॥

ఆస్నాత్వా తులసీం ఛిత్వా యః పూజాం కురుతే జనః ।

సోఽపరాధీ భవేత్సత్యం తత్సర్వం నిష్ఫలం భవేత్ ॥ (వాయు పురాణ)

దేవార్థే తులసీచ్ఛేదో హోమార్థే సమిధాం తథా ।

ఇన్ద్రక్షయే న దుష్షేత గవార్థే తు తృణస్య చ ॥ (పద్మ పురాణ)

పఙ్కజం పఞ్చరాత్రం స్యాద్దశరాత్రం చ బిల్వకమ్ ।

ఏకాదశాహం తులసీ నైవ పర్యుషితా భవేత్ ॥

జాతీ శమీ కుశాః కఙ్కు మల్లికా కరవీరజమ్ ।

నాగ పున్నాగకాశోక రక్త సీతోత్పలాని చ ॥

చమ్పకం బకులం చైవ పద్మం బిల్వం పవిత్రకమ్ ।

ఏతాని సర్వ దేవానాం సఙ్గాహ్యాణి సమాని చ ॥

హిరుకా కఙ్కణం దారు మల్లికాగురు వాసితా ।

శఙ్ఖ జాతీఫలం శ్రీమత్ ప్రియా ధూపా హరేరిమే ॥ (వామన పురాణ)

న మిశ్రీకృత్య దద్యాత్తు దీపం స్నేహే ఘృతాదికమ్ ।

ఘృతేన దీపకం నిత్యం తిల తైలేన వా పునః ॥ (కాలికా పురాణ)

జ్వాలయేన్ మునిశార్థాల సన్నిధౌ జగదీశితుః ।

కార్పాస వర్తికా గ్రాహ్యో న దీర్ఘా న చ సూక్ష్మకా ॥

ఏకాం వినాయకే కుర్యాద్ ద్వే సూర్యే తిస్ర ఈశ్వరే ।

చతస్రః కేశవే కుర్యాత్ సప్తాశ్వతే ప్రదక్షిణాః । (బహువచ పరిశిష్ట)

అథ మస్త్ర పుష్పాంజ్ఞులిః

ఓం తద్విష్ణోః పరమం పదం సదా పశ్యన్తి సూరయః ।
దివీవ చక్షురాతతమ్ ॥ ౧॥

తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవాంసః సమిన్దతే ।
విష్ణోర్యత్ పరమం పదం పర్యాప్తానన్తరాయాయ ॥ ౨॥

సర్వస్తోమో ౭తిరాత్రముత్తమం మహర్భవతి ।
సర్వస్యాపత్యై సర్వస్య జిత్యై సర్వమేవ తేనాప్నోతి ॥ ౩॥

రాజాధిరాజాయ ప్రసహ్యసాహినే, నమో వయం వైశ్రవణాయ కుర్మహే ।
స మే కామాన్కామకామాయ మహ్యమ్, కామేశ్వరో వైశ్రవణో దదాతు ॥
కుబేరాయ వైశ్రవణాయ మహారాజాయ నమః ॥ ౪॥

ఓం స్వస్తి సామ్రాజ్యం భౌజ్యం స్వారాజ్యం వైరాజ్యమ్ ।
పారమేష్ఠ్యం రాజ్యం మహారాజ్యమాధిపత్యమయం, సమన్త పర్యాయా స్వాత్
సార్వభౌమః సర్వాయుషః ।
ఆన్తాదాపరార్ధాత్ పృథివ్యై సముద్ర పర్యన్తాయాః, ఏకరాడితి తదప్యేషః శ్లోకో ౭భిగీతః ॥
౫॥

మరుతః పరివేష్టారో మరుత్తస్యా వసన్ గృహే ।
ఆవిక్షితస్య కామప్రే విశ్వేదేవాః సభాసదః ॥ ౬॥

విశ్వతశ్చక్షురుత విశ్వతో ముఖో, విశ్వతో బాహురుత విశ్వతస్పాత్ ।
సం బాహుభ్యాం ధమతి సమృతత్రైద్యావా-భూమీ జనయన్ దేవ ఏకః ॥ ౭॥

ఓం నారాయణాయ విద్మహే, వాసుదేవాయ ధీమహి, తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్ ॥ ౮॥
యజ్ఞేన యజ్ఞమయజ్ఞన్త దేవాస్తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ ।
తే హ నాకం మహిమానః సచన్త యత్ర పూర్వే సాధ్యః సన్తి దేవాః ॥ ౯॥

అథ చక్రాబ్జ మణ్డల రచనా ప్రకారః

చన్తనార్ద్రాణి సత్రాణి పశ్చిమతః ప్రాచీనం దక్షిణత ఉదీచీనం సప్తదశ వారం పాతయేత్
। తేన షట్ పంచాశదధిక ద్విశత సంఖ్యకాని కోష్ఠకాని సమ్పద్యన్తే । తేషు మధ్యే షట్

త్రింశత్ కోష్ఠాని మార్జయిత్వా మధ్యే శక్కుం స్థాపయిత్వా సూత్ర మార్గేణ వృత్తాని సమాని పశ్చా బిమ్బాని యథా సమ్పద్యేరంస్తథా భ్రామయిత్వా ప్రథమ వృత్తస్య మధ్యే కర్ణికా క్షేత్రం కల్పయేత్ | తత్రాష్టా విన్దవః ప్రకల్పనీయాః | ద్వితీయ బిమ్బం త్రిధా ప్రథమం కేశరాన్ ద్వితీయే దలాని తృతీయం నాభిం ప్రకల్ప్య తత్ర భాగ-త్రయం కుర్యాత్ | తద్ బర్హి బిమ్బ-ద్వయే ద్వాదశాక్షరాణి కల్పయిత్వా పశ్చామే బిమ్బే నేమిం కల్పయేత్ | నేమేశ్చ భాగద్వయం కుర్యాత్ | తద్ బహిరష్టావింశతి కోష్ఠే చతురస్రం పీఠం ప్రకల్ప్య తద్ బహిరశీతి కోష్ఠే వీధీం చ ప్రకల్ప్య తత్ర లతా ప్రతానాదికం విరచ్య తద్ బహిః పక్ష్యైద్వయస్థ ద్వాదశాధికేశతసంఖ్యకేషు కోష్ఠేషు ప్రతిదిశం మధ్యే కోష్ఠ-చతుష్టయేన ద్వార-చతుష్టయం ప్రకల్ప్య తత్ పార్శ్వే బాహ్య పక్ష్యైస్థ కోష్ఠత్రయేణ అన్తః పక్ష్యైస్థ కోష్ఠేన చ ఉపశోభాః ప్రకల్ప్య అవశిష్ట కోష్ఠ ద్వయేన శఙ్ఖాన్ ప్రకల్పయేత్ |

అథ చక్రాబ్జ మణ్డలే రక్తాదివర్ణ పూరణ విధిః

పీఠేన వర్ణేన కర్ణికాం శుక్లేన విన్దున్ పాటలేన కర్ణికా రేఖాం కేశరావనిం ద్విధా విభజ్య పూర్వ భాగం ద్విధా విభజ్య పూర్వ పీఠైరుత్తరం రక్షేస్తదస్త్రాగ్రేషు శ్వేతైర్విన్దున్ శ్యామైః కేశరాన్తరాలాని రక్షేర్దలరేఖికా దలగ్రాణి రక్షేర్దలమూలాని శుక్లేస్తదస్తరాలాని శ్యామైస్తదస్త్రవలయం రక్షేర్దాభిరేఖాం శ్యామైరరేఖాం కృష్ణైరరాణి రక్షేస్తదస్తరాలాని శ్యామైస్తదస్త్రవలయం కృష్ణైః కల్పయేత్ | నేమి భాగం ద్విధా విభజ్య ప్రథమం కృష్ణేన ద్వితీయం శుక్లేన పీఠం పీఠైర్వీధీం లతా ప్రతానాదికం హరితవర్ణః శుక్లైః శోభా రక్షేరుపశోభాః పీఠైర్దర్శోభాః శ్యామైః పూర్వాది ద్వారచతుష్టయం క్రమేణ శుక్ల రక్త పీఠ కృష్ణైరుత్తరాది కోణాని అరుణేన తత్ర శఙ్ఖాన్ శుక్లేన వర్ణేన ప్రకల్ప్య దలాని విన్దుంశ్చాష్టౌ ప్రకల్పయేత్ | కేశరాణి చ తత్ర | ఇతిపాద్మ సంహితాయామ్ |

- ౧. నాభేర్బహిర్యణ్డలయోర్ద్వాదశారాణి కల్పయేత్ | (ఈశ్వర సంహితా, ౧౧/౧౬౩)
 - ౨. కేశరత్రితయం కుర్యాత్ పత్రే పత్రే ౭రుణప్రభమ్ | (౧౫౬)
 - ౩. కృష్ణాని సర్వశోభాని ద్వారోద్దేశస్థితాని చ | తదర్ధాకృతితుల్యాని | (౧౫౬)
 - ౪. కోణాని కేశరాభాని సిత శఙ్ఖాన్వితాని చ | (౧౫౦)
 - ౫. బహిరావరణం యద్వై సత్వాద్యం త్రితయం హి యత్ | (౧౫౩)
 - ౬. లతా ప్రతానం వీధ్యాం వై కుర్యాద్ధారీత వర్ణకమ్ |
 - ౭. శ్వేత రక్తస్తు పాటలః | (అమరకోష, ౧/౫/౧౪)
- చక్రాబ్జ మణ్డలే వర్ణాః-౧ విన్దు-శ్వేత, ౨ విన్దు పీఠ, ౩ విన్దు-కృష్ణ, ౪ విన్దు-పాటల, ౫ విన్దు-రక్త, ౬ విన్దు-అరుణ, ౭| లతా ప్రతానాది-హరిత వర్ణ |

అథ చక్రాబ్జ మణ్డల దేవతాధ్యానమ్

రజాంసి విద్ధి భూతాని సిత పీతాదికాని చ ।

తన్మాత్రాణ్యుపశోభాని శోభాని కరణాని చ ॥ ౧॥

ఏవం సర్వాణి కోణాని సద్ధ్వారాణీన్ద్రియాణి చ ।

బహిరావరణం యద్వైస్వ సత్వాద్య త్రితయం హి యత్ ॥ ౨॥

మనః సువితతా వీధిర్గర్వః పీఠముదాహృతమ్ ।

శ్రీః పద్యం తదధిష్ఠాతా బీజాత్మా చిన్మయః పుమాన్ ॥ ౩॥

అమూర్త ఈశ్వరశ్చాత్ర తిష్ఠత్యానన్ద లక్షణః ।

యస్య సన్దర్శనాదేవ శశ్వద్ భావః ప్రసీదతి ॥ ౪॥

అక్ల న్యాసాదికం కుర్యాత్ సర్వ కార్యేషు సర్వదా ।

సర్వదా ప్రణవం దద్యాదాదౌ మన్తస్య పార్థివ ॥ ౫॥ (పాశ్చురాత్ర)

అథ దక్షిణే జానుని దక్షిణోత్తరౌ పాణీ సవ్యస్య పాణేరఙ్గుష్ఠ వర్జితాశ్చతస్రోఽఙ్గులీః కృత్వా సవ్యాఙ్గుష్ఠం దక్షిణాఙ్గుష్ఠేన వేష్టయిత్వా తామ్బూల పూగీఫల హిరణ్యాక్షతోదకమాదాయ వేష్టయిత్వా మహా సక్కుల్పం కుర్యాత్ ।

అథ మహాసక్కుల్పః

ఓం తత్సదద్యాస్య శ్రీశేష శేషాసన విష్వక్సేనాది నిత్యసూరి నిర్విశేషైరశేష సజ్జన సమాభవనీయైరవమ్భవదవద్య గనైరనాది మాయా మహావర్త బభ్రమ్యమాణ బాహ్య కథకరం భావన గన్ధ సిన్ధురైరధిజిగమిషిత ముక్తి ఘణ్ణా పథైరఖణ్డ దిఙ్మణ్డల వ్యాపి యశో వితాన వలిత జగత్ త్రితయైరౌపనిషద్ రహస్యోపదేశితైః శ్రీమచ్ఛ్రుతిపునాథ యామున యతివర సౌమ్యవర వాదిభీకరాది దివ్య దేశితైః పరమ వ్యోమ శ్వేతద్వీప క్షీరసాగర శ్రీరఙ్గ వృషగిరి సత్యవ్రత యదుగిరి పురుషోత్తమ సాకేత మథురా సిద్ధాశ్రమాది దివ్యాభివ్యక్తి ప్రదేశేషు సమనుష్ఠిత మఙ్గలాశాసన నిఖిల సురాసుర ముకుటమణి మజ్జారీ నికర నీరాజిత పాద పీఠస్య శరణాగత పరిత్రాణ సప్త తన్తు దీక్షా-దీక్షితస్య సరసీరుహ వాసినీ సహ చరిత ధర్మణః సంసరణ దవ దహన తాప నిర్వాణ బలాహకస్య జగద్రక్షణ శిక్షా వివక్షణస్య అచ్యుతానన్ద వీర్యస్య మహాజాలక మధ్య పరిభ్రామ్యమాణానేక కోటి సూర్య ప్రభా సమేతస్య శ్రీభూమి నీలా కుచకలశ విన్యస్త కుక్కుమాఙ్గిత వక్షస్థలస్య శేష పర్యఙ్కు శాయినః శఙ్ఖ-చక్ర-గదా ఖడ్గ శార్ఙ్గ పద్మ హస్త విరాజితస్య

సౌశీల్య వాత్సల్యాది గుణ గణోఘ మహార్ణవస్య శ్రీమన్ నారాయణస్యేచ్ఛయా నాభి కమలోద్భూత సకల లోక పితామహస్య బ్రహ్మణః సృష్టిం కుర్వతస్తదుద్ధరణాయ ప్రార్థితస్య మహాపురుషస్య అచిన్త్యా-పరిమిత శక్త్యా మహా జలౌఘ మధ్యే పరిభ్రమ-మానా-మనేక కోటి బ్రహ్మణానామేకతమే ౭వ్యక్త మహదహజ్కార పృథివ్యప్ తేజో వాయ్వాకాశాద్యైరావృతేహ్యస్మిన్ మహతి బ్రహ్మణ్ణ ఖణ్ణే శ్రీమదాదివరాహ దంష్ట్రాగ్ర విరాజితే భూ లోకే జమ్బూ ద్వీపే భారత ఖణ్ణే ఆర్యావర్తైక దేశాన్తర్గతే (స్థన నామః)పరార్ధ ద్వయ జివినో బ్రహ్మణో ద్వితీయే పరార్ధే ఏక పఞ్చాశత్తమే వర్షే శ్వేతవారాహ కల్పే వైవస్వత మన్వంతరే అష్టావింశతి తమే కలి యుగే కలి ప్రథమ చరణే బౌద్ధావతారే అముక సజ్జ్యక విక్రమ సంవత్సరే అముక నామ్ని సంవత్సరే (అయన, ఋతు, మాస, పక్ష, తిథి, వాసర, నక్షత్ర, గురు రాశి)శేషేను గ్రహేషు యథాస్థాన స్థితేషు ఏవం గుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభ పుణ్య తిథౌ (గోత్ర నామ)సర్వ పాప నిరాస పూర్వక-

మహా పాపోపపాపాని నానా యోని కృతాని చ ।
బాల భావేన యత్ పాపం క్షుతృడధే చ యత్ కృతమ్ ॥ ౧॥

ఆత్మార్థం చైవ యత్ పాపం పరార్థే చైవ యత్ కృతమ్ ।
తీర్థేషు చైవ యత్ పాపం గుర్వవజ్ఞా కృతఞ్చ యత్ ॥ ౨॥

రాగ ద్వేషాది జనితం కామ క్రోధేన యత్ కృతమ్ ।
హింసా నిద్రాదిజం పాపం భేద దృష్ట్యా చ యత్ కృతమ్ ॥ ౩॥

శుష్కమార్ద్రఞ్చ యత్ పాపం జానతాజానతా కృతమ్ ।
దేహాభిమానజం పాపం సర్వదా సజ్ఞాతం చ యత్ ॥ ౪॥

బ్రహ్మహా మద్యపః స్త్రీయీ తథైవ గురు తల్పగః ।
మహా పాపాని చత్వారి తత్ సంసర్గీ చ పఞ్చమః ॥ ౫॥

అతి పాతకమన్యచ్ఛ తస్మూనముపపాతకమ్ ।
గో వధో వ్రాత్యతా స్త్రీయమృణానాం చానపక్రీయా ॥ ౬॥

అనాహితాగ్నితా పణ్య విక్రయః పరివేదనమ్ ।
ఇన్ధనార్థే ద్రుమచ్ఛేద స్త్రీ హింసౌషధి జీవనమ్ ॥ ౭॥

హింసా యాత్రా విధానఞ్చ భృతకాధ్యాపనం తథా ।
ప్రథమాశ్రమమారభ్య యత్కి-ఞ్చిత్ కిల్బిషం కృతమ్ ॥ ౮॥

కృమి కీటాది హననం యత్కి-ఞ్చిత్ ప్రాణి హింసనమ్ ।
మాతా పిత్రోరశుశ్రూషా తద్వాక్యాకరణం తథా ॥ ౯॥

అపూజ్య పూజనం చైవ పూజ్యానాంఞ్చ వ్యతిక్రమః ।
అనాశ్రమస్థతాగ్నోది దేవాశుశ్రూషణం తథా ॥ ౧౦॥

పర కార్యాపహరణం పరద్రవ్యోపజీవనమ్ ।
తతోఽజ్ఞాన కృతం పాపం కాయకం వాచికం తథా ॥ ౧౧॥

మానసం త్రివిధం వాపి ప్రాయశ్చిత్తైరనాశితమ్ ।
తస్మాదశేష పాపేభ్యస్త్రాహి త్రైలోక్యపావన ॥ ౧౨॥

ఋద్ధయే పుష్టయే చాపి సిద్ధయే భక్తిలబ్ధయే ।
శివాయ ముక్తయే చైవ వృద్ధయే సర్వ కర్మణామ్ ॥ ౧౩॥

మన్త్రాణాం దేశికానాంఞ్చ స్థానానామపి సర్వదా ।
పుత్ర మిత్ర కలత్రాణాం దాసీ దావ గవామపి ॥ ౧౪॥

వేద శాస్త్రాగమాదీనాం వ్రతానామిష్ట సమ్పదామ్ ।
మనోరథానాం సర్వేషాం హితానాం పరిలబ్ధయే ॥ ౧౫॥

ఆయురారోగ్య మేధానాం ధనధాన్యాది సమ్పదామ్ ।
పుణ్యానామణిమాదీనాం గుణానాం శ్రేయసామపి ॥ ౧౬॥

రాజ్ఞో జనపదస్యాపి యజమానస్య మన్త్రిణామ్ ।
వైష్ణవానాం విశేషేణ పరత్ర హితమిచ్ఛతామ్ ॥ ౧౭॥

సత్యంతాన ప్రాప్త్యర్థం జ్ఞాన భక్తి వైరాగ్యాది ప్రాప్త్యర్థం భగవద్ భాగవతాచార్య కైజ్కర్యా
విచ్ఛిన్న సంతానేనాహరహర్వృద్ధ్యర్థం రాష్ట్రస్య దుర్భిక్షాది నివృత్తి పూర్వక తత్కాల
సమ్భవిత శస్య వృద్ధ్యర్థమస్మిన్ స్థానే సర్వేషాం బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రాణాం
యథాభిలషిత మనస్కామనా సిద్ధ్యర్థం శ్రీమన్నారాయణస్య ఆశేష చిదచిద్వస్తు
శేషీభూతస్య సత్య జ్ఞానానన్దామలత్వ స్వరూపస్య శ్రీ భూమి నీలా నాయకస్య జ్ఞాన
శక్తి బలైశ్వర్య వీర్య శక్తిత్వ పరమ కారుణికత్వ కృతజ్ఞత్వ స్థిరత్వం పరిపూర్ణత్వ పర
మోదజ్ఞాక్షరత్వమార్జవార్జవ సౌగంధ్య సౌకుమార్యాది దివ్య గుణ గణ మహార్ణవస్య అభినవ
జలధర సుందర దివ్య మగ్గల విగ్రహ విశిష్టస్య భగవతః పూజనం కరవ్యే ।

అథాగమోక్త భగవదారాధన క్రమః ।

అథ ధ్యానమ్ ।

శాస్తాకారం భుజగ శయనం పద్మనాభం సురేశం, విశ్వాధారం గగన సదృశం మేఘవర్ణం
శుభాఙ్గమ్ ।

లక్ష్మీకాంతం కమలనయనం యోగిభిర్ధ్యానగమ్యం, వందే విష్ణుం భవ భయ హరం సర్వ
లోకైకనాథమ్ ॥ ౧॥

ఓం ఆవాహయే తం గరుడోపరి స్థితం, రమార్థ దేహం సుర రాజ వన్ధితమ్ ।

కంసాంతకం చక్ర గదాబ్జ హస్తం, భజామి దేవం వసుదేవ సూనుమ్ ॥ ౨॥

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, ఆవాహనం సమర్పయామి ॥ ౨॥

అస్యైః ప్రాణాః ప్రతిష్ఠన్తు అస్యైః ప్రాణాః క్షరన్తు చ ।

అస్యై దేవత్యమర్చాయై మామహేతి చ కశ్చన ॥ ౩॥

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, ప్రాణం ప్రతిష్ఠాపయామామి ॥ ౩॥

రమ్యం సుశోభనం దివ్యం సర్వసౌఖ్యకరం శుభమ్ ।

ఆసనం చ మయా దత్తం గృహాణ పరమేశ్వర ॥ ౪॥

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, ఆసనం సమర్పయామి ॥ ౪॥

తాపత్రయ హరం దివ్యం పరమానంద సమ్భవమ్ ।

తాపత్రయ విమోక్షాయ తవార్ఘ్యం కల్పయామ్యహమ్ ॥ ౫॥

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, అర్ఘ్యం సమర్పయామి ॥ ౫॥

యద్ భక్తిలేశ సమ్పర్కాత్ పరమానంద సమ్భవః ।

తస్మై తే పరమేశాయ పాద్యం శుద్ధాయ కల్పయే ॥ ౬॥

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, పాద్యం సమర్పయామి ॥ ౬॥

దేవానామపి దేవాయ దేవానాం దేవతాత్మనే ।

ఆచామం కల్పయామీశ చాత్మనాం శుద్ధి హేతవే ॥ ౭॥

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, ఆచమనీయం సమర్పయామి ॥ ౭॥

సర్వ కల్మష హీనాయ పరిపూర్ణ ముఖాత్మనే ।

మధుపర్కమిదం దేవం కల్పయామి ప్రసీద మే ॥ ౮॥

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, మధుపర్కం సమర్పయామి ॥ ౮॥

ఉచ్చిష్టో ౭ప్యశుచిర్వాపి యస్య స్మరణ మాత్రతః ।

శుద్ధిమాప్నోతి తస్మై తే పునరాచమనీయకమ్ || ౯||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, పునరాచమనీయం సమర్పయామి || ౯||

పరమానంద బోధాయ నిమగ్న నిజ మూర్తయే |

స్నాఙ్గోపాఙ్గమిదం స్నానం కల్పయామ్యహమీశ తే || ౧౦||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, స్నానం సమర్పయామి || ౧౦||

సర్వతీర్థ సమాయుక్తం సుగంధిం నిర్మలం జలమ్ |

ఆచమ్యతాం మయా దత్తం గృహీత్వా పరమేశ్వర || ౧౧||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, స్నానాన్తే పునరాచమనీయం సమర్పయామి || ౧౧||

కామధేను సముత్పన్నం సర్వేషాం జీవనం పరమ్ |

పావనం యజ్ఞ హేతుశ్చ పయః స్నానార్థమర్పితమ్ || ౧౨||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, దుగ్ధ స్నానం సమర్పయామి || ౧౨||

పయసస్తు సముద్భూతం మధురాష్టం శశిప్రభమ్ |

దధ్యానీతం మయా దేవ స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్ || ౧౩||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, దధి స్నానం సమర్పయామి || ౧౩||

నవనీత సముత్పన్నం సర్వ సంతోష కారకమ్ |

ఘృతం తుభ్యం ప్రదాస్యామి స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్ || ౧౪||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, ఘృత స్నానం సమర్పయామి || ౧౪||

తరు పుష్ప సముద్భూతం సుస్వాదు మధురం మధు |

తేజః పుష్టికరం దివ్యం స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్ || ౧౫||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, మధు స్నానం సమర్పయామి || ౧౫||

ఇక్షుసార సముద్భూతా శర్కరా పుష్టి కారికా |

మలాపహారికా దివ్యా స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్ || ౧౬||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, శర్కరా స్నానం సమర్పయామి || ౧౬||

పయో దధి ఘృతం చైవ మధుం చ శర్కరాయుతమ్ |

పఞ్చామృతం మయానీతం స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్ || ౧౭||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, పఞ్చామృత స్నానం సమర్పయామి || ౧౭||

మన్దాకిన్యాస్తు యద్ వారి సర్వపాపహరం శుభమ్ ।
 తదిదం కల్పితం దేవ స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥ ౧౮॥
 శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, శుద్ధోదక స్నానం సమర్పయామి ॥ ౧౮॥
 మలయాచల సమ్భూతం చందనాగరు సమ్భవమ్ ।
 చందనం దేవ దేవేశ స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥ ౧౯॥
 శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, గంధోదక స్నానం సమర్పయామి ॥ ౧౯॥
 నానా సుగంధి ద్రవ్యం చ చందనం రజనీ యుతమ్ ।
 ఉద్వర్తనం మయా దత్తం స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥ ౨౦॥
 శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, ఉద్వర్తన స్నానం సమర్పయామి ॥ ౨౦॥
 మన్దాకిన్యాః సమానీతై ర్దేహామ్భోరుహ వాసితైః ।
 స్నానం కురుష్య దేవేశ సలీలైశ్చ సుగంధిభిః ॥ ౨౧॥
 శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, గంధోదక స్నానం సమర్పయామి ॥ ౨౧॥
 మాయాచిత్ర పటాచన్న నిజ గుహ్యోరు తేజసే ।
 నివారణ విజ్ఞాయ వాసస్తే కల్పయామ్యుహమ్ ॥ ౨౨॥
 శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, వస్త్రం సమర్పయామి ॥ ౨౨॥
 యమాశ్రిత్య మహామాయా జగత్ సమ్మోహినీ సదా ।
 తస్మై తే పరమేశాయ కల్పయామ్యుత్తరీయకమ్ ॥ ౨౩॥
 శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, ఉత్తరీయం సమర్పయామి ॥ ౨౩॥
 యస్య శక్తి త్రయేణేదం సమ్ప్రోతమఖిలం జగత్ ।
 యజ్ఞసూత్రాయ తస్మై తే యజ్ఞసూత్రం ప్రకల్పయే ॥ ౨౪॥
 శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, యజ్ఞసూత్రం సమర్పయామి ॥ ౨౪॥
 స్వభావ సుందరాక్లాయ నానా శక్త్యాశ్రయాయ చ ।
 భూషణాని విచిత్రాణి కల్పయామి సురార్చిత ॥ ౨౫॥
 శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, భూషణాని సమర్పయామి ॥ ౨౫॥
 సమస్త దేవ దేవేశ సర్వ తృప్తికరం పరమ్ ।
 అఖణ్డానన్ద సమ్పూర్ణం గృహోణ జలముత్తమమ్ ॥ ౨౬॥

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, జలం సమర్పయామి || ౨౬ ||

శ్రీఖణ్ణ చన్దనం దివ్యం గంధాఢ్యం సుమనోహరమ్ |
విలేపనం సురశ్రేష్ఠం చన్దనం ప్రతిగృహ్యతామ్ || ౨౭ ||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః గంధ విలేపనం సమర్పయామి || ౨౭ ||

పరమానంద సౌభాగ్య పరిపూర్ణ దిగన్తరమ్ |
గృహాణ పరమం గంధం కృపయా పరమేశ్వర || ౨౮ ||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, గంధం సమర్పయామి || ౨౮ ||

సుష్ట చన్దన సమ్మిశ్రం పారిజాత సముద్భవమ్ |
మయా దత్తం గృహాణాశు చన్దనం గంధ సంయుతమ్ || ౨౯ ||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, చన్దనం సమర్పయామి || ౨౯ ||

కుఙ్కుమం కామనా దివ్యం కామనా కామ సమ్భవమ్ |
కుఙ్కుమేనార్చితో దేవ గృహాణ పరమేశ్వర || ౩౦ ||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, కుఙ్కుమం సమర్పయామి || ౩౦ ||

అబీరం చ గులాలం చ చోవా చన్దనమేవ చ |
అబీరేణార్చితో దేవ అతః శాన్తిం ప్రయచ్ఛ మే || ౩౧ ||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, అబీరం సమర్పయామి || ౩౧ ||

అక్షతాశ్చ సురశ్రేష్ఠ కుఙ్కుమాక్తాః సుశోభితాః |
మయా నివేదితా భక్త్యా గృహాణ పరమేశ్వర || ౩౨ ||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, అక్షతం సమర్పయామి || ౩౨ ||

తురీయ వన సమ్భూతం నానా గుణ మనోహరమ్ |
సుమన్ద సౌరభం పుష్పం గృహ్యతామిదముత్తమమ్ || ౩౩ ||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, పుష్పం సమర్పయామి || ౩౩ ||

మాల్యాదీని సుగంధీని మాలేత్యాదీని వై ప్రభో |
మయాసీతాని పుష్పాణి గృహాణ పరమేశ్వర || ౩౪ ||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, పుష్పమాలాం సమర్పయామి || ౩౪ ||

తులసీ హేమరూపాం చ రత్న రూపాం చ మఙ్గరీమ్ |

భవ మోక్ష ప్రదాం తుభ్యమర్పయామి హరిప్రియామ్ || 3x||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, తులసీ పత్రం సమర్పయామి || 3x||

శమీం మే శమయ మే పాపం శమీ లోహిత కణ్ణికా ।

ధారిణ్యర్జున బాణానాం రామస్య ప్రియవాదినీ || 3౬||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, శమీ పత్రం సమర్పయామి || 3౬||

విష్ణ్వాది సర్వ దేవానాం దూర్వే త్వం ప్రీతిదా సదా ।

క్షీర సాగర సమ్నాతే వంశ వృద్ధికరీ భవ || 3౭||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, దూర్వాం సమర్పయామి || 3౭||

తైలాని చ సుగంధీని ద్రవ్యాణి వివిధాని చ ।

మయా దత్తాని లేపార్థం గృహాణ పరమేశ్వర || 3౮||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, సుగంధ తైలం సమర్పయామి || 3౮||

హరిద్రా కుంజుమం చైవ సింహార కజ్జలాన్వితమ్ ।

సౌభాగ్య ద్రవ్య సంయుక్తం గృహాణ పరమేశ్వర || 3౯||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, సౌభాగ్య ద్రవ్యం సమర్పయామి || 3౯||

రత్న కంజుణ వైదూర్య ముక్తా హారాదికాని చ ।

సుప్రసన్నేన మనసా దత్తాని స్వీకురుష్వ భోః || ౪౦||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, ముక్తా హారం సమర్పయామి || ౪౦||

వనస్పతి రసోద్భూతో గంధాఢ్యః సుమనోహరః ।

ఆప్రేయః సర్వ భూతానాం ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్ || ౪౧||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, ధూపం ఆఘ్రూపయామి || ౪౧||

సుప్రకాశో మహాదీపః సర్వతస్తిమిరాపహః ।

స బాహ్యోభ్యంతరం జ్యోతి దీపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్ || ౪౨||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, దీపం దర్శయామి || ౪౨||

హస్త ప్రక్షాలనం కరోమి ।

సత్పాత్ర సిద్ధం సుభగం వివిధానేక భక్షణమ్ ।

నివేదయామి దేవేశ సానుగాయ గృహాణ తత్ || ౪3||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, నైవేద్యం నివేదయామి || ౪౩||

ఏతో శిర లవక్గాది కర్పూర పరివాసితమ్ |
ప్రాసనార్థం కృతం తోయం గృహాణ పరమేశ్వర || ౪౪||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, మధ్యే పాసీయం సమర్పయామి || ౪౪||

బీజపూరాస్తు పనస ఖర్జూరీ కదలీ ఫలమ్ |
నారీకేల ఫలం దివ్యం గృహాణ పరమేశ్వర || ౪౫||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, ఋతుఫలం సమర్పయామి || ౪౫||

కర్పూర వాసితం తోయం మన్దాకిన్యా సమాహృతమ్ |
ఆచమ్యతాం జగన్నాథ మయా దత్తం హి భక్తితః || ౪౬||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, పునరాచమనీయం సమర్పయామి || ౪౬||

ఫలేన ఫలితం సర్వం త్రైలోక్యం సచరాచరమ్ |
తస్మాత్ ఫల ప్రదానేన పూర్ణాః సన్తు మనోరథాః || ౪౭||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, అఖణ్ణ ఋతుఫలం సమర్పయామి || ౪౭||

పూగీ ఫలం మహద్దివ్యం నాగవల్లి ధతైర్మృతమ్ |
ఏలా చూర్ణాది సంయుక్తం తామ్బూలం ప్రతిగృహ్యతామ్ || ౪౮||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, తామ్బూలం సమర్పయామి || ౪౮||

హిరణ్యగర్భ గర్భస్థం హేమబీజం విభావసోః |
అనన్త పుణ్య ఫలదమతః శాన్తిం ప్రయచ్ఛ మే || ౪౯||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, దక్షిణాం సమర్పయామి || ౪౯||

చన్ద్రాదిత్యౌ చ ధరణీ విద్యుదగ్నిస్తథైవ చ |
త్యమేవ సర్వ జ్యోతీంషి ఆర్తిక్యం ప్రతిగృహ్యతామ్ || ౫౦||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, ఆర్తిక్యం సమర్పయామి || ౫౦||

కదలీ గర్భ సమ్భూతం కర్పూరం చ ప్రదీపితమ్ |
ఆర్తిక్యమహం కుర్వే పశ్య మే వరదో భవ || ౫౧||

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, కర్పూరార్తిక్యం సమర్పయామి || ౫౧||

నానా సుగంధి పుష్పాణి యథా కాలోద్భవాని చ |

పుష్పాంజ్ఞలిర్మయా దత్తో గృహాణ పరమేశ్వర ॥ ౫౨॥

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, పుష్పాంజ్ఞలిం సమర్పయామి ॥ ౫౨॥

యాని కాని చ పాపాని జన్మాన్తర కృతాని చ ।

తాని సర్వాణి నశ్యన్తు ప్రదక్షిణ పదే పదే ॥ ౫౩॥

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, ప్రదక్షిణాం సమర్పయామి ॥ ౫౩॥

యస్య స్మృత్యా చ నామోక్త్యా, తపో యజ్ఞ క్రియాదిషు ।

న్యూనం సమూర్ణతాం యాతి సద్యో వందే తమచ్యుతమ్ ॥ ౫౪॥

ఆవాహనం న జానామి న జానామి విసర్జనమ్ ।

పూజాం చైవ న జానామి క్షమ్యతాం పరమేశ్వర ॥ ౫౫॥

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, క్షమా ప్రార్థనాం సమర్పయామి ॥ ౫౫॥

యం బ్రహ్మ వరుణేన్ద్ర రుద్ర మరుతః స్తున్వన్తి దివ్యైస్తవై-

ర్షేదైః సాంకపదక్రమోపనిషదై-ర్గాయన్తి యం సామగాః ।

ధ్యానావస్థిత తద్గతేన మనసా పశ్యన్తి యం యోగినో

యస్యాన్తం న విదుః సురాసురగణాః దేవాయ తస్మై నమః ॥ ౫౬॥

స శక్తి చక్రం స కిరీట కుణ్డలం సపీత వస్త్రం సరసీరుహేక్షణమ్ ।

స హార వక్షస్థల కౌస్తుభ శ్రియం, నమామి విష్ణుం శిరసా చతుర్భుజమ్ ॥ ౫౭॥

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, స్తుతిం సమర్పయామి ॥ ౫౭॥

నమోస్త్యనన్తాయ సహస్రమూర్తయే సహస్ర పాదాక్షి శిరోరు బాహవే ।

సహస్ర నామ్నో పురుషాయ శాశ్వతే సహస్ర కోటి యుగధారిణే నమః ॥ ౫౮॥

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, సాష్టాంశ ప్రణామం సమర్పయామి ॥ ౫౮॥

గచ్ఛన్తు చ సురశ్రేష్ఠాః స్వస్థానం పరమేశ్వరాః ।

యజమాన హితార్థాయ పునరాగమనాయ చ ॥ ౫౯॥

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః, విసర్జనం సమర్పయామి ॥ ౫౯॥

అనయా పూజా శ్రీమన్నారాయణః ప్రీయతాం న మమ । ఇతి పూజనమ్ ।

అథ తన్వోక్త ముద్రా నిర్మాణ ప్రకారః

కుంభముద్రాలక్షణం

దక్షిణాక్షం పురాణ్యే ఊర్ధ్వాయేన చ ।

సావకశాం ముష్టికాం చ కుర్యాత్ సా కుంభ ముద్రికా ॥ ౧ ॥

అస్త్రముద్రాలక్షణం

దక్షిణ్య తర్జనీ మధ్యే సవ్యే కర తలే ఊపేత్ ।

అభిఘాతేన శబ్దః స్యాదస్త్ర ముద్రా సమీరితా ॥ ౨ ॥

అజ్గ న్యాసముద్రాలక్షణం

హృన్నేత్రం త్రిభిరాఖ్యాతం ద్వాభ్యామస్త్ర శిరోమతమ్ ।

అజ్గప్తేన శిఖా జ్ఞేయా దిగ్భిః కవచమీరితమ్ ॥ ౩ ॥

ఆవాహనముద్రాలక్షణం

హస్తాభ్యామజ్ఞులిం బధ్వానామికా మూల పర్వణోః ।

అజ్గప్తౌ నిక్షిపేత్సయం ముద్రా త్వావాహనీ స్మృతా ॥ ౪ ॥

గంధముద్రాలక్షణం

మధ్యమానామికాజ్ఞుల్యైరజ్ఞుల్యగ్రేణ భో ప్రియే ।

దద్యాచ్చ విమలం గంధం మూలమన్త్రేణ సాధకః ॥ ౫ ॥

పుష్పముద్రాలక్షణం

అజ్గప్త తర్జనీభ్యాశ్చ పుష్పచక్రే నివేదయేత్ ॥ ౬ ॥

ధూపముద్రాలక్షణం

మధ్యమానామికాభ్యాం తు మధ్య పర్వణి దేశికః ।

అజ్గప్తాగ్రేణ దేవేశి ధృత్వా ధూపం నివేదయేత్ ॥ ౭ ॥

నైవేద్యముద్రాలక్షణం

ఉత్తోలనం త్రిధా కృత్వా గాయత్ర్యా మూల యోగతః ।

తత్త్వాఖ్య ముద్రయా దేవి నైవేద్యం వినివేదయేత్ ॥ ౮ ॥

గరుడముద్రాలక్షణం

మిథస్తర్జనీకే శిష్టే శిష్టావజ్ఞుప్తకౌ తథా ।

మధ్యమానామికే తు ద్వా పక్షావివ విచాలయేత్ ॥

ఏషా గరుడముద్రా స్యాద్విష్ణోః సన్తోష వర్ధనీ ॥ ౯ ॥

ప్రార్థనాముద్రాలక్షణం

ప్రస్ఫుతాఙ్గులికౌ హస్తౌ మిథః శ్లిష్టౌ చ సన్ముఖౌ ।

కుర్యాత్ స్వే హృదయే సేయం ముద్రా ప్రార్థన సంజ్ఞికా ॥ ౧౦॥

దహనముద్రాలక్షణం

దక్షే కరతలే రక్త పఙ్కజే భాస్కరం స్మరన్ ।

ద్రవ్యాణి సంస్పృశేత్తేన ముద్వైషా దహనాత్మికా ॥ ౧౧॥

ఆప్యాయనముద్రాలక్షణం

వామ హస్త తలే శ్వేత పఙ్కజే శశినం స్మరన్ ।

ద్రవ్యాణి సంస్పృశేత్తేన ముద్వైషాప్యాయనాత్మికా ॥ ౧౨॥

చక్రముద్రాలక్షణం

స్పష్టౌ ప్రసారితౌ హస్తౌ పరస్పర నియోజితౌ ।

భ్రువణాచ్ఛక్రవత్తై తు చక్ర ముద్రేతి కీర్తితా ॥ ౧౩॥

అథ పురుష సూక్త పాఠ విధిః

అథ పుత్రకామః శుచిః ప్రయతః శుక్లామ్బరధరః శ్రీచూర్ణయుక్తః ద్వాదశ శ్వేతోర్ధ్వ-
పుణ్ణాధరః పద్మాక్ష తులసీ మాలా ధరః శుద్ధాసనాసీనో న్యాసాదికం కృత్వా అహరహః
షోడశ పురుష సూక్తం పఠేత్ । ప్రణవః ప్రాక్ యుజ్జీత । (యాజ్ఞవల్క్య శిక్షా, ౧/౨౭)

స్వస్థః ప్రశాన్తో నిర్భీతో వర్ణానుచ్ఛారయేత్ బుధః ।

నాభ్యా హన్యాన్న నిర్హన్యాన్న గాయేనైవ కమపయేత్ ॥ ౨౧॥

సమముచ్ఛారయేద్వర్ణాన్ హస్తేన చ ముఖేన చ ॥ ౨౩॥

హస్త భ్రష్టః స్వరభ్రష్టో న వేద ఫలమశ్నుతే ॥ ౨౪॥

శక్జీతం భీతముద్ధృష్టమవ్యక్తమనునాసికమ్ ॥ ౨౬॥

కాకస్వరం మూర్ఛి గతం తథా స్థాన వివర్జితమ్ ।

విస్వరం విరసజ్ఞౌచైవ విశ్లిష్టం విషమాహతామ్ ॥ ౨౭॥

వ్యాకులం తాలు హీనం చ పాఠ దోషాచ్ఛతుర్దశ ॥ ౨౮॥

హస్త హీనం తు యోఽధీతే స్వర వర్ణ వివర్జితమ్ ।

ఋగ్యజస్సామభిర్దగ్ధో వియోనిముపగచ్ఛతి ॥ ౪౦॥

స్వరహీనం తు యోఽధీతే మన్తం వేదవిదో విదుః ।

న సాధయతి యజాంషి భుక్తమవ్యజ్ఞానం యథా || ౪౧||

జ్ఞాతవ్యశ్చ తథైవార్థో వేదానాం కర్మ సిద్ధయే |
పాఠ మాత్రావసానస్తు పజ్కే గౌరివ సీదతి || ౪౩||

(యాజ్ఞవల్క్య శిషా)

గీతీ శీఘ్రే శిరః కమ్పి యథా లిఖిత పాఠకః |
అనర్థోఽల్ప కణ్ణశ్చ షడేతే పాఠకాధమాః || ౩౨||

మాధుర్యమక్షర వ్యక్తిః పదచ్ఛేదస్తు సుస్వరః |
ధైర్యం లయ సమత్వం చ షడేతే పాఠకా గుణాః || ౩౩||

(పాణినీయ శిషా)

జపే హోమే మఖే శ్రాద్ధే ఽభిషేకే పితృ కర్మణి |
హస్త స్వరం న కుర్వీత సన్ధ్యాదౌ దేవ పూజనే ||

ఉపస్థానే జపే హోమే మార్జనే యజ్ఞ కర్మణి | కణ్ణ స్వరం ప్రకుర్వీత హస్త స్వర వివర్జితమ్
| (ఆహ్నిక సూత్ర)

అథ శుక్ల యజుర్వేద వర్ణనమ్

మన్త బ్రాహ్మణయోర్వేద నామధేయం తస్మింశ్చుక్లే యాజుషామ్నాయే మాధ్యన్దిసీయకే
మన్తే స్వర ప్రక్రియా | (కాత్యాయన పరిశిష్ట ప్రతిజ్ఞా సూత్ర. ౧)

ఓం మణ్ణలం దక్షిణమక్షి హృదయం చాధితిష్ఠితం యేన శుక్లాని యజాంషి
భగవాన్ యాజ్ఞవల్క్యో యతః ప్రాప్తం వివస్వంతం త్రయీమయమర్చిషస్తమభిధ్యాయ
మాధ్యన్దిసీయే వాజసనేయకే యజుర్వేదామ్నాయే సర్వే స ఖిలే స శుక్రియ ఋషి దైవత
ఛన్దాంస్యనుక్రమిష్యామః || (౧)

ఇషిత్యాది శుక్లాని యజాంషి వాజసనేయేన యాజ్ఞవల్క్యేనాఖ్యాయనే | (బృహదారణ్యక
ఉపనిషద్, ౬/౬/౫)

ఈశావాస్య-బృహదారణ్య-జాబాల-పరమహంస-సుబాల-మన్త్రికా-నిరాలమ్బ-త్రిశిఖో-
బ్రాహ్మణ-మణ్ణల బ్రాహ్మణా-ద్వయతారక-పైఙ్గల-భిక్షు-తురీయాతీతా-ధ్యాత్మ-తారసార-
యాజ్ఞవల్క్య-శాట్యాయనీ-ముక్తికానాం శుక్ల యజుర్వేద గతానా -మేకోనవింశతి
సజ్ఞ్యకానాముపనిషదాం పూర్ణమద ఇతి శాన్తిః | (ముక్తికోపనిషద్, ౧/౨/౨)

అయాత-యామాని తు భాను గుప్తాన్యన్యాని జాతాన్యతి నీరసాని |
యజాంషి తేషామథ యాజ్ఞవల్క్యో హ్యయాత -యామాని రవే రవాప | (దేవీ భాగవత
పురాణ)

శక్ర సోమాని రుద్రాశ్చ విశ్వేదేవా-స్త్రిలోచనః ।

విధాతా శక్తి పాణిశ్చ తథా సప్తర్షయోఽమలాః ॥ (వాయు పురాణ)

మృకణ్ణ కపిల వ్యాస యాజ్ఞవల్క్య పరాశరాః ।

వాల్మీకిర్నారదోఽగస్త్య ఇత్యేతే వాజశాఖినః ॥

వాజవిప్ర విశేషేణ శ్రాద్ధ కర్మ నిరంతరమ్ । శుక్లాః ప్రశస్తాః కృష్ణస్తు యజురుక్త నిషేధతః ।
(హోలి భాష్య)

తస్మాత్ కవ్యాని హవ్యాని దాతవ్యాని ద్వీజాతయే ।

వాజసే దత్తమేకం తు తత్ కోటి గుణితం భవేత్ ॥

యజుర్వేద మహా కల్ప తరోరేకోత్తరం శతమ్ । శాఖాస్తత్ర శిఖాకారా దశజ్ఞాపథ శుక్లగాః
। (బృహన్నారదీయ పురాణ)

తత్రాపి ముఖ్య విజ్ఞేయం శాఖా మాధ్యన్దినో యజుః ॥ మాధ్యన్దినీ తు యా శాఖా
సర్వసాధారిణీ హి సా ॥

తామేవ చ పురస్కృత్య వసిష్ఠేన ప్రభాషితమ్ । (కల్పద్రుమ)

యజుర్వేదస్య మూలం హి భేదో మాధ్యన్దినియకః ।

సర్వానుక్రమణీ తస్యాః కాత్యాయన కృతా తు యా ॥ (హోలి భాష్య)

మాధ్యన్దిన యజుర్వేదే ఖం బ్రహ్మీస్తముదాహృతమ్ ।

తారపూర్వం హి త్రిగుణం నాన్య శాఖాసు ముఖ్యతః ॥ (గుహ్యమాలా)

సమాప్యచోత్తరాది-ర్వన్మస్త్ర బ్రాహ్మణయోర్ద్విజాః ।

ఓం ఖం బ్రహ్మీతి యో ధ్యాయన్ దర్శకశ్చోపవేధసః ॥ (పరాశర స్మృతి)

ఓఙ్కారస్త్రిగుణః ప్రోక్తః ఖం బ్రహ్మ త్రిగుణం తథా ।

మాధ్యన్దినియ శాఖానాం యజుర్వేదే పఠన్తి హి ॥

శుక్ల కృష్ణమితి ద్వేధా యజుశ్చ సముదాహృతమ్ ।

శుక్లం వాజసనేయం తు కృష్ణం స్యాత్తైత్తిరీయకమ్ ॥ (ప్రతిజ్ఞా సూత్ర భాష్య)

బుద్ధిమాలిన్య హేతుత్వాత్తద్యజుః కృష్ణమీర్యతే ।

వ్యవస్థిత ప్రకరణాత్తద్యజుః శుక్లమీర్యతే ॥

అష్టవిధ వేద పాఠః

జటా మాలా శిఖా రేఖా ధ్వజో దణ్డో రథో ఘనః ।

అష్టా వికృతయః ప్రోక్తాః క్రమపూర్వా మహర్షిభిః ॥ (యాజ్ఞవల్క్య శిష్యాసూత్ర)

అనులోమ విలోమాభ్యాం త్రివారం హి పఠేత్ క్రమః ।

విలోమే పదవత్ సస్థిరనులోమే యథా క్రమమ్ ॥
 బ్రూయాత్ క్రమ విపర్యాసా వర్ధర్చస్యా దితోఽస్తతః ।
 అస్తం చాది నయేదేవం క్రమం మాలేతి కీర్త్యతే ॥
 పాదోత్తరాం శిఖామేవ శిఖామార్యాః ప్రచక్షతే ।
 క్రమాద్ ద్వి త్రి చతుః పఞ్చ పద క్రమముదాహరేత్ ॥
 పృథక్ పృథగ్విపర్యస్య లేఖామాహుః పునః క్రమాత్ ।
 బ్రూయాదాదేః క్రమం సమ్యగ్నాడుత్తారయేదితి ॥
 వర్గే వా ఋచి వా పత్ర పఠనం స ధ్వజః స్మృతః ।
 క్రమముక్త్యా విపర్యస్య పునశ్చ క్రమముత్తమమ్ ॥ ॥
 అర్ధరాదేవమేవోక్తః క్రమ దణ్డో విధీయతే ।
 పాదశోఽర్ధర్చశో వాపి సహోక్త్యా దణ్డవద్రథః ॥
 అన్త క్రమం పఠేత్ పూర్వమాది పర్యన్తమానయేత్ ।
 ఆది క్రమం నయేదన్తం ఘనమాహుర్మనీషిణః ॥ ఇతి ॥

అథ మాధ్యస్థినీ శాఖా ప్రశంసా

సన్మూలో యజురాఖ్య వేద-విటపీ జీయాత్సా మాధ్యస్థినిః,
 శాఖా యత్ర యుగేన్దు-కాణ్ణ సహితా యత్రాస్తి సా సహితా ।
 యత్రాభ్రాద్ధి లతా విభాన్తి శర శైలాక్ష్మేన్దుభీ ఋగ్దలైః,
 పఞ్చాద్వీషు నభోఽఙ్క వర్ణ మధుపైః ఖాగ్నోర్క గుఙ్గుజ్జోతైః ॥

అథ పుత్రార్థ విభాణ్ణక చరు విధిః

అథాతః సమ్ప్రవక్ష్యామి విధిం పావనముత్తమమ్ ।
 అస్మాత్తాతస్య తాతోఽయం రఘు పౌత్రాయ ధీమతే ॥
 (బృహత్ పారాశర స్మృతి, ౯/౨౮౯)
 అనపత్యస్య పుత్రార్థం కుర్యాద్వై భాణ్ణికస్తు యమ్ ।
 సహస్రశీర్ష సూక్తస్య విధానం చరు పాక కృత్ ॥ ౨౯౦॥
 యైర్వైర్పృపైః కృతం పూర్వమస్వైరపి ద్విజోత్తమైః ।
 సిద్ధ్యన్తి సర్వ మన్త్రాణి విధివిద్భిర్విజోత్తమైః ॥ ౨౯౧॥

ఉపాసితాని సద్ భక్త్యా శ్రోత్రియైః శ్రుతి పారగైః ।

ఆత్మవిద్ధి నిరాహారైర్వేదిభిర్మస్త్రవిత్తప్తైః ॥ ౨౯౨॥

క్రియమాణాః క్రియాః సర్వాః సిద్ధ్యన్తి బ్రహ్మచారిభిః ।

స పాఠాన్న ధనాత్ స్నానాన్నాత్మనః ప్రతిపాదనాత్ ॥ ౨౯౩॥

ప్రాక్షణాత్ కర్మణః పుంసాం సర్వా భవన్తి సిద్ధయః ।

శుక్ల పక్షే శుభే వారే శుభ నక్షత్ర గోచరే ॥ ౨౯౪॥

ద్వాదశ్యాం పుత్ర కామాయ చరుం కుర్వీత వైష్ణవమ్ ।

దంపుత్యోరుపవాసశ్చ హ్యేకాదశ్యాం సురాలయే ॥ ౨౯౫॥

మత్తైః షోడశభిః సమ్యగర్చయిత్వా జనార్దనమ్ ।

చరుం పురుష సూక్తేన శ్రపయేత్ పుత్ర కామ్యయా ॥ ౨౯౬॥

ప్రాప్నుయాద్వైష్ణవం పుత్రం చిరాయుః సంతతి క్షమమ్ ।

ద్వాదశీం ద్వాదశీ సమ్యగ్విధివన్నిర్వపేచ్ఛరుమ్ ॥ ౨౯౭॥

యః కరోతి ఇహోపాస్తిం విష్ణోస్తు పరమం పదమ్ ।

హుత్వాజ్యం విధివత్ పూర్వమగ్నౌ షోడశభిస్తతః ॥ ౨౯౮॥

సమిధోఽశ్వత్థ వృక్షస్య హుత్వాజ్యం జహుయాత్ పునః ।

ఉపస్థానం తతః కృత్వా ధ్యాత్వా చ మధుసూదనమ్ ॥ ౨౯౯॥

హవిర్హోమం పునః కృత్వా జహుయాచ్ఛ ఘృతాహుతిః ।

హవిశేషం నమస్కృత్య నారీ నారాయణం ప్రతి ॥ ౩౦౦॥

సమ్ప్రాశ్య చ హవిః శేషం లభ్యాశీశ్చ వసేద్ గృహే ।

తతః కృత్వా త్విదం కర్మ కర్తవ్యం ద్విజ తర్పణమ్ ॥ ౩౦౧॥

అనూతా మృత పుత్రా చ యా చ కన్యాః ప్రసూయతే ।

క్షిప్తం సా జనయేత్ పుత్రం పారాశర వచో యథా ॥ ౩౦౨॥

హోమాస్తే దక్షిణాం దద్వాద్ధేనుం వాసస్తథా తిలాన్ ।

భూమిం హిరణ్య రత్నాని యథా సమ్భవమేవ చ ॥ ౩౦౩॥

య సిద్ధ మస్త్రే సతతం ద్విజేన్ద్రాః సమ్ప్రాజ్య విష్ణుం విధివత్ సుతార్థీ ।

ఇదం విధానం విదధాతి సమ్యక్ స పుత్రమాప్నోతి హరేః ప్రసాదాత్ ॥ ౩౦౪॥ ఇతి ॥

అథ ఋష్యశ్లోక్త సన్తాన యాగః

ఋషయః ఊచుః-సూత సూత మహాప్రాజ్ఞ సర్వశాస్త్ర విశారద ।
 సన్తాన యాగం నో బ్రూహి కో విధిస్తత కిం ఫలమ్ ॥ ౧॥

సూత ఉవాచ-శ్శృణుధ్వం ఋషయః సర్వే పుంసూక్త విధిమాదరాత్ ।
 పూర్వం సనత్కుమారేణ పృష్టో విష్ణుః సనాతనః ॥ ౨॥

ఉక్తవాన్ పౌరుషం హోమ విధానం పుత్ర సత్ఫలమ్ ।
 వసిష్ఠాయోదితం తేన చాత్రేయం సోఽబ్రవీదిదమ్ ॥ ౩॥

బోధనాయ తేనోక్తం స స్వశిష్యేభ్య ఉక్తవాన్ ।
 వక్ష్యామి తదహం సమ్యక్ శ్శృణుధ్వం మునిసత్తమాః ॥ ౪॥

పుత్రప్రదమపుత్రాణాం జయదం జయ కామినమ్ ।
 శ్రీదం శ్రీకామినాం పుంసాం రాజ్యదం రాజ్య కామినామ్ ॥ ౫॥

ధాన్యదం ధాన్య కామానాం కీర్తిదం కీర్తి కామినామ్ ।
 ముక్తిదం ముక్తి కామానాం మోక్షదం మోక్ష కామినామ్ ॥ ౬॥

బహునా కిమిహోక్తేన సర్వ సిద్ధిప్రదం నృణామ్ ।
 యే కుర్వన్తి నరః శ్రేష్ఠాః పుంసూక్తం హవనం తతః ॥ ౭॥

సన్తాన ఫలదం నృణాం తేషాం శ్రీ భూమి సంయుతమ్ ।
 సస్తుష్టో భగవాన్ విష్ణుః ధర శార్ఙ్గ గదాబ్జభృత్ ॥ ౮॥

దదాతి స తనూజా వై స్వతుల్యానచిరేణ సః ।
 యద్యదిచ్ఛన్తి మనుజాః తత్తన్నూనమవాప్పుయుః ॥ ౯॥

ఋషయః ఊచుః-వ్యాస శిష్య మహాబాహో సూత తత్త్వార్థవిత్తమ్ ।
 విధానం కర్మణో బ్రూహి పుంసూక్త హవనస్య భో ॥ ౧౦॥

ఏవముక్తో మునిగణైః విధిం సూత ఉదాహరత్ ।
 ఆరభ్య శుక్ల ప్రథమాం కృష్ణ ప్రతిపదస్తతః ॥ ౧౧॥

షోడశశ్చాపి ఘనైషు చైకైకస్మిన్ సహస్రకమ్ ।
 పాయసైర్బహుయుర్విప్రాః విత్త శాత్య వివర్జితాః ॥ ౧౨॥

పుంసూక్తోక్తాభిరేతాభిః ఋగ్భిః షోడశభిస్తతః ।
 బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్ పశ్చాత్ యథా విధి విధానతః ॥ ౧౩॥

సన్తానం విష్ణు సదృశమవాప్పుయాదచిరేణ వై ।
 తావద్దోమ క్రియాశక్తౌ ద్వాదశాహం హువేద్ వ్రతీ ॥ ౧౪ ॥
 తదశక్తో షడ్దినం వా విత్త శాత్యం న కారయేత్ ।
 ఉత్తమం షోడశ దినం ద్వాదశాహం తు మధ్యమమ్ ॥ ౧౫ ॥
 అధమం షడహం ప్రోక్తం శక్తౌ కుర్యాత్ క్రియోత్తమమ్ ।
 శక్తౌ సత్యాస్తు యో మూఢః కారయేన్ మధ్యమాధమౌ ॥ ౧౬ ॥
 నావాప్నోతి స సన్తానం విష్ణు ప్రీతిం న సంశయః ।
 తస్మాత్ సర్వ ప్రయత్నేన కారయేత్ ఉత్తమం సుధీః ॥ ౧౭ ॥
 హోమాశక్తౌ జపేత్తావత్ తదశక్తౌ సకృద్ధనేత్ ।
 విష్ణు ఋక్షే వా మాసి ద్వాదశ్యాం సిత కృష్ణయోః ॥ ౧౮ ॥
 యదా కదా వా పుం యజ్ఞే మానసం వై ప్రవర్తతే ।
 తదారభ్య దినేష్వేషు షోడశేష్వపి తం యజేత్ ॥ ౧౯ ॥
 ద్వాదశ్యాం వా యథా విష్ణు తారే వా షోడశం దినమ్ ।
 భవేత్తథా పుం హవనం ఆరభేత్ విచక్షణః ॥ ౨౦ ॥
 విశేషతో గర్భ చిహ్నై సమ్ప్రాప్తే తు తృతీయకే ।
 మాసి షోడశ ఘనైషు కుర్యాత్ పుం హవనం బుధః ॥ ౨౧ ॥
 ఏవం కుర్యాచ్చతుర్థే వా పఞ్చమే మాసి వా తతః ।
 మహా విష్ణు ప్రసాదేన పుత్ర ప్రాప్తిర్భవేద్ ధ్రువమ్ ॥ ౨౨ ॥
 ఊర్ధ్వం న కుర్యాద్ గర్భస్థ శిశో స్త్రీ పుంస లక్షణాత్ ।
 తతః పరం కృతాద్దోమాత్ శిశోరాయుష్య ధీర్గుణాః ॥ ౨౩ ॥
 భవేయుః సర్వ మానేషు కుర్యాత్ పుం సూక్త హోమకమ్ ।
 స్త్రీ జన్మ వా పుత్ర జనిర్యథా చిహ్నం తథా భవేత్ ॥ ౨౪ ॥
 సా ప్రజాయుష్య ధైర్యాది సర్వ లక్షణ సంయుతా ।
 ఏతత్ పుం హవనాత్ పూర్వమాచార్యాత్ పుత్ర సిద్ధయే ॥ ౨౫ ॥
 సన్తాన గోపాలకాఖ్యం వా మన్తం స్వీకృత్య చారభేత్ ।
 ఆచార్య సోమయాజి చేత్ శ్రోత్రియో వాపి కర్మఠః ॥ ౨౬ ॥
 వృద్ధో వా వయసా హినః స ఏవాచార్యకో భవేత్ ।

ఇతం షోడశ ఘనైషు గతేషు చ తతః పరమ్ || ౨౭||
 యావత్ పంచమ మాసం వై తావదభ్యర్చ్య కేశవమ్ |
 నవనీత మయే యస్త్రే నిత్యం సాష్ట సహస్రకమ్ || ౨౮||
 జపిత్యా ప్రాశయేత్ సద్యో గర్భిణీ సుతమాప్నుయాత్ |
 జపేత్తతః పరమపి గర్భస్థ తనయస్య హి || ౨౯||
 కుర్యాత్ ప్రజ్ఞాది వృద్ధ్యార్థమాస్మతి ద్విజ సత్తమాః |
 త్రిరసా వృత్తి సహితం జపం కుర్యాత్ దినే దినే || ౩౦||
 ప్రాతః స్నానాదికం కృత్వా ధ్యాత్వా మనసి మాధవమ్ |
 గణేశమాదౌ సమ్పూజ్య ప్రత్యూహస్యోపశాంతయే || ౩౧||
 బ్రాహ్మణానామనుజ్ఞాం చ కృత్వా కర్మ సమాచరేత్ |
 అనుజ్ఞాయాం షోడశ వా ద్వాదశాష్టా చ వాపి షట్ || ౩౨||
 గృహీత్వా చతురో వా కృచ్ఛస్తస్యార్థకం పునః |
 దద్యాదాచార్యవర్యాయ హ్యర్థమన్యద్ ద్విజన్మనమ్ || ౩౩||
 సజ్కుల్ప్య కామాన్వివిధాన్ మనో-వాక్యాయకానపి |
 పుణ్యాహం తు తతః కృత్వా హ్యోచార్యం వృణుయాత్ తతః| ౩౪||
 స్వకర్మ నిరతం శాంతం శ్రోత్రియం కర్మ కోవిదమ్ |
 సస్తుష్ట మానసం సమ్యక్ దరిద్రఞ్చ కుటుమ్బినమ్ || ౩౫||
 సోమయాజ్యత్తమః ప్రోక్తః తదలాభే పురోక్తకః |
 దుకూల వస్త్ర యుగలం దక్షిణా కుణ్డలాదిభిః || ౩౬||
 ఆచార్యం పూర్వమభ్యర్చ్య వృణుయాద్దర్భ దానతః |
 తేనైవ కారయేత్ కర్మ పుం సూక్త హవనాదికమ్ || ౩౭||
 కర్మ ధ్యాసమనా భూత్వా హ్యోచార్య వశగో గృహీ |
 ఆచార్యో యజమానేన యుక్తః షడ్భిరథాష్టభిః || ౩౮||
 చతుర్భిర్వాథ ఋత్విభిః పుం హవం కర్మ చారభేత్ |
 సజ్కుల్పమాదౌ కుర్వీత కలశాచార్యాదికం తతః || ౩౯||
 స్వగృహ్యోక్త విధానేన కుర్యాదాచార్య గృహ్యతః |
 ఉల్లేఖన ప్రణీతాంతం కృత్వా కర్మ తతః పరమ్ || ౪౦||

తతః పురుష సూక్తేన న్యసిత్వా స్వ శరీరకే ।
 హోమ కుణ్డ పురో భాగే కుమ్భే విష్ణుం సమర్చయేత్ ॥ ౪౧॥
 ద్రోణ ద్వయమితం ధాన్యం తదర్థం తణ్ణులం తతః ।
 మాషాన్ తదర్థం తస్మాదర్థం తిలాత్తత్ర లిఖేత్ కజమ్ ॥ ౪౨॥
 ఉపర్యుపరి నిక్షిప్య క్రమాత్తత్ర ఘటం న్యసేత్ ।
 ద్రోణ ద్వయమితం కుమ్భం త్రయతాస్తమయం తు వా ॥ ౪౩॥
 పఞ్చ పల్లవ తత్వాద్వ్యైర్నారీకేల ఫలేన చ ।
 దశ హస్త ప్రమాణేన దుకూలేన చ వేష్టయేత్ ॥ ౪౪॥
 నిధాయ ప్రతిమాం తత్ర దశ నిష్క సువర్ణతః ।
 నిష్క స్వర్ణ కృతాం వాపి చతుర్హస్తాం మనోహరామ్ ॥ ౪౫॥
 విష్ణురూపాం చ నిర్ణాయ శ్రీ రూపాఙ్చ ద్విబాహుకామ్ ।
 యా చాన్వితా కుమ్భే వై నిధాయ పృథగర్చయేత్ ॥ ౪౬॥
 పృథక్ పూజా క్రియా శక్త్యా వైకస్మిన్వ్యాస్మిన్యాజ్యయా ।
 సహితం విష్ణుమభ్యర్చం ఋగ్భిః షోడశభిః క్రమాత్ ॥ ౪౭॥
 పృథక్ కృతాయాం పూజాయాం తత్ర భూ పూజనం న హి ।
 శ్రీ సూక్తేన శ్రియాః పూజాం కుర్యాత్ సన్తాన సిద్ధయే ॥ ౪౮॥
 యజమానం సపత్నీకం సంహృత్యుత్పత్తి సంస్థితీన్ ।
 న్యాసాన్ పురుష సూక్తేన షోడశార్చేన వై ద్విజాః ॥ ౪౯॥
 ఋషయ ఊచుఃసూత న్యాస విధిం న్యాస విధానం చ వద ప్రభో ॥ ౫౦॥
 సూత ఉవాచ-అస్య శ్రీ షోడశర్చస్య పుం సూక్తస్య మహర్షయః ॥ ౫౧॥
 అన్తర్యామీ చ భగవాన్పషిర్నారాయణః స్మృతః ।
 ఛన్దోఽనుష్టుబ్ రమా భూమిః పుం విష్ణుర్దేవతా మహాన్ ॥ ౫౨॥
 బీజం పురుష ఏవేతి నాన్యః పన్థాస్తతః పరమ్ ।
 ఏతావాన్ కీలకం ప్రోక్తమిష్టార్థే వినియోజకః ॥ ౫౩॥
 అతో దేవా ఇతి చ శక్యో జప్త్యా తతః క్రమాత్ ।
 పురుషాయ మహద్ బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రాఖిలేషు వై ॥ ౫౪॥
 పురుషం యోజయేత్ పశ్చాత్ చతుర్భుజేన విన్యసేత్ ।

అఙ్గుష్ఠాదీన్ హృదాదీన్ చ న్యసిత్వా ధ్యానమాచరేత్ || ౫౫||

గోక్షీరాభం పుణ్డరీకాక్షం చక్రాబ్జాభ్యాం శఙ్ఖ కౌమోదకీభ్యామ్ |

శ్రీ భూమిభ్యామర్చితం యోగ పీఠే ధ్యాయేద్దేవం పూజయేత్ పౌరుషేణ || ౫౬ ||

ఇతి ధ్యాత్వా మహావిష్ణుం తత్పశ్చాత్ న్యాసమాచరేత్ |

వామాఙ్గాద్యఙ్గాచరణ జానూరూ యుగ్మేషు నాభౌ |

హృత్కణ్ఠాం స ద్వితయ వదనా క్షుత్తమాఙ్గేషు మస్త్రీ || ౫౭||

పుం సూక్ష్మైర్మ్యసిత మనువిత్ సంహృతౌ శీర్ష పూర్వమ్ |

స్పృష్టో నాభి ప్రభృతి హృదయాంతం స్థితౌ చ క్రమేణ |

ఇతి న్యాస త్రయం కృత్వా హ్యోచార్యస్యోపదేశతః || ౫౮||

వితతే కదలీ పత్రే సాగ్రే నిమ్నాదివర్జితే |

నవనీతం ప్రసార్యాథ తత్ర పుం సూక్త యస్త్రకమ్ || ౫౯||

లిఖిత్వా తత్ర పురుషం శ్రీ భూమి సహితం యజేత్ |

నవనీత మయే యస్త్రే యజమానోఽర్చయేద్ధరిమ్ || ౬౦||

పుం సూక్ష్మైః సుమనుభిః షోడశైరుపచారకైః |

ఋషయ ఊచుః-వ్యాస దేశిక తద్యస్తం విధానం బ్రూహి తత్త్వతః || ౬౧||

ఇత్యుక్తో మునిభిః సమ్యక్ యస్త్రం బ్రూతే మహామునిః |

శ్రీ సూత ఉవాచ-శృణుధ్వం భో యోగివర్యా వచ్చి యస్త్రం సుతప్రదమ్ || ౬౨||

షట్కోణ కర్ణికా మధ్యే తారం సాధ్య సమన్వితమ్ |

సుదర్శన షడర్ణఙ్గాచ్చ షట్కోణేష్వస్య సన్నిషు || ౬౩||

తదఙ్గాని చతుష్పాత్రే కేశరేషు క్రమేణ చ |

గోపాలక చతుర్వర్ణం మస్త్రస్యైకమక్షరమ్ || ౬౪||

దలేషు ద్వాదశార్ణస్య త్రీణి త్రీణ్యక్షరాణి తు |

అష్టపత్రే కేశరేషు చాష్టార్ణై చైకమక్షరమ్ || ౬౫||

నృసింహానుష్టుభో వర్ణాన్ చతురశ్చతురస్తథా |

సుదర్శన ద్వ్యష్ట వర్ణాన్ కేశరే షోడశచ్ఛదైః || ౬౬||

ఋచాం పురుష సూక్ష్మస్య క్రమాత్ షోడశకం బహిః |

మాత్రకోర్ణోర్ణసద్ వృత్తం భూపురాస్తత్ర తారకమ్ || ౬౭||

యస్త్రం పురుష సూక్తస్య పుత్రాయు కీర్తి వర్ధనమ్ ।
 సర్వ పాప హరం శ్రీధం ధర్మార్థ సుఖ మోక్షదమ్ ॥ ౬౮॥
 ఆద్యయావాహయేద్దేవమాసనం తు ద్వితీయయా ।
 పాద్యం తృతీయయా దద్యాత్ చతుర్థ్యార్ఘ్యం సమాచరేత్ ॥ ౬౯॥
 పంచమ్యాచమనీయం తు షష్ఠ్యా స్నానం తతః పరమ్ ।
 సప్తమ్యా వస్త్ర దానం వై చాష్టమ్యా తూపవీతకమ్ ॥ ౭౦॥
 దద్యాన్నవమ్యా గన్ధం తు దశమ్యా పుష్పమర్పయేత్ ।
 ఏకాదశ్యా తథా ధూపం ద్వాదశ్యా తు ప్రదీపకమ్ ॥ ౭౧॥
 త్రయోదశ్యాత్తు నైవేద్యం చతుర్దశ్యా కుసుమాంజులిమ్ ।
 ప్రదక్షిణం పంచదశ్యా షోడశ్యోద్యాపన క్రమాత్ ॥ ౭౨॥
 ప్రాణ ప్రతిష్ఠాం యస్త్రేణ పురోధాస్తదనస్తరమ్ ।
 అగ్నావభ్యర్చయేద్విష్ణుం పూర్వోక్తే నైవ వర్తమానా ॥ ౭౩॥
 స్వయం హోమే స్వ వహ్నిః స్యాదన్య హోమే తు లౌకికః ।
 తాభిః షోడశభిః పూర్వం హువేదాజ్యాహుతీః క్రమాత్ ॥ ౭౪॥
 పక్వాహుతీస్తతస్తాభిః అవదాన విధానతః ।
 పురోఽనువాక్యే నైవాత్ర జహుయాత్ సర్పిరాహుతిః ॥ ౭౫॥
 సమిధో జహుయాత్తాభిః అశ్వత్థాః క్రమశో ద్విజాః ।
 ఏకైక హోమతః పశ్చాదగ్నేర్దక్షిణతో ద్విజాః ॥ ౭౬॥
 సంస్థాప్య దర్భాన్ ప్రాగ్రాన్ ఏకత్రే నాసనచ్ఛదాన్ ।
 ఆష్టౌ సంస్థాప్య చాన్యత్ర తథోదగపవర్గతః ॥ ౭౭॥
 అశ్వత్థ పత్రమేకైకం స్థాపయేద్ బుగ్జపః క్రమాత్ ।
 తాభిరాజ్యాహుతీః కుర్యాత్ ఏకైకస్యా అథాహుతేః ॥ ౭౮॥
 క్రమాదశ్వత్థ పత్రేషు స దణ్డేషు యథాక్రమమ్ ।
 తాభిః షోడశభిశ్చర్భిః ఉపస్తీర్యాన్ మహర్షయః ॥ ౭౯॥
 హస్తేన జహుయాత్ పత్రే హోమమర్థమతః పరమ్ ।
 క్రమాదశ్వత్థ పత్రేషు నిక్షిపేత క్రమాత్ పునః ॥ ౮౦॥
 తాభిరాజ్యాహుతీః కుర్యాత్ ఏకైకస్యా తథాహుతేః ।

పశ్చాద్ క్రమాద్ ఋగ్ జపః పాయసాన్యభిధారయేత్ || ౮౧||

చలచ్చపచ్చదైః చర్గిభిః పిధేయాత్ పాయసాన్యథా |

ఆచార్యో యజమానేన సార్థమృత్విభిరప్యథ || ౮౨||

జపచయాత్ పాయసం వహ్నా అష్టోత్తర సహస్రకమ్ |

షష్ఠ్యా వృత్త్యా త్ర్యధికయా షోడశానామృచాం క్రమాత్ || ౮౩||

అష్టాధికం సహస్రం తు భవేత్ సఖ్యో ద్విజర్షభాః |

తతః స్విష్ట కృతో భూత్వా రుద్రాయాణామథో జపాన్ || ౮౪||

అభ్యాతానాం రాష్ట్రభూతః ప్రజాపతిమతః పరమ్ |

వ్యస్తాశ్చ జ్యోహుతీర్జుత్వా యదన్యేతి చ మస్రకమ్ || ౮౬||

అస్మిన్ కర్మణ్యనాజ్ఞాత ప్రాయశ్చిత్తాదికం పునః |

పూర్ణాహుతిమథో హుత్వా తదన్తే గాం సతర్ణకామ్ || ౮౬||

ఆచార్యాయ వరం దద్యాత్ హోమ శేషం సమాపయేత్ |

పునః పూజాం చ నైవేద్యం పాయసం మోదకాదికమ్ || ౮౭||

పశ్చాన్య దీపం పశ్చాత్తు నీరాజనమతః పరమ్ |

ప్రదక్షిణా నమస్కారః ప్రార్థయేద్ వాఙ్ఘృతం పునః || ౮౮||

కుంభాదుద్వాసయేద్దేవం యన్త్రాన్సోద్వాసయేద్ధరిమ్ |

సర్వదా శ్రావణే మానే పుం సూక్త హవనం ద్విజాః || ౮౯||

ఋత్విగోభ్యో దక్షిణాం దద్యాత్ యథా శక్తి తతః పరమ్ |

ఆచార్యాయ విశేషేణ గోద్వయం వత్స సంయుతమ్ || ౯౦||

పక్షికస్మిన్ దినేత్యేయం దక్షిణా దీయతాం బుధైః |

ఆచార్యో యది తుష్టః స్యాత్ సర్వ శాన్తిర్భవిష్యతి || ౯౧||

ఆచార్య దక్షిణా తస్మాద్ దీయతాం ప్రతివాసరమ్ |

కుంభాపకరణం సర్వమాచార్యాయ నివేదయేత్ || ౯౨||

హరి లక్ష్మీ ప్రతిమయోర్నక్తం కుర్యాత్తథార్చనమ్ |

తప్త క్షీరం తు నైవేద్యం ప్రాశయేద్దమృతీ చ తత్ || ౯౩||

హోమాన్తే ప్రతిమా యుగ్మం స వస్త్రశ్చైవ దక్షిణామ్ |

ఆచార్యాయ సదీపం వై దద్యాత్ సత్పుత్ర సిద్ధయే || ౯౪||

ఏతత్ కర్మ ద్విధా ప్రోక్తం సమష్టి వ్యష్టి భేదతః ।
 సమష్టా షోడశినమేకం కర్మ తథార్చిజః ॥ ౯౫॥
 ఆషోడశినం కుమ్భే మాఘే ఉష్ణం దినే తు తత్ ।
 కుమ్భాన్నోద్వాసయేద్దేవముత్థానం షోడశే దినే ॥ ౯౬॥
 సమాత ప్రాసనం చాపి ఋత్విగాచార్య దక్షిణా ।
 అనుజ్ఞా సకృదేవ స్యాత్ కుమ్భ రత్నం చ తత్సమమ్ ॥ ౯౭॥
 ఋత్విజాం యజమానస్య తత్పత్న్యా దేశికస్య చ ।
 కర్మ మధ్యే తు నాశౌచమస్త ఏవ తు తద్ భవేత్ ॥ ౯౮॥
 వ్యష్టా ప్రతిదినం కుర్యాదనుజ్ఞాం గణ పూజనే ।
 ఏకం కృచ్ఛృమనుజ్ఞాయాం తదాచార్యాయ దీయతామ్ ॥ ౯౯॥
 కుమ్భరత్నం స్వర్ణ పుష్పమృత్విగాచార్య దక్షిణామ్ ।
 సమాతః ప్రాశనం చాపి నిత్యం కుర్యాదతన్వితః ॥ ౧౦౦॥
 సమాత ప్రాసనాదేవ గర్భ వృద్ధి దినే దినే ।
 తస్మాదిదం కర్మ శిష్టాః కుర్వన్తి వ్యష్టి రూపతః ॥ ౧౦౧॥
 కర్మారమ్భస్తత్సమాప్తిరైవ తద్ దివసే భవేత్ ।
 క్రియా మధ్యే తు తత్ కర్తుస్తత్పత్న్యా దేశికస్య చ ॥ ౧౦౨॥
 ఆశౌచాద్యస్తరాయశ్చేత్ స్విష్టం కర్మ తదస్తతః ।
 కుర్యాదతో వ్యష్టిరేవ కార్యా సంతాన సిద్ధయే ॥ ౧౦౩॥
 యజమానోశ్చ తత్పత్నైశ్చ క్రమాత్ సమాతమాదితః ।
 దద్యాత్ ఋగ్వేద పూర్వం తు తత్ప్రాశ్య తతః పరమ్ ॥ ౧౦౪॥
 తేనైవాశ్వత్థ పత్రేణ కుమ్భ తోయం పిబేత్ క్రమాత్ ।
 ఏవం ప్రతిదినం కుర్యాత్ సమాత ప్రాసనం తథా ॥ ౧౦౫॥
 ప్రతిమా యుగలక్ష్యైవ కుమ్భ యుగ్మం సదక్షినమ్ ।
 వస్త్ర యుగ్మం చ విప్రేన్ద్రా హోమాన్తే షోడశే దినే ॥ ౧౦౬॥
 ఆచార్యాయ వై దద్యాత్ జీవ సంతాన సిద్ధయే ।
 బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్ పశ్చాత్ షడ్రస్యై క్రోధవర్జితః ॥ ౧౦౭॥
 ఆశ్విదం భోజనాన్తే కుర్యాద్ బ్రాహ్మణ దక్షిణాః ।
 యథా శక్తి దిశేత్ పశ్చాదాచార్యాయ విశేషతః ॥ ౧౦౮॥

సమాభవనాం తథా తోషం గో వస్త్రాది సమన్వితమ్ ।
 ఛన్దోగానాం బహువిచానాం కుర్యాత్ స్విష్ట కృదాదయః ॥ ౧౦౯॥

ఔత్తరం తన్త్రకే స్వ స్వసూత్రేణైవ మునీశ్వరాః ।
 అథవర్చాయ సూత్రేణ కుర్యాత్ పుం హవనం సుధీః ॥ ౧౧౦॥

దినాని షోడశైవం వై కృత్వా పశ్చాత్ పరేఽహని ।
 కుర్యాద్ధోమం వినా సూర్య ప్రతిమాం చ వినా ముదా ॥ ౧౧౧॥

గోధూమ తణులే ప్రస్థ యుగ్మకే సూర్య పూజనమ్ ।
 త్రికాల పూజా తత్పశ్చాత్తద్దానఞ్చ సమాచరేత్ ॥ ౧౧౨॥

ప్రస్థద్వయ మితే జీవ ధ్యానే ధేనుం నిధాయ చ ।
 సవత్సాం పూజయేద్విప్రాః సంతాన తిల హోమవత్ ॥ ౧౧౩॥

తతో నూతన వస్త్రాణి జాయా పతి ధృతాని వై ।
 హరిద్రాకైని దీపార్హ్య పాత్ర యుక్తాని మోదతః ॥ ౧౧౪॥

ఆచార్యాయైవ దేయాని నాన్యస్మై పుత్ర సిద్ధయే ।
 ఆచార్యేణైవ వైలేఖ్యం నిత్యం పుం సూక్త యన్త్రకమ్ ॥ ౧౧౫॥

అన్యేన లిఖితం చేత్స్యత్ సహ పత్న్యాత్మనాశనమ్ ।
 ఉత్తానపాదశ్చ మహానిదం కృత్వాప్తవాన్ ధ్రువమ్ ॥ ౧౧౬॥

మార్కణ్డేయం చ తత్తాత జయన్తం చ శచీపతిః ।
 కీర్తిమాన్ తనయం లేభే చైతత్ కర్మ ప్రభావతః ॥ ౧౧౭॥

బహునాత్ర కిముక్తేన సఙ్గ్రహేణ వదామ్యహమ్ ।
 మరీచ్యాది మునిశ్రేష్ఠా రాజానశ్చాప్యజాదయః ॥ ౧౧౮॥

లభ్యాచ్యుత సమాన్ పుత్రాన్ లేభిఽస్తే ఽచ్యుతాలయమ్ ।
 ఋష్యశ్శ్రేణ కథితమిదం పుంసవనం నరాః ॥ ౧౧౯॥

యే కుర్వన్తి నరశ్రేష్ఠస్తే భవేయుః సపుత్రిణః ।
 లభ్యేహ సకలాన్ భోగాన్ ప్రాప్నుయుర్హరిమన్తతః ॥ ౧౨౦॥

ఇత్యాది సనత్కుమార సంహితాయాముత్తర భాగే ఋష్యశ్శ్రేణోక్త సంతాన యాగ
 విధిర్నామాష్ట సప్తతి తమోఽధ్యాయః ॥

అథ ఋగ్వీధానోక్త సంతాన యాగః

శుక్ల పక్షే శుభే వారే సు-నక్షత్రే సు గోచరే ।
 ద్వాదశ్యాం పుత్ర కామాయ చరుం కుర్వీత వైష్ణవమ్ ॥ ౧॥
 దమ్పత్యోరుపవాసః స్యాదేకాదశ్యాం సురాలయే ।
 ఋగ్విః షోడశభిః సమ్యగర్చయిత్వా జనార్దనమ్ ॥ ౨॥
 చరుం పురుష సూక్తేన శ్రపయేత్ పుత్ర కామ్యయా ।
 ప్రాప్నుయాద్వైష్ణవం పుత్రమచిరాత్ సంతతి క్షమమ్ ॥ ౩॥
 ద్వాదశ ద్వాదశిః సమ్యక్ పయసా నిర్వపేచ్ఛరుమ్ ।
 యః కరోతి హయస్థస్యాద్యాతి విష్ణోః పరం పదమ్ ॥ ౪॥
 హుత్వాగ్నిం విధివత్ సమ్యగ్గృగ్విః షోడశభిర్బుధః ।
 కృతాఙ్గులి పుటో భూత్వా స్తవంతాభిః ప్రయోజయేత్ ॥ ౫॥
 కేశవం మార్గశ్చిరే తు పౌషే నారాయణం తథా ।
 మాధవం మాఘమాసే తు గోవిందం ఫాల్గునే పునః ॥ ౬॥
 చైత్రే చైవ తథా విష్ణుం చైశాఖే మధుసూదనమ్ ।
 జ్యేష్ఠే త్రివిక్రమం విద్యాదాషాఢే వామనం విదుః ॥ ౭॥
 శ్రావణే శ్రీధరం విద్యాత్ హృషీకేశం తతః పరే ।
 ఆశ్వినే పద్మనాభం తు దామోదరం చ కార్తికే ॥ ౮॥
 ద్వాదశైతాని నామాని ఋష్యశ్శ్రోత్రబ్రహ్మీన్ మునిః ।
 పూజయేన్ మానసభిః సర్వాన్ కామాన్ సమశ్నుతే ॥ ౯॥
 ఆయుష్మంతం సుతం సూతే పర మేధా సమన్వితమ్ ।
 ధనవంతం ప్రజావంతం ధార్మికం సాత్వికం తథా ॥ ౧౦॥
 సమిధోఽశ్వత్థ వృక్షస్య హుత్వాగ్నిం జహుయాత్ పునః ।
 ఉపస్థానం హుతాశస్య ధ్యాత్వార్చ్య మధుసూదనమ్ ॥ ౧౧॥
 హవిర్హోమం తతః కుర్యాత్ ప్రత్యుచం వాగ్యతః శుచిః ।
 సూక్తేన జహుయాదాఙ్గమాదావస్తే చ పూర్వవత్ ॥ ౧౨॥
 హవిః శేషం నమస్కృత్య నారీ నారాయణం పతిమ్ ।
 భక్షయత్వా హవిః శేషం లభ్నాశిః సంవిశేత్ క్షణమ్ ॥ ౧౩॥

తతస్తు కృత్వేదం కర్మ కర్తవ్యం ద్విజ తర్పణమ్ |
 ద్వితీయం స్త్రీ నివర్తేత యావద్ గర్భం న విస్తతి || ౧౪||
 అపుత్రా మృత పుత్రా వా యా చ కన్యా ప్రసూయతే |
 క్షిప్రం సా జనయేత్ పుత్రం ఋష్యశ్శ్లో యథాఽబ్రవీత || ౧౫||
 అర్చనం సమ్ప్రవక్ష్యామి విష్ణోరమిత తేజసః |
 యత్ కృత్వా మనయః సర్వే బ్రహ్మ నిర్వాణ మాప్నుయుః || ౧౬||
 అప్స్వగ్నో హృదయే సూర్యే స్థణ్ణిలే ప్రతిమాసు చ |
 పత్స్వతేషు హరేః సమ్యగర్చనం మునిభిః స్మృతమ్ || ౧౭||
 అగ్నో క్రియావతాం దేవో దివి దేవో మసీషిణామ్ |
 ప్రతిమా స్వల్ప బుద్ధీనాం యోగీనాం హృదయే హరిః || ౧౮||
 తస్య సర్వగతత్వాచ్చ స్థణ్ణిలే భవతాత్మనామ్ || ౧౯||
 దద్యాత్ పురుష సూక్తేన యః పుష్పాణ్యప ఏవ వా |
 అర్చితం స్యాజ్జగదిదం తేన సర్వం చరాచరమ్ || ౨౦||
 అనుష్టుభస్య సూక్తస్య త్రిష్టుభస్తస్య దేవతా |
 పురుషోఽథ జగద్భీజమృషిర్నారాయణః స్మృతః || ౨౧||
 నారాయణ మహాబాహో శ్శృణుష్టైకం మహాప్రభో |
 వక్ష్యే పురుష సూక్తస్య విధానం త్వర్చనం ప్రతి || ౨౨||
 అగ్ని కార్యం జప విధిం స్తోత్రఞ్చైచ్చ తదాత్మకమ్ |
 స్నాత్వా యథోక్త విధినా ప్రాజుః శుద్ధ మానసః || ౨౩||
 ప్రథమాం విన్యసేద్వామే ద్వితీయాం దక్షిణే కరే |
 తృతీయాం వామ పాదే చ చతుర్థీం దక్షిణే న్యసేత్ || ౨౪||
 పంచమీం వామ జానుని షష్ఠీం వై దక్షిణే న్యసేత్ |
 సప్తమీ వామ కుక్షౌ తు అష్టమీం దక్షిణే న్యసేత్ || ౨౫||
 నవమీ నాభి దేశే తు దశమీం హృదయే న్యసేత్ |
 ఏకాదశీం కణ్ఠదేశే ద్వాదశీం వామ బాహుకే || ౨౬||
 త్రయోదశీం దక్షిణే చ ఆస్యే చైవ చతుర్దశీమ్ |
 అష్టోః పంచదశీం చైవ షోడశీం మూర్ధ్ని విన్యసేత్ || ౨౭||

ఏవం న్యాస విధిం కృత్వా పశ్చాత్ పూజాం సమారభేత్ |
 యథా దేహ తథా దేవే న్యాసం కృత్వా విధానతః || ౨౮||
 ఆద్యయావాహయేద్దేవమృచా తు పురుషోత్తమమ్ |
 ద్వితీయయాసనం దద్యాత్ పాద్యం చైవ తృతీయకమ్ || ౨౯||
 అర్ఘ్యం చతుర్థ్యాం దాతవ్యం పంచమ్యాచమనీయకమ్ |
 షష్ఠ్యా స్నానం ప్రకుర్వీత సప్తమ్యా వస్త్రమేవ తు || ౩౦||
 యజ్ఞోపవీతమష్టమ్యా నవమ్యా చానులేపనమ్ |
 పుణ్యం దశమ్యా దాతవ్యమేకాదశ్యా తు ధూపకమ్ || ౩౧||
 ద్వాదశ్యా దీపకం దద్యాత్ త్రయోదశ్యా నివేదనమ్ |
 చతుర్దశ్యా నమస్కారం పంచదశ్యా ప్రదక్షిణమ్ || ౩౨||
 షోడశ్యాద్వాసనం కుర్యాద్దేవదేవస్య చక్రిణః |
 స్నానే వస్త్రే చ వైవేద్యే దద్యాదాచమనీయకమ్ || ౩౩||
 తతః ప్రదక్షిణాం కృత్వా జపం కుర్యాత్ సమాహితః |
 యథాశక్తి జపిత్యా తు సూక్తం తస్మై నివేదయేత్ || ౩౪||
 దేవస్య దక్షిణే పార్శ్వే కుణ్డం స్థణ్డిలమేవ వా |
 తతః కారయేత్ ప్రథమేనైవ ద్వితీయేన తు ప్రోక్షణమ్ || ౩౫||
 తృతీయయాగ్నిమాదధ్యాచ్ఛతుర్థ్యా చ సమిన్ధనమ్ |
 పంచమ్యాజ్యస్య శ్రవణం చరోశ్చ ష్టపణం తథా || ౩౬||
 షష్ఠేనైవాగ్ని మధ్యే తు కల్పయేత్ పద్మమాసనమ్ |
 చిత్తయేద్దేవదేవేశం కాలానల సమప్రభమ్ || ౩౭||
 తతో గన్ధం చ పుష్పం చ ధూప దీప నివేదనమ్ |
 అనుజ్ఞాప్య తతః కుర్యాత్ సప్తమ్యాది యథా క్రమమ్ || ౩౮||
 సమిధస్తావతీః పూర్వం జహుయాదభిధారితాః |
 తతో ఘృతేన జహుయాచ్ఛరుణా చ తతః పునః || ౩౯||
 ఏవం హుత్వా తతశ్చైవమనుజ్ఞాప్య యథా క్రమమ్ |
 ఆగ్నేర్భగవతస్తస్య సమీపే స్తోత్రముచ్ఛరేత్ || ౪౦||
 జితం తే పుణ్డరీకాక్షం నమస్తే విశ్వ భావన |

సుబ్రహ్మణ్య నమస్తేస్తు మహాపురుష పూర్వజు || ౪౧||
 నమో హిరణ్యగర్భాయ ప్రధానవ్యక్త రూపిణే |
 ఓం నమో వాసుదేవాయ శుద్ధ జ్ఞాన స్వరూపిణే || ౪౨||
 దేవానాం దానవానాం చ సామాన్యమసి దైవతమ్ |
 సర్వదా చరణ ద్వంద్వం బ్రజామి శరణం తవ || ౪౩||
 ఏకస్త్యమసి లోకస్య స్రష్టా సంహారకస్తథా- |
 ౨వ్యక్తశ్చానుమంతా చ గుణ మాయా సమావృతః || ౪౪||
 సంసార సాగరం ఘోరమనన్త క్లేశ భాజనమ్ |
 త్వామేవ శరణం ప్రాప్య నిస్తరన్తి మనీషిణః || ౪౫||
 న తే రూపం న చాకారో నాయుధాని న చాస్పదమ్ |
 తథాపి పురుషాకారో భక్తానాం త్వం ప్రకాశనే || ౪౬||
 నైవ కిఞ్చిదసాధ్యం తే న చ సాధ్యోఽసి కస్యచిత్ || ౪౭||
 కార్యాణాం కరణం పూర్వం వచసాం వాచ్యముత్తమమ్ |
 యోగినాం పరమాం సిద్ధిం విన్దన్తి పరమం విదః || ౪౮||
 అహం భీతోఽస్మి దేవేశ సంసారేఽస్మిన్ మహా భయే |
 త్రాహి మాం పుణ్డరీకాక్ష న జానే పరమం పదమ్ || ౪౯||
 కాలేష్వపి చ సర్వేషు దిక్షు సర్వాసు చాచ్యుత |
 శరీరే చ గతౌ వాపి వర్తతే మే మహద్ భయమ్ || ౫౦||
 త్వత్ పాద కమలాదన్యన్న మే జన్మాన్తరేష్వపి |
 నిమిత్తం కుశలస్యాస్తి ఏవం గచ్ఛామి సద్గతిమ్ || ౫౧||
 జ్ఞానం యదిదం ప్రాప్తం యదిదం జ్ఞానమర్జితమ్ |
 జన్మాన్తరేఽపి మే దేవ మాభూదన్య పరిక్షయః || ౫౨||
 దుర్గతావాపి జాతస్య త్వద్గతో మే మనోరథః |
 యది నాథం న విన్దేయం తావతాస్మి కృతీ సదా || ౫౩||
 అకామ కలుషం చిత్తం మమ తే పాదయోః స్థితమ్ |
 కామయే విష్ణు పాదౌ తు సర్వ జన్మసు కేవలమ్ || ౫౪||
 పురుషస్య హరేః సూక్తం స్వర్గ్యం ధన్యం యశస్కరమ్ |

ఆత్మజ్ఞానమిదం పుణ్యం యోగ జ్ఞానమిదం పరమ్ || ౫౫||

ఇత్యేవ మనయా స్తుత్యా స్తుత్వా దేవం దినే దినే |

కింకరోఽస్మితి చాత్మానం దేవాయైవ నివేదయేత్ || ౫౬||

ఫలాహారో భవేన్నాసం పశ్యత్యాత్మానమాత్మని |

ఫలాని భుక్తోపనేవన్ మాసమద్భిశ్చ వర్తయేత్ || ౫౭||

అరణ్య నివసేన్నిత్యం జపన్నేతమృషిం సదా |

త్రిస్త్రీషవణ కాలేషు స్నాయాదపు సమాహితః || ౫౮||

ఆదిత్యముపతిష్ఠేన సూక్తేనానేన నిత్యశః |

ఆజ్యాపహతీరనేనైవ హుత్వైతం చిన్తయేదృషిమ్ || ౫౯||

ఊర్ధ్వం మాసాత్ ఫలాహారాత్ త్రిభిర్వర్షైర్జయేద్ధివమ్ |

తద్ భక్తస్తన్మనాయుక్తో దశవర్షాణ్యనన్యభాక్ || ౬౦||

సాక్షాత్ పశ్యతి తం దేవం నారాయణమనామయమ్ |

గ్రాహ్యమత్యన్త యత్నేన త్వష్టారం జగతోఽవ్యయమ్ || ౬౧||

గృహస్థ ధర్మే వర్తేత న్యాయ వృత్తః సమాహితః |

ఏతదేవం చిన్తయేత నారాయణమనామయమ్ || ౬౨||

అతి పాతక సంయుక్తం కాలేన సుకృతీ భవేత్ |

యేన యేన చ కామేన జపేదిమం ఋషిం సదా || ౬౩||

స సకామ సమృద్ధః స్యాచ్ఛుద్ధధానస్య కుర్వతః |

హోమం వాప్యథవా జాప్యముపహారమథో చరుమ్ || ౬౪||

కుర్వీత యేన కామేన తత్ సిద్ధిమవధారయేత్ |

జ్ఞాతి శ్రౌష్ట్యం మహద్విత్తం యశో లోకే పరాం గతిమ్ || ౬౫||

పాపేన విప్ర మోక్షస్తు తత్ సిద్ధిమవధారయేత్ |

జ్ఞాన గమ్యం పరం సూక్ష్మం వ్యాప్య సర్వం వ్యవస్థితమ్ || ౬౬||

గ్రాహ్యమత్యన్త యత్నేన బ్రహ్మోభ్యేతి సనాతనమ్ |

సహస్రశీర్షేతి సూక్తం సర్వ కామ ఫలప్రదమ్ || ౬౭||

వేద గర్భ శరీరేణ స వై నారాయణ స్మృతః |

బ్రహ్మోన్మ రుద్ర పర్జన్యా అత్ర సూక్తే వ్యవస్థితాః || ౬౮||

అత్రస్థమేతద్ ద్రష్టవ్యం జగత్ స్థావర జగ్గమమ్ ।
 అతః సమృత్యమానోఽపి భక్తిం న పరిహారయేత్ ॥ ౬౯॥
 భక్తానుకమ్పి భగవాన్ శ్రయతే పురుషోత్తమః ।
 పూజార్థం తస్య దేవస్య వనాత్ స్వయముదాహృతాత్ ॥ ౭౦॥
 ఆరణ్యక విధానేన నిర్వపేత్ ప్రత్యహం చరుమ్ ।
 నారాయణాయ స్వాహేతి మన్తాస్తే జహుయాద్ధవిః ॥ ౭౧॥
 ఆసహస్రాత్తతశ్చాక్షుర్ద్రివ్యం హోతుర్దదాతి సః ।
 అపి వా చరు సాహస్రం తత్రేణైకేన నిర్వపేత్ ॥ ౭౨॥
 యావన్తో వాపి శక్యన్తే అహ్నా సర్వాన్ సమాపయేత్ ।
 సహస్రస్యేస్పితానాం చ కామానాం లభతే ఫలమ్ ॥ ౭౩॥
 పురుషాయుః సమాయుక్తః సిద్ధో వాపి చరేన్ మహీమ్ ॥ ౭౪॥
 ఏతత్తు యః పఠతి కేవలమేవ సూక్తం నారాయణస్య చరణావభివన్ద్య నిత్యమ్ ।
 పాఠేన తేన పఠమేణ సనాతనస్య స్థానం జరా మరణ వర్జితమేవ విష్ణోః ॥ ౭౫॥
 హవిష్యాగ్నౌ జలే పుష్పైర్ధ్యానేన హృదయే హరిమ్ ।
 యజన్తి సూరయో నిత్యం జపేత రవి మణ్డలే ॥ ౭౬॥
 బిల్వ పత్రం శమీ పత్రం పత్రం భృంజౌరకస్య చ ।
 మాలతీ కుశ పద్మం చ సద్యస్తుష్టికరం హరేః ॥ ౭౭॥
 యత్రైతత్ పఠ్యతే కింఞ్చిత్తద్ ధ్యాయేన్ మనసైవ తు ।
 సమాద్యత తత్ ప్రసాదాచ్చ దేవదేవస్య చక్రిణః ॥ ౭౮॥
 పత్రైశ్చ పుష్పైశ్చ ఫలైశ్చ దివ్యైరక్రీత లభైశ్చ సదైవ సత్సు ।
 భక్త్యైక లభ్యే పురుషే పురాణే ముక్త్యై కిమర్థం క్రియతే తు యత్నః ॥ ౭౯॥
 ఇత్యేవముక్తః పురుషస్య విష్ణోరర్చా విధిర్విష్ణు కుమార నామ్నా ।
 ముక్త్యైక మార్గం ప్రతిబోధనాయ దృష్ట్వా విధానం త్విహ నారదోక్తమ్ ॥ ౮౦॥

| ఇతి |

ఫలశ్రుతిః

పుత్రార్థే శాలిబీజేన ధనార్థే బిల్వ పత్రకైః ।
 దూర్వాభిరాయుష్కామస్తు పుష్టికామస్తు వేతనైః ॥
 కన్యా కామస్తు లాజాభిః, పశుకామో ఘృతేన తు ।
 విద్యా కామస్తు పాలాశైర్దశాంశేన తు హోమయేత్ ॥
 ధాన్య కామో యవైశ్చైవ గుగ్గులేన రిపుక్షయే ॥

తిలైరారోగ్య కామస్తు బ్రీహిభిః సుఖమశ్నుతే ॥ (తన్త్రసార)
 పుత్రకామః పురుష సూక్తేన తర్పణం మార్జనం చ కృత్వా శ్రీవైష్ణవాన్ భోజయేదితి గ్రన్థ
 విస్తార భయాదికం న లిఖ్యతే । అర్థానుసన్ధాన పురస్కరం భగవతో నారాయణస్య
 షోడశర్చస్య పురుష సూక్తస్య న్యాసం పాఠం పూజాం హోమం తర్పణం మార్జనం శ్రీ
 వైష్ణవారాధనం చ కుర్వన్ శ్రీ వైష్ణవః ఇహ పుత్రాది సకల సౌభాగ్య నిధానం పరత్ర పరమ
 సుఖ భాజనం భవతీతి సర్వత్ర సర్వ మంగలమ్ ।
 । ఇతి పురుష సూక్త పుంశ్చరణం సమూర్ణమ్ ।

అథ పురుష సూక్త మాహాత్మ్యమ్

తావావాం పరమే వ్యోమ్ని పితరౌ జగతః పరౌ ।
 అనుగ్రహాయ లోకానాం స్థితౌ స్వః పరయా శ్రియా ॥ ౧॥ (లక్ష్మీ తన్త్ర)
 కదాచిత్ కృపయావిష్టౌ జీవానాం హిత కామ్యయా ।
 సుఖినః స్యురీమే జీవాః ప్రాప్నుయుర్నౌ కథం త్వితీ ॥ ౨॥
 ఉపాయాన్వేషణే యత్తౌ పరమేణ సమాధినా ।
 మథ్నావస్త్యతి గమీభిరం శబ్ద బ్రహ్మ మహోదధిమ్ ॥ ౩॥
 మధ్యమానాత్తతస్తస్మాత్ సామర్గ్యజుష సజ్కులాత్ ।
 తత్సూక్త మిథునం దివ్యం దధ్నో ఘృతమివోత్థితమ్ ॥ ౪॥
 ఇదం పురుష సూక్తం హి సర్వ వేదేషు పఠ్యతే ।
 ఋతం సత్యశ్చా విఖ్యాతమృషి సింహేన చిన్తితమ్ ॥ ౫॥ (వ్యాస)
 బ్రహ్మ యజ్ఞ జపన్ సూక్తం పురుషం చిన్తయన్ హరిమ్ ।
 స సర్వాన్ జపతే వేదాన్ సాక్షోపాక్షాన్విధానతః ॥ ౬॥ (విష్ణుధర్మోత్తరపురాణ)
 వేదేషు పౌరుషం సూక్తం పురాణేషు చ వైష్ణవమ్ ।

భారతే భగవద్ గీతా ధర్మశాస్త్రేషు మానవమ్ || ౭ || (పద్మ పురాణ)

పౌరుషం సూక్తమావర్త్యముచ్యతే సర్వ కిల్బిషాత్ || ౮ || (యమ స్మృతి)

దద్యాత్ పురుష సూక్తేన ఆపః పుష్పాణి చైవ హి |

ఆర్చితం స్యాదిదం తేన విశ్వం భువన సప్తకమ్ || ౯ || (పారాశర స్మృతి)

ప్రతి వేదం మహాభాగ యత్ సూక్తం పౌరుషం స్మృతమ్ |

సర్వ కర్మకరం పుణ్యం పవిత్రం పాప సూదనమ్ || ౧౦ || (పుష్కర సంహితా)

ఏకైకయా ఋచా రామ స్నాతో దత్వా జలాఞ్జలిమ్ |

పౌరుషేణ చ సూక్తేన ముచ్యతే సర్వ కిల్బిషాత్ || ౧౧ ||

అన్తర్జల గతో జప్త్యా తథా సూక్తం తు పౌరుషమ్ |

సర్వ కల్మష నిర్ముక్తో యథేష్టాం లభతే గతిమ్ || ౧౨ ||

ఆకామః పౌరుషం సూక్తం జప్త్యా నిత్యమతస్త్రితః |

నరో యాతి మహాభాగ తద్ విష్ణోః పరమం పదమ్ || ౧౩ ||

పురుషస్య హరేః సూక్తం స్వర్గ్యం ధన్యం యశస్కరమ్ |

ఆత్మజ్ఞానమిదం పుణ్యం యోగ జ్ఞానమిదం పదమ్ || ౧౪ || (శౌనక స్మృతి)

ధృతోర్ధ్వపుణ్ణః పరమేశితారం నారాయణం పూజయతి స్మ భక్త్యా |

ఆర్యాదిభిః పౌరుష సూక్త మస్త్రైః సమాప్నూయాద్ విష్ణు పదం మహాత్మా ||

(మహోపనిషద్)

పౌరుషేణైవ సూక్తేన తతో విష్ణుం సమర్చయేత్ || ౧౬ || (శాణ్డిల్య స్మృతి)

ఏషా వైష్ణవీ నామ సంహితైతాం ప్రయుజ్ఞాన్ విష్ణుం ప్రీణాతి || ౧౭ || (బ్రాహ్మణ)

అథ ముద్గలోపనిషద్

శ్రీమత్ పురుష సూక్తార్థం పూర్ణానన్త కలేవరమ్ |

పురుషోత్తమ విఖ్యాతం పూర్ణం బ్రహ్మ భవామ్యహమ్ ||

ఓం వాజ్ మే మనసి ప్రతిష్ఠితా | మనో మే వాచి ప్రతిష్ఠితమ్ | ఆవిరాపీర్మ ఏధి వేదస్య మ

ఆణీస్థః శ్రుతం మే | మా ప్రహాసీరనేనాధీతేనాహోరాత్రాత్ సన్దధామి | ఋతం వదిష్యామి

| సత్యం వదిష్యామి | తన్మామవతు | తద్వక్తారమవతు | అవతు మామ్ | అవతు

వక్తారమవతు వక్తారమ్ | హరిః ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః |

ఓం పురుష సూక్తార్థ నిర్ణయం వ్యాఖ్యాస్యామః । పురుష సంహితాయాం పురుష సూక్తార్థః
సజ్గుహేణ ప్రోచ్యతే ।

సహస్రశీర్షేత్యత్ర స శబ్దోఽనన్త వాచకః ।

అనన్త యోజనం ప్రాహ దశాఙ్గుల వచస్తథా ॥ ౧ ॥

తస్య ప్రథమయా విష్ణోర్దేశతో వ్యాప్తిరీరితా ।

ద్వితీయయా చాస్య విష్ణోః కాలతో వ్యాప్తిరుచ్యతే ॥ ౨ ॥

విష్ణోర్మోక్షప్రదత్వం చ కథితం తు తృతీయయా ।

ఏతావానితి మన్తేణ వైభవం కథితం హరేః ॥ ౩ ॥

ఏతేనైవ చ మన్తేణ చతుర్వ్యూహో విభాషితః ।

త్రిపాదిత్యనయా ప్రోక్తమనిరుద్ధస్య వైభవమ్ ॥ ౪ ॥

తస్మాద్ విరాడిత్యనయా పాద నారాయణాద్ హరేః ।

ప్రకృతేః పురుషస్యాపి సముత్పత్తిః ప్రదర్శితా ॥ ౫ ॥

యత్ పురుషేణేత్యనయా సృష్టి యజ్ఞః సమీరితః ।

సప్తాస్యాసన్ పరిధయః సమిధశ్చ సమీరితః ॥ ౬ ॥

తం యజ్ఞమితి మన్తేణ సృష్టి యజ్ఞః సమీరితః ।

అనేనైవ చ మన్తేణ మోక్షశ్చ సముదీరితః ॥ ౭ ॥

తస్మాదితి చ మన్తేణ జగత్ సృష్టిః సమీరితః ।

వేదాహమితి మన్త్రాభ్యాం వైభవం కథితం హరేః ॥ ౮ ॥

యజ్ఞేనేత్యుపసంహారః సృష్టేర్మోక్షస్య చేరితః ।

య ఏవమేతజ్ఞానాతి స హి ముక్తో భవేదితి ॥ ౯ ॥

(అధ్యాయ ౧)

అథ తథా ముద్గలోపనిషది పురుష సూక్తస్య వైభవం విస్తరేణ ప్రతిపాదితమ్ ।

వాసుదేవ ఇన్ద్రాయభగవజ్ఞానముపదిశ్య పునరపి సూక్ష్మ శ్రవణాయ ప్రణతాయేన్ద్రాయ

పరమ రహస్యభూతం పురుష సూక్తాభ్యాం ఖణ్ణ ద్వయాభ్యాముపదిశత్ ।

ఖణ్ణావుచ్యేతే ।

యోఽయముక్తః స పురుషో నామ రూపజ్ఞానాగోచరం సంసారిణామతి దుర్జేయం విషయం
విహాయ క్లేశాదిభిః సజ్జ్ఞిష్ట దేవాది జిహీర్షయా సహస్ర కలావయవ కల్యాణం దృష్ట మాత్రేణ
మోక్షదం వేషమాదదే ।

తేన వేషేణ భూమ్నాది లోకం వ్యాప్యనస్త యోజనమత్యతిష్ఠత్ ।

పురుషో నారాయణో భూతం భవ్యం భవిష్యచ్ఛాసీత్ ।

స ఏష సర్వేషాం మోక్షదశ్చాసీత్ ।

స చ సర్వస్మాన్ మహిమ్నో జ్యాయాత్ ।

తస్మాన్న కోఽపి జ్యాయాన్ ।

మహాపురుష ఆత్మానం చతుర్థా కృత్వా త్రిపాదేన పరమే వ్యోమ్ని చాసీత్ ।

ఇతరేణ చతుర్థేనానిరుద్ధ నారాయణేన విశ్వాన్యాసన్ ।

స చ పాద నారాయణో జగత్ స్రష్టుం ప్రకృతిమజనయత్ ।

స సమృద్ధ కాయః సన్ సృష్టి కర్మ న జజ్ఞివాన్ ।

సోఽనిరుద్ధ నారాయణస్తస్మై సృష్టిముపాదిశత్ ।

బ్రహ్మన్ స్రవేన్ద్రియాణి యాజకాని ధ్యాత్వా కోశభూతం దృఢం గ్రన్థి కలేవరం
హవిర్ధ్యాత్వా మాం హవిర్బుజం ధ్యాత్వా వసంత కాలమాజ్యం ధ్యాత్వా గ్రీష్మమిధ్మం
ధ్యాత్వా శరదృతుం రసం ధ్యాత్వైవ మగ్నో హుత్వాఙ్గ సృరాత్ కలేవరో వజ్రం హీష్యతే
।

తతః స్వ కార్యాన్ సర్వ ప్రాణి జీవాన్ సృష్ట్యా పశ్వాద్యాః ప్రాదుర్భవిష్యన్తి ।

తతః స్థావర జగ్గమాత్మకం జగద్ భవిష్యతి ।

ఏతేన జీవాత్మనోర్యోగేన మోక్ష ప్రకారశ్చ కథిత ఇత్యనుసన్దేయమ్ ।

య ఇమం సృష్టి యజ్ఞం జానాతి మోక్ష ప్రకారం చ సర్వమాయురేతి ॥ ౨॥

ఏకో దేవో బహుధా నివిష్ట అజాయమానో బహుధా విజాయతే ।

తామేతమగ్నిరిత్యధ్వర్యవ ఉపాసతే ।

యజూరిత్యేష హీదం సర్వం యునక్తి ।

సామేతి ఛన్దోగాః ।

ఏతస్మిన్ హీదం సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ ।

విషమితి సర్వాః ।

సర్ప ఇతి సర్పవిదః ।

ఊర్గితి దేవాః ।

రయిరితి మనుష్యాః ।

మాయేత్యసురాః ।

స్వధేతి పితరః ।

దేవజన ఇతి దేవజన విదః ।

రూపమితి గన్ధర్వాః ।

గన్ధర్వ ఇత్యస్సరసః ।

తం యథా యథోపాసతే తదైవ భవతి ।

తస్మాద్ బ్రాహ్మణః పురుష రూపం పరం బ్రహ్మైవాహమితి భావయేత్ ।

తద్రూపో భవతి య ఏవం వేద ॥ ౩॥

తద్ బ్రహ్మ తాపత్రయాతీతం షట్ కోష వినిర్ముక్తం షడూర్మి వర్జితం పంచు
కోశాతీతం షడ్భావ వికార శూన్యమేవమాది సర్వం విలక్షణం భవతి । తాపత్రయం
త్వాధ్యాత్మికాధిభౌతికాధిదైవికం కర్తృ-కర్మ కార్య జ్ఞాతృ జ్ఞేయ భోక్తృ భోగ భోగ్యమితి
త్రివిధమ్ ।

త్వజ్ఞే మాంస శోణితాస్థి స్నాయు మజ్జాః షట్ కోశాః ।

కామ క్రోధ లోభ మోహ మద మాత్సర్యమిత్యరి షడ్వర్గః ।

అన్నమయ ప్రాణమయ మనోమయ విజ్ఞానమయానన్దమయా ఇతి పంచు కోశాః ।

ప్రియాత్మ జనన వర్ధన పరిణామ క్షయ నాశాః షడ్భావాః ।

అశనాయా పిపాసా శోక మోహ జరా మరణానీతి షడూర్మయః ।

కుల గోత్ర జాతి వర్ణాశ్రమ రూపాణి షడ్భ్రమాః ।

ఏతద్వ్యోగేన పరమ పురుషో జీవో భవతి నాన్యః ।

య ఏతదుపనిషదం నిత్యమధీతే సోఽగ్నిపూతో భవతి ।

స వాయు పూతో భవతి ।

స ఆదిత్య పూతో భవతి ।

ఆరోగీ భవతి ।

శ్రీమాంశ్చ భవతి ।

పుత్ర పౌత్రాదిభిః సమృద్ధో భవతి ।

విద్వాంశ్చ భవతి ।

మహా పాతకాత్ పూతో భవతి ।

సురా పానాత్ పూతో భవతి ।

అగమ్యా గమనాత్ పూతో భవతి ।

మాతృ గమనాత్ పూతో భవతి ।

దుహితృ స్నుషాభి గమనాత్ పూతో భవతి ।

స్వర్ణ స్త్రీయాత్ పూతో భవతి ।

వేది జన్మ హానాత్ పూతో భవతి ।
 గురోరశుశ్రూషణాత్ పూతో భవతి ।
 అయాజ్య యాజనాత్ పూతో భవతి ।
 అభక్ష్య భక్షణాత్ పూతో భవతి ।
 ఉగ్ర ప్రతిగ్రహాత్ పూతో భవతి ।
 పరదార గమనాద్ పూతో భవతి ।
 కామ క్రోధ లోభ మోహేర్ష్యాదిభిరబాధితో భవతి ।
 సర్వేభ్య పాపేభ్యో ముక్తో భవతి ।
 ఇహ జన్మని పురుషో భవతి ।
 తస్మాదేతత్ పురుష సూక్తార్థమతి రహస్యం రాజ గుహ్యం దేవ గుహ్యం గుహ్యోదపి
 గుహ్యతరం నాదీక్షితాయోపదిశేత్ ।
 నానూచానాయ ।
 న బహు భాషిణే ।
 నాప్రియవాదినే ।
 నాసంవత్సర వేదినే ।
 నాతుష్టాయ ।
 నానధీత వేదాయోపదిశేత్ ।
 గురురప్యేవం విచ్ఛుచౌ దేశే పుణ్య నక్షత్రే ప్రాణానాయమ్య పురుషం ధ్యాయన్
 ఉపసన్నాయ శిష్యాయ దక్షిణ కర్ణే పురుష సూక్తార్థముపదిశేద్విద్వాన్ ।
 న బహుశో వదేత్ ।
 యాతయామో భవతి ।
 ఆసక్యత్ కర్ణముపదిశేత్ ।
 ఏతత్ కుర్వాణోఽధ్యేతాధ్యాపకశ్చ ఇహ జన్మని పురుషో భవతీత్యుపనిషద్ ॥ ౪ ॥
 ఇతి ముద్గలోపనిషత్ సమాప్తా ।

అథ చక్రాబ్జ మణ్డల దేవతా పూజా విధిః

(శ్రీ రామానుజాచార్య పరమపూరాయాం విష్వక్సేనాచార్యేణ ఉపదిష్టః)
 అథ శ్రీ చైష్టవః శుచిః ప్రయతః పీతామ్బర-ధరః శ్రీ చూర్ణ యుక్త ద్వాదశ శ్వేతోర్ధ్వ-పుణ్ణి
 ధరః తులసీ నలినాక్ష మాలా ధరః ప్రధాన వేద్యాం శ్వేత వస్త్రం ప్రసార్య తత్ర చక్రాబ్జ
 మణ్డలమాలిఖ్య తత్ర స్థితానాం దేవానాం షోడశోపచారైః పూజనం కుర్యాత్ ।

ప్రాఙ్ముఖో యజమానః దర్భేష్వాసీనో దర్భాన్ ధారయమాణః పవిత్రపాణిః । ఓం
అమృతాయ నమః । ఓం అనంతాయ నమః । ఓం గోవిందాయ నమః । ఇతి మన్త త్రయేణ
దక్షిణ హస్తేన పృథక్ పృథక్ త్రిరాచమ్య శుద్ధోదకేన స్వ దక్షిణ హస్తం ప్రక్షాల్యాసూన్
సంస్పృశ్య ప్రాణానాయమ్య కరే సాక్షత పుష్ప ఫల జల ద్రవ్యాణ్యాదాయ । హరిః ఓం
తత్సత్ గోవిన్ద గోవిన్ద గోవిన్ద అద్యేత్యాది అస్యాం శుభ పుణ్య తిథౌ ఆస్మిన్ కర్మణి
భగవదాజ్ఞయా భగవత్ కైజ్కర్యత్వేన ప్రధాన వేద్యాం శ్రీ చక్రాబ్జ మణ్డలే దేవానాం స్థాపనం
పూజనం చ కరిష్యే-ఇతి సజ్కుల్య ।

లక్ష్మీనాథ సమారమ్భాం నాథ యామున మధ్యమామ్ ।

అస్మదాచార్య పర్యంతాం వస్తే గురు పరమృరామ్ ॥ ౧॥

శ్రీశం శ్రీసైన్యనాథం వకులధరమునిం నాథ పక్కేరుహాక్షౌ,

శ్రీ రామం యామునేయం వరమపి చ మహాపూర్ణ రామానుజాచార్యౌ ।

గోవిన్దం భట్టవేదాన్త్యథ వరకలిజిద్వంశ దాసాంశ్చ కృష్ణమ్,

లోకార్య శైలనాథం వరవర మునిమహ్యహం చిన్తయామి ॥ ౨॥

ఇతి గురు పరమృరామనుసన్ధాయ పుణ్యాహ జలేన-

యేన దేవాః పవిత్రేణ ఆత్మానం పునాతే సదా । తేన సహస్రధారేణ పావమాన్యః పువన్తు
మామ్ ।

ఇత్యాత్మానం పూజా సామగ్రీం చ సంప్రోక్ష్య దక్షిణ హస్తేన పీతాక్షతాత్ గృహీత్వా
ఆవాహయేత్ । తద్ యథా-

యస్మిన్పువః సామ యజాంషి యస్మిన్ ప్రతిష్ఠితా రథనాభావివారాః ।

యస్మింశ్చిత్తం సర్వమోతం ప్రజానాం తన్నే మనః శివ సజ్కుల్యమస్తు ॥ (యజు, 3౪/౫)

మధ్యే పీత కర్ణికాయామ్-ఓం మన్త్రాధ్వనే నమః-మన్త్రాధ్వానమావాహయామి-ఇతి

మన్త్రాధ్వానమావాహ్య అర్హ్య పాద్యాచమన స్నాన వస్త్రోపవీత గన్ధ పుష్ప ధూప దీప

నైవేద్యాచమన తామ్బూల పూగీఫల దక్షిణా నమస్కారైః పూజయేత్ ॥ ౧॥

తత్త్వా యామి బ్రహ్మణా వన్దమానస్తదా శాస్తే యజమానో హవిర్భిః ।

అహేడమానో వరుణేహ బోధ్యరుశంస మా న ఆయుః ప్ర మోషీః ॥ (యజు, ౧౮/౪౯,

౨౧/౨)

ఓం తత్త్వాధ్వనే నమః-తత్త్వాధ్వానమావాహయామి-ఇత్యరుణ కేశరేషు తత్త్వాధ్వానమావాహ్య

సర్వోపచారైః పూజయేత్ ॥ ౨॥

వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తమాదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్ ।

తమేవ విదిత్వాఽతిమృత్యుమేతి నాన్యః పన్థా విద్యతేఽయనాయ । (శ్వేతాశ్వతర ఉపనిషద్, 3/2)

దలేషు-ఓం వర్ణాధ్వనే నమః వర్ణాధ్వానమావాహయామి-ఇతి వర్ణాధ్వానమావాహ్య సమర్చయేత్ || 3||

శ్రీణి పదా విచక్రమే విష్ణుర్గోపా అదాభ్యః । అతో ధర్మాణి ధారయన్ ।
(ఋక్, ౧/౨౨/౧౮, సామ, ౧౬౭౦, వాజియజ, 3౪/౪3, త్రైత్తిరీయ బ్రాహ్మణ, ౨/౪/౬/౧)

నాభౌ-ఓం పదాధ్వనే నమః పదాధ్వనమావాహయామి-ఇతి పదాధ్వనమావాహ్య ప్రణమేత్ || ౪||

యేనేదం భూతం భువనం భవిష్యత్ పరిగృహీతమమృతేన సర్వమ్ ।
యేన యజ్ఞాస్తాయతే సప్తహోతా తన్మే మనః శివ సజ్కల్పమస్తు || (వాజి । యజి । 3౪/౪)

అరుణారేషు- ఓం కాలాధ్వనే నమః కాలాధ్వనమావాహయామి ఇతి కాలాధ్వనమావాహ్య సర్వోపచారైః పూజయేత్ || ౫||

ప్ర తద్ విష్ణు స్తవతే వీర్యేణ మృగో న భీమః కువరో గిరిష్ఠాః ।
యస్యోరుషు త్రిషు విక్రమణేష్వధిక్షియన్తి భువనాని విశ్వా ||

(వాజి । యజి । ౫/౨౦, ఋక్, ౧/౧౫౪/౨, అథర్వ, ౭/౨౬/౨-3, త్రైత్తిరీయ బ్రాహ్మణ్, ౨/౪/3/౪, నిరుక్త ౧/౨౦)

నేమౌ-ఓం భువనాధ్వనే నమః భువనాధ్వానమావాహయామి ఇతి భువనాధ్వానమావాహ్య షోడశోపచారైః సమూజ్య ప్రణమేత్ || ౬||

తతః కర్ణికాస్థ శుక్లాష్టవిన్దుషు నారాయణాష్టాక్షరమస్త్రాక్షరాణి పూజయేత్ । తద్యథా-
సహస్రశీర్షం దేవం సహస్రాక్షం విశ్వ శమ్భవం (సమ్భవమ్) ।
విశ్వతః పరమం నిత్యం విశ్వం నారాయణం హరిమ్ । (మహోపనిషద్, ౧/౫, చతుర్వేదోపనిషద్, ౨)

ఇతి మన్త్రేణ పూర్వే ప్రథమ విన్దౌ-ఓం జ్ఞానస్వరూప కుముద పాణ్డర వర్ణాయ నమః,
జ్ఞాన స్వరూప కుముద పాణ్డరమావాహ్య-ఇతి ఓంజ్కారమావాహ్య సర్వోపచారైః మూల మస్త్రప్రథమాక్షరం పూజయేత్ || ౭||

న హి తేషామమా చన నాధ్వసు వారణేషు ।
ఈశే రిపురఘశంసః || (యజి, 3/3౨)

అగ్నికోణే ద్వితీయ విన్దో-నకారాయ నమః- నకారమైశ్వర్య స్వరూపం పద్మరాగాచలాకారం
ఆవాహయామి- ఇతి మూలమస్త్ర ద్వితీయాక్షరం నకారమావాహ్య సమ్యగర్చయేత్ ||
౮||

మో షూ ణ ఇన్ద్రాత్త్ర పృతుస్ దేవైరస్తి హి ష్మా తే శుష్మిన్నవయాః |
మహాశ్చిదస్య మీఘషో యవ్యా హవిష్యతో మరుతో వస్తతే గీః || (వాజ | యజ, 3/౪౬)
దక్షిణే తృతీయ విన్దో-మోకారాయ నమః-మోకారం శక్తి స్వరూపమజ్ఞానాచలనిభమావాహయామ్-
ఇతి మూలమస్త్ర తృతీయాక్షరం మోకారమావాహ్య పూజయేత్ || ౯||

నానా హి వాన్దేవహితం సదస్కృతం మా సంస్పృశాథాం పరమే వ్యోమన్ |
సురా త్వమసి శుష్మిణీ సోమ ఏష మా మా హింసీః స్వాం యోనిమావిశన్తి|(వాజ | యజ, ౧౯/౭)

నైర్పత్య కోణే చతుర్థ విన్దో -నకారాయ నమః-నకారం బల స్వరూపం
కాఞ్చనాచలనిభమావాహయామి-ఇతి మూలమస్త్ర చతుర్థాక్షరం నకారమావాహ్య
షోడశోపచారైః పూజయేత్ || ౧౦||

రాయా వయం ససవాంసో మదేమ హవ్యేన దేవా యవసేన గావః | తాం ధేనుం
మిత్రావరుణా యువం నో విశ్వాహా ధత్తమనపస్ఫురన్తిమేష తే యోనిర్పతాయుభ్యాం త్వా
| (ఋక్, ౪/౪౨/౧౦, యజ, ౭/౧౦)

పశ్చిమే పఞ్చమ విన్దో - రాకారాయ నమః- రాకారం తేజోరూపం నిర్ధూమాణ్ణార
సదృశమావాహయామి- ఇతి మూలమస్త్ర పఞ్చాక్షరం రాకారమావాహ్య సర్వోపచారైః
పూజయేత్ || ౧౧||

య ఆత్మదా బలదా యస్య విశ్వ ఉపాసతే ప్రశిషం యస్య దేవాః |
యస్య ఛాయామృతం యస్య మృత్యుః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ||

(ఋక్, ౧౦/౧౨౧/౨, అథర్వ, ౪/౨/౧, ౧౩/౩/౨౪, యజ, ౨౫/౧౩)

వాయవ్య కోణే షష్ఠ విన్దో-యకారాయ నమః- యకారం వీర్యస్వరూపమయస్కాన్త సదృశ
మావాహయామి ఇతి మూలమస్త్ర షష్ఠాక్షరమావాహ్య సమ్యగర్చయేత్ || ౧౨||

ప్రైతు వాజీ కనిక్రన్నానదద్రాసభః పత్వా |
భరన్నగ్నిం పురీష్యం మా పాద్యాయుషః పురా |
వృషాగ్నిం వృషణం భరన్నపాం గర్భం సముద్రియమ్ |
అగ్న ఆయాహి వీతయే |
(యజ, ౧౧/౪౬ ||

ఉత్తరే సప్తవిన్దో-ణాకారాయ నమః -ణాకారం బలస్వరూపమావాహయామి - ఇతి మూలమస్త్ర సప్తమాక్షరం ణాకారమావాహ్య సర్వోపచారైః పూజయేత్ || ౧౩||

యః ప్రాణదో నిమిషతో మహిత్యైక ఇద్రాజా జగతో బభూవ | య ఈశే అస్య ద్విపదశ్చతుష్పదః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ |

(ఋక్, ౧౦/౧౨౧/౩, యజు, ౨౩/౩, ౨౫/౧౧, తైత్తిరీయ సంహితా, ౪/౧/౮/౪, ౭/౫/౧౬/౧, అథర్వ, ౪/౨/౨)

ఈశాన కోణే అష్టమ విన్దో-యకారాయ నమః-యకారం వీర్యస్వరూపమయస్కాన్త సదృశమావాహయామి-ఇతి- నారాయణ మన్త్రాష్టమాక్షరం యకారమావాహ్య పూర్వోక్త రీత్యా షోడశోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ || ౧౪||

తతోఽరుణ కేశరేషు పూర్వాది క్రమేణ పూజయేత్ | తద్యథా-

మనసః కామమాకూతిం వాచః సత్యమశీయ |

పశూనాం రూప మన్నస్య రసో యశః శ్రీః శ్రయతాం మయి స్వాహా || (వాజ |

యజు, ౩౯/౪)

ఓం శ్రీం శ్రియై నమః- శ్రియమావాహయామి-ఇతి పూర్వ దలీయ కేశరేషు శ్రియమావాహ్య సర్వోపచారైః పూజయేత్ || ౧౫||

ఆర్ద్రాం పుః (యః)కరిణీం పు (య)ష్ఠిం సువర్ణాం హేమమాలినీమ్ |

సూర్యా హిరణ్మయీం లక్ష్మీం జాతవేదో మ ఆవహా || (శ్రీ సూక్త ౧౪)

ఓం పుం పుష్ట్యై నమః- పుష్టిమావాహయామి- ఇతి అగ్ని కోణ దలీయ కేశరేషు సరస్వతీమావాహ్య పూర్వోక్తరీత్యా సర్వోపచారైః పూజయేత్ || ౧౬||

రయిశ్చ మే రాయశ్చ మే పుష్టం చ మే పుష్టిశ్చ మే విభు చ మే ప్రభు చ మే పూర్ణం చ మే పూర్ణతరం చ మే కుయవం చ మేఽక్షితం చ మేఽన్నం చ మే క్షుచ్ఛ మే యజ్ఞేన కల్పంతామ్ || (యజు, ౧౮/౧౦)

ఓం ప్రీం ప్రీత్యై నమః ప్రీతిమావాహయామి- ఇతి నైర్మత్య కోణ దలీయ కేశరేషు ప్రీతిమావాహ్య షోడశోపచారైః పూజయేత్ || ౧౮||

ద్యౌః శాన్తిరన్తరిక్షం శాన్తిః పృథివీ శాన్తిరాపః శాన్తిరోషధయః శాన్తిః |

వనస్పతయః శాన్తిర్విశ్వేదేవాః శాన్తిర్బ్రహ్మ శాన్తిః సర్వం శాన్తిః శాన్తిరేవ శాన్తిః సా మా శాన్తిరేధి || (వాజ |

యజు, ౩౬/౧౭)

ఓం శాం శాన్త్యై నమః శాన్తిమావాహయామి-ఇతి- పశ్చిమ దలీయ కేశరేషు శాన్తిమావాహ్య సర్వోపచారైః పూజయేత్ || ౧౯||

అఙ్గాన్యాత్మన్ భిషజా తదశ్వినాత్మానమఙ్గై సమధాత్సరస్వతీ ।

ఇష్టస్య రూపం శత మానమాయుశ్చన్యైణ జ్యోతిరమృతం దధానాః । (వాజ । యజ, ౧౯/౯౩)

ఓం తుం తుష్ట్యై నమః తుష్టిమావాహయామి-ఇతి వాయవ్య కోణ దలీయ కేశరేషు తుష్టిమావాహ్య సమ్యగర్చయేత్ ॥ ౨౦ ॥

యత్ ప్రజ్ఞానముత చేతో ధృతిశ్చ యజ్ఞోతిరస్తరమృతం ప్రజాసు ।

యస్మాన్న ఋతే కిఞ్చన కర్మ క్రియతే తన్నే మనః శివ సఙ్కల్పమస్తు ॥ (యజ, ౩౪/౩)

ఓం క్లిం కాన్త్యై నమః కాన్తిమావాహయామి-ఇత్యుత్తర దలీయ కేశరేషు కాన్తిమావాహ్య సర్వోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ ॥ ౨౧ ॥

ఉపైతు మాం దేవసఖః కీర్తిశ్చ మణినా సహ । ప్రాదుర్భూతోఽసి (సు)రాష్ట్రేఽస్మిన్ కీర్తిమృద్ధిం దదాతు మే । (శ్రీ సూక్త ౭)

ఓం క్లిం కీర్త్యై నమః కీర్తిమావాహయామి-ఇతిశాన కోణ దలీయ కేశరేషు కీర్తిమావాహ్య షోడశోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ ॥ ౨౨ ॥

తతః సర్వ దలేషు పూర్వాది క్రమేణ పూజయేత్ । తద్యథా-

మహాలక్ష్మ్యై చ విద్మహే విష్ణువత్స్వై చ ధీమహి ।

తన్నో లక్ష్మీ ప్రచోదయాత్ ॥ (లక్ష్మీ సూక్త ౯)

ఓం మహాలక్ష్మ్యై నమః మహాలక్ష్మీమావాహయామి -ఇతి పూర్వే ప్రథమ దలే మహాలక్ష్మీమావాహ్య సర్వోపచారైః పూజయేత్ ॥ ౨౩ ॥

శ్రీశ్చ తే లక్ష్మీశ్చ పత్నీవహోరాత్రే పార్శ్వే నక్షత్రాణి రూపమశ్వినౌ వ్యాత్తమ్ ।

ఇష్టనిషాణముం మ ఇషాణ సర్వలోకం మ ఇషాణ । (యజ, ౩౧/౨౨)

ఓం విద్యాలక్ష్మ్యై నమః విద్యాలక్ష్మీమావాహయామి-ఇత్యగ్ని కోణే ద్వితీయ దలే విద్యాలక్ష్మీమావాహ్య పూజోపచారైః సమర్చయేత్ ॥ ౨౪ ॥

హిరణ్యవర్ణాం హరిణీం సువర్ణ రజతస్రజామ్ ।

చన్ద్రాం హిరణ్మయీం లక్ష్మీం జాతవేదో మ ఆవహ ॥ (శ్రీసూక్త ౧)

ఓం సౌభాగ్యలక్ష్మ్యై నమః సౌభాగ్యలక్ష్మీమావాహయామి -ఇతి దక్షిణే తృతీయ దలే సౌభాగ్యలక్ష్మీమావాహ్య పూర్వోక్తోపచారైః పూజయేత్ ॥ ౨౫ ॥

పద్మాననే పద్మ ఊరూ పద్మాక్షి పద్మసమ్భవే ।

తన్నే భజసి పద్మాక్షి యేన సౌఖ్యం లభామ్యహమ్ ॥ (శ్రీసూక్త ౧౮)

ఓం అమృతలక్ష్మ్యై నమః అమృతలక్ష్మీమావాహయామి-ఇతి నైర్మత్య కోణే చతుర్థ దలే
అమృతలక్ష్మీమావాహ్యా సర్వోపచారైః పూజయేత్ || ౨౯ ||

అశ్వదాయీ గోదాయీ ధనదాయీ మహాధనే ।

ధనం మే జషతాం దేవి సర్వకామాంశ్చ దేహి మే || (శ్రీసూక్త ౧౯)

ఓం కామలక్ష్మ్యై నమః కామలక్ష్మీమావాహయామి-ఇతి పశ్చిమే పశ్చిమ దలే
కామలక్ష్మీమావాహ్యా షోడశోపచారైః పూజయేత్ || ౨౯ ||

విష్ణుపత్నీం క్షమాం దేవీం మాధవీం మాధవప్రియామ్ । విష్ణుప్రియాం (లక్ష్మీప్రియ)సఖీ
దేవీం నమామ్యచ్యుతవల్లభామ్ । (శ్రీసూక్త ౨౫)

ఓం సత్యలక్ష్మ్యై నమః సత్యలక్ష్మీమావాహయామి-ఇతి వాయవ్య కోణే షష్ఠ దలే
సత్యలక్ష్మీమావాహ్యా సర్వోపచారైః సమర్చయేత్ || ౩౦ ||

తాం మ ఆవహ జాతవేదో లక్ష్మీమనపగామినీమ్ । యస్య హిరణ్యం విన్దేయం గామశ్వం
పురుషానహమ్ । (శ్రీసూక్త ౨)

ఓం భోగలక్ష్మ్యై నమః భోగలక్ష్మీమావాహయామి-ఇత్యుత్తరే సప్తమ దలే భోగలక్ష్మీమావాహ్యా
పుషాదిభిః సమర్చయేత్ || ౩౧ ||

తాం మ ఆవహ జాతవేదో లక్ష్మీమనపగామినీమ్ । యస్య హిరణ్యం ప్రభూతం గావో
దాస్యోఽశ్వావిన్దేయం పురుషానహమ్ । (శ్రీసూక్త ౧౫)

ఓం యోగలక్ష్మ్యై నమః యోగలక్ష్మీమావాహయామి-ఇతిశాన కోణే అష్టమ దలే
యోగలక్ష్మీమావాహ్యా పూర్వోక్త రీత్యా షోడశోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ || 30 ||

తతః కృష్ణ దల సన్నిప పూర్వాది క్రమేణ హరేర్భూషణాయుధాని పూజయేత్ । తద్యథా-
ఆ తే వత్సో మనో యమత్పరమాచ్ఛిత్సథస్తాత్ । అగ్నే త్వాం కామయా గిరా । (యజు,
౧౨/౧౧౫)

పూర్వే ఓం శ్రీవత్సాయ శ్రీనివాసాయ నమః శ్రీవత్సమావాహయామి-ఇతి శ్రీవత్సమావాహ్యా
సర్వోపచారైః పూజయేత్ || 3౧ ||

పరివాజ పతిః కవిరగ్నిర్హవ్యాన్యక్రమీత్ । దధద్రత్నాని దాశుషే । (యజు, ౧౧/౨౫)

అగ్నేయ్యాం ఓం శ్రీకౌస్తుభాయ రత్నాధిపతయే నమః శ్రీ కౌస్తుభమావాహయామి -ఇతి
శ్రీ కౌస్తుభమావాహ్యా పుషాదిభిః సమర్చయేత్ || 3౨ ||

కుక్కుటోఽసి మధుజిహ్వా ఇషమూర్జమావద త్వయా వయం సజ్ఞాతం సజ్ఞాతం జేష్ఠ
వర్ష వృద్ధమసి ప్రతి త్వా వర్షవృద్ధం వేత్తు పరాపూతం రక్షః పరాపూతా । ఆరాతయో

౭పహతం రక్షో వాయుర్వో వివినక్తు దేవో వః సవితా హిరణ్యపాణిః ప్రతిగృభ్ణాత్వచ్చిద్రేణ
పాణినా । (యజు, ౧/౧౬)

దక్షిణే ఓం కిరీటాయ ముకుటాధిపతయే నమః కిరీటమావాహయామి-ఇతి
కిరీటమావాహ్య పూజోపచారైః సమూజయేత్ ॥ 33॥

ఇన్ద్ర ఆసాం నేతా బృహస్పతిర్దక్షిణా యజ్ఞః పుర ఏతు సోమః ।

దేవసేనానామభిభజ్ఞాతీనాం జయస్తీనాం మరుతో యన్వస్గ్రమ్ ॥ (యజు, ౧౭/౪౦)

నైరృత్యామ్-ఓం వైజయన్త్యై వనమాలాయై నమః వైజయన్తీమావాహయామి -ఇతి
వైజయన్తీమావాహ్య సర్వోపచారైః సమర్చయేత్ ॥ 3౪॥

చరణం పవిత్రం వితతం పురాణం యేన పూతస్తరతి దుష్కృతాని ।

తేన పవిత్రేణ శుద్ధేన పూతా అతిపాప్మానమరాతిం తరేమ్ ॥

(త్రిపాద్విభూతి మహానారాయణోపనిషద్, ౭/3, మహానారాయణోపనిషద్, ౫/౧౦,
సుదర్శన ఉపనిషద్, ౫)

పశ్చిమే ఓం సుదర్శనాయ హేతిరాజాయ నమః సుదర్శనమావాహయామి -ఇతి
సుదర్శనమావాహ్య షోడశోపచారైః పూజయేత్ ॥ 3౫॥

అగ్నిర్పృషిః పవమానః పాశ్చజన్యః పురోహితః । తమీమహే మహాగయమ్ । ఉపయామ
గృహీతో౭స్యగ్నయే త్వా వర్చస ఏషతే యోనిరగ్నయే త్వా వర్చసే । (యజు, ౨౬/౯)

వాయవ్యాం ఓం పాశ్చజనాయ శక్ల్యాధిపతయే నమః పాశ్చజన్యమావాహయామి-ఇతి
పాశ్చజన్యమావాహ్య పుష్పాదిభిః సమర్చయేత్ ॥ 3౬॥

జిహ్వో మే భద్రం వాజ్ మహో మనో మన్యః స్వరాడ్ భామః ।

మోదాః ప్రమోదా అజ్గులీరజ్గాని మిత్రం మే సహః ॥ (యజు, ౨౦/౬)

ఉత్తరే ఓం కౌమోదక్యై గదాధిపతయే నమః కౌమోదకీమావాహయామి -ఇతి
కౌమోదకీమావాహ్య పూర్వోక్త రీత్యా పూజయేత్ ॥ 3౭॥

సౌరీ బలూకా శార్ఙ్గః సృజయః శయాణకస్తే మైత్రాః సరస్వత్యై శారిః పురుషవాక్ శ్వావిద్
భౌమీ శార్దూలో వృకః పృథాకుస్తే మన్యవే సరస్వతే శుకః పురుషవాక్ ॥ (యజు, ౨౪/33)

ఈశాన్యాం ఓం శార్ఙ్గాయ చాపాధిపతయే నమః శార్ఙ్గమావాహయామి-ఇతి
శాపిన్గమావాహ్య షోడశోపచారైః సమూజ్య ప్రణమేత్ ॥ 3౮॥

తతః శుక్ల ప్రథమ నాభౌ-

ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదమ్ । సమూళ్లమస్య పాంసురే । స్వాహా (యజు,
౫/౧౫)

ఓం విష్ణవే నమః విష్ణుమావాహయామి-ఇతి విష్ణుమావాహ్య షోడశోపచారైః సమ్నూజ్య ప్రణయేత్ || 3౯||

పీత ద్వితీయ నాభౌ-

బ్రహ్మ జ్ఞానం ప్రథమం పురస్తా ద్విసీమతః సురువో వేన ఆవః | స బుధ్నాః ఉపమాఽస్యవిష్టాః సతశ్చ యోనిమసశ్చ వి వః | (యజు, ౧౩/3)

ఓం బ్రహ్మణే నమః బ్రహ్మణమావాహయామి -ఇతి బ్రహ్మణమావాహ్య సర్వోపచారైః పూజయేత్ || ౪౦||

పాటల తృతీయ నాభౌ-

త్ర్యమ్బకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనమ్ | ఉర్వారుకమివ బంధనాన్ మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్ (యజు, 3/౬౦)

ఓం త్ర్యమ్బకాయ నమః త్ర్యమ్బకమావాహయామి -ఇతి త్ర్యమ్బకమావాహ్య షోడశోపచారైః పూజయేత్ || ౪౧||

తతోఽరుణ ద్వాదశారేషు పూర్వాది క్రమేణ కేశవాది ద్వాదశ మూర్తీన్ పూజయేత్ | తద్యథా-

యుక్ష్యా హి కేశినా హరీ వృషణా కక్ష్యప్రా | అథా న ఇన్ద్ర సోమపా గిరాముపశ్రుతీ చర | ఉపయామ గృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా షోడశిన ఏష తే యోనిర్ద్రాయ త్వా షోడశినే | (యజు, ౮/3౪)

ఓం కేశవాయ నమః కేశవమావాహయామి -ఇతి ప్రథమారే కేశవమావాహ్య సర్వోపచారైః పూజయేత్ || ౪౨||

నారాయణాయ విద్రుహే వాసుదేవాయ ధీమహి | తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్ | (తైత్తిరీయ ఆరణ్యక, ౧౦/౧౫)

ఓం నారాయణాయ నమః నారాయణమావాహయామి -ఇతి ద్వితీయారే నారాయణమావాహ్య పూజోపచారైః సమర్చయేత్ || ౪౩||

మధవే స్వాహా మాధవాయ స్వాహా శుక్రాయ స్వాహా శుచయే స్వాహా నభసే స్వాహా నభస్యాయ స్వాహేషాయ స్వాహోర్ణాయ స్వాహా సహసే స్వాహా సహస్యాయ స్వాహా తపసే స్వాహా తపస్యాయ స్వాహా అంహస్పతయే స్వాహా | (యజు, ౨౨/3౧)

ఓం మాధవాయ నమః మాధవమావాహయామి -ఇతి తృతీయారే మాధవమావాహ్య పుష్పాదిభిః పూజయేత్ || ౪౪||

గోత్రభదం గోవిదం వజ్రబాహుం జయన్తమజ్మ ప్రమృణన్తమోజసా | ఇమం సజాతా అను వీరయధ్వమిన్ద్రం సఖాయో అను సం రభధ్వమ్ | (యజు, ౧౭/3౮)

ఓం గోవిందాయ నమః గోవిందమావాహయామి-ఇతి వతుర్ధారే గోవిందమావాహ్య పుష్పాదిభిః
పూజయేత్ || ౪౫||

విష్ణోః కర్మాణి పశ్యత యతో వ్రతాని పస్పశే | ఇన్ద్రస్య యుజ్యః సఖా |
(ఋక్, ౧/౨౨/౧౯, వాజి | యజు, 1/౪, ౧3/33, తైత్తిరీయ సంహితా, ౧/3/౬/౨,
అథర్వ, 2/౨౬/౬)

ఓం విష్ణవే నమః విష్ణుమావాహయామి-ఇతి పఞ్చమారే విష్ణుమావాహ్య సర్వోపచారైః
పూజయేత్ || ౪౬||

మధు వాతా ఋతాయతే మధు క్షరన్తి సిన్ధవ |
మాధ్వీర్నః సన్వోషధీః ||

(ఋక్, ౧/౯౦/౬, యజు, ౧3/౨2, తైత్తిరీయ సంహితా, ౪/౨/౯/3, తైత్తిరీయ ఆరణ్యక,
౧౦/౧౦/౨, శతపథ బ్రాహ్మణ, ౧౪/౯/3/౧౧)

ఓం మధుసూదనాయ నమః మధుసూదనమావాహయామి -ఇతి షష్ఠారే మధుసూదనమావాహ్య
పూర్వోక్త రీత్యా సమర్చయేత్ || ౪౭||

దివి విష్ణుర్వ్యక్రంస్త జాగతేన ఛన్దసా తతో నిర్భక్తో యోఽస్మాన్వేష్టి యం చ వయం ద్విషోమ్
ఽన్తరిక్షే విష్ణుర్వ్యక్రంస్త త్రిష్టుభేన ఛన్దసా తతో నిర్భక్తో యోఽస్మాన్వేష్టి యం చ వయం
ద్విష్యః పృథీవ్యాం విష్ణుర్వ్యక్రంస్త గాయత్రేణ వన్దసా తతో నిర్భక్తో యోఽస్మాన్వేష్టి యం
చ వయం ద్విషోమ్ఽస్మాదన్నదస్యై ప్రతిష్ఠాయా ఆగన్మ స్వః సఞ్జ్యోతిషా భూమ | (యజు,
౨/౨౫)

ఓం త్రివిక్రమాయ నమః త్రివిక్రమమావాహయామి-ఇతి సప్తమారే త్రివిక్రమమావాహ్య
సర్వోపచారైః పూజయేత్ || ౪౮||

నమో వ్రాస్వాయ చ వామనాయ చ నమో బృహతే చ వర్షీయనే చ నమో వృధాయ చ
సవృధే చ నమోఽగ్నాయ చ ప్రథమాయ చ | (యజు, ౧౬/3౦)

ఓం వామనాయ నమః వామనమావాహయామి-ఇతి అష్టమారే వామనమావాహ్య
పుష్పాదిభిః సమర్చయేత్ | ౪౯ ||

దైవ్యాయ ధర్త్రే జోష్ఠ్యే దేవశ్రిః శ్రీమనాః శతపయాః | పరిగృహ్య దేవా యజ్ఞమాయన్ దేవా
దేవేభ్యో అధ్వర్యన్తో అస్థుః | (యజు, ౧2/౫౬)

ఓం శ్రీధరాయ నమః శ్రీధరమావాహయామి-ఇతి నవమారే శ్రీధరమావాహ్య సర్వోపచారైః
పూజయేత్ || ౫౦||

పురుష మృగశ్చన్యమసో గోధా కాలకా దారాఘాటస్తే వనస్పతీనాం కృకవాకుః సావిత్రో హంసో వాతస్య నాక్రో మకర కులీపయస్తే ౭కూపారస్య హ్రీయై శల్యకః | (యజు, ౨౪/౩౫)

ఓం హృషీకేశాయ నమః హృషీకేశమావాహయామి - ఇతి దశమారే హృషీకేశమావాహ్య పూర్వోక్త రీత్యా సమర్చయేత్ || ౫౧ ||

నాభిర్మే చిత్తం విజ్ఞానం పాయుర్మే ౭పచితిర్భసత్ | ఆనన్దనన్దావాణ్డౌ మే భగః సౌభాగ్యం పసః | జఙ్ఘాభ్యాం పద్భ్యాం ఘర్మో౭సి విశి రాజా ప్రతిష్ఠితః | (యజు, ౨౦/౯)

ఓం పద్మనాభాయ నమః పద్మనాభమావాహయామి - ఇతి ఏకాదశారే పద్మనాభమావాహ్య సర్వోపచారైః పూజయేత్ || ౫౨ ||

యద్వాజినో దామ సన్దామర్వతో యా శీర్షణ్యా రశనా రజ్జరస్య |
యద్వా ఘాస్య ప్రభృతమాస్యే తృణం సర్వా తా తే ఆపి దేవేష్యస్తు ||

(ఋక్, ౧/౧౬౨/౮, యజు, ౨౫/౩౧, తైత్తిరీయ సంహితా, ౪/౬/౮/౩)

ఓం దామోదరాయ నమః దామోదరమావాహయామి - ఇతి ద్వాదశారే దామోదరమావాహ్య షోడశోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ || ౫౩ ||

తతః కృష్ణ ద్వాదశార సన్దిషు పూర్వాది క్రమేణ మత్స్యం కూర్మం వరాహం నృసింహం వామనం పరశురామం రామం తద్ భ్రాతృన్ కృష్ణం సభ్రాతరం కల్కినఞ్చ పూజయేత్ | తద్వ్యాధా-

హంశః శుచిషద్వసురన్తరిక్షసద్ధోతా వేదిషదతిథిర్దురోణసత్ |

నృషద్వరసద్ బుతసద్ వ్యోమసదబ్జా గోజా బుతజా అద్రిజా బుతం (బృహత్) ||

(ఋక్, ౪/౪౦/౫, యజు, ౧౦/౨౪, ౧౨/౧౪, తైత్తిరీయ సంహితా, ౧/౮/౧౫/౨, తైత్తిరీయ ఆరణ్యక, ౧౦/౧౦/౨)

ఓం మత్స్యాయ నమః మత్స్యమావాహయామి - ఇతి ప్రథమార సన్ధౌ మత్స్యమావాహ్య షోడశోపచారైః సమర్చయేత్ || ౫౪ ||

ఖణ్డో వైశ్వదేవః శ్వా కృష్ణః కర్ణో గర్దభస్తరక్షస్తే రక్షసామిన్ద్రాయ సూకరః సింహో మారుతః కృకలాసః పిప్పకాశకునిస్తేరవ్యాయై విశ్వేషాం దేవానాం పృషతః || (యజు, ౨౪/౪౦)

ఓం వరాహాయ నమః వరాహమావాహయామి - ఇతి వరాహమావాహ్య పూర్వోక్త రీత్యా పూజయేత్ || ౫౬ ||

ప్ర తద్విష్ణుస్తవతే వీర్యేణ మృగో న భీమః కుచరో గిరిష్ఠాః |

యస్యోరుషు త్రిషు విక్రమణేష్యధిక్షయన్తి భువనాని విశ్వా || (యజు, ౫/౨౦)

ఓం నృసింహోయ నమః నృసింహమావాహయామి -ఇతి చతుర్థ సన్ధౌ నృసింహమావాహ్య
పుష్పాదిభిః సమర్చయేత్ || ౫౭||

నమో హ్రస్వాయ చ వామనాయ చ నమో బృహతే చ వర్షీయసే । నమో వృద్ధాయ చ
సవృధే చ నమోఽగ్న్వాయ చ ప్రథమాయ చ । (యజు, ౧౬/౩౦)

ఓం వామనాయ నమః వామనమావాహయామి-ఇతి పంచమార సన్ధౌ వామనమావాహ్య
పూజయేత్ || ౫౮||

అపిబత కద్రువః సుతమిన్ద్రః సహస్రబాహ్వే । అత్రాదేదిష్ట పాంస్యమ్ । (ఋక్, ౮/౪౫/౨౬, సామ, ౧౩౧)

ఓం పరశురామాయ నమః పరశురామమావాహయామి -ఇతి షష్ఠార సన్ధౌ
పరశురామమావాహ్య పుష్పాదిభిః పూజయేత్ || ౫౯||

భద్రో భద్రయా సచమాన ఆగాత్ స్వసారం జారో అభ్యేతి పశ్చాత్ ।
సుప్రకేతైర్ద్యుభిరగ్నిర్విత్తిష్ఠన్ రుశద్భిర్వర్జైర్భి రామమస్థాత్ || (ఋక్, ౧౦/౩/౩, సామ, ౧౫౪౮)

ఓం రామాయ నమః రామమావాహయామి -ఇతి సప్తమార సన్ధౌ రామమావాహ్య
షోడశోపచారైః పూజయేత్ || ౬౦||

విష్ణో రరాటమసి విష్ణోః శ్చస్త్రే స్థో విష్ణోః స్యూరసి ।
విష్ణోర్ధ్రువోఽసి ।

వైష్ణవమసి విష్ణవే త్వా || (యజు, ౫/౨౧)

ఓం లక్ష్మణాయ నమః లక్ష్మణమావాహయామి-ఇత్యష్టమారసన్ధౌ లక్ష్మణమావాహ్య
సర్వోపచారైః పూజయేత్ || ౬౧||

తద్విష్ణోః పరమం పదం సదా పశ్యన్తి సూరయః ।
దివీవ చక్షురాతతమ్ ||

(ఋక్, ౧/౨౨/౨౦, సామ, ౧౬౭౨, అథర్వ, ౭/౨౬/౭, యజు, ౬/౫, తైత్తిరీయ
సంహితా, ౧/౩/౬/౨, ౪/౨/౯/౩)

ఓం భరతాయ నమః భరతమావాహయామి-ఇతి నవమారసన్ధౌ భరతమావాహ్య
పూజోపచారైః సమర్చయేత్ || ౬౨||

విష్ణోః కర్మాణి పశ్యత యతో వ్రతాని పస్పశే ।
ఇన్ద్రస్య యుజ్యః సఖా ||

(ఋక్, ౧/౨౨/౧౯, సామ, ౧౬౭౧, యజు, ౬/౪, ౧౩/౩౩, తైత్తిరీయ సంహితా, ౧/౩/౬/౨)

ఓం శత్రుఘ్నాయ నమః శత్రుఘ్నమావాహయామి-ఇతి దశమారసన్ధౌ శత్రుఘ్నమావాహ్య పూజయేత్ || ౬౩||

కృష్ణం త ఏమ రుశతః పురో భాశ్చరిష్ట్యర్చిర్వపుషామిదేకమ్ |

యద ప్రవీతా దధతే హ గర్భం సద్యశ్చిజ్ఞాతో భవసీదు దూతః || (ఋక్, ౪/౭/౯)

ఓం సభ్రాత్రే కృష్ణాయ నమః సభ్రాతరం కృష్ణమావాహయామి-ఇత్యేకాదశారసన్ధౌ సభ్రాతరం కృష్ణమావాహ్య సర్వోపచారైః పూజయేత్ || ౬౪||

రూపం రూపం ప్రతిరూపో బభూవ తదస్య రూపం ప్రతిచక్షణాయ |

ఇన్ద్రో మాయాభిః పురురూప ఈయతే యుక్తా హ్యస్య హరయః శతాదశ || (ఋక్, ౬/౪౭/౧౮)

ఓం కల్కినే నమః కల్కిమావాహయామి-ఇతి ద్వాదశారసన్ధౌ కల్కినమావాహ్య షోడశోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ || ౬౫||

తతః ప్రథమ నేమి వలయే పూర్వాది క్రమేణ శఙ్ఖం చక్రం గదాం శార్ఙ్గం ముసలం బాణం పాశం చ పూజయేత్ | తద్యథా-

అగ్నిర్నృషిః పవమానః పాఞ్చజన్యః పురోహితః తమీమహే మహాగయమ్ | (యజు, ౨౬/౯)

ఓం పాఞ్చజన్యాయ శఙ్ఖాధిపతయే నమః పాఞ్చజన్య శఙ్ఖమావాహయామి-ఇతి పూర్వే పాఞ్చజన్య శఙ్ఖమావాహ్య సర్వోపచారైః పూజయేత్ || ౬౬||

చరణం పవిత్రం వితతం పురాణం యేన పూతస్తరతి దుష్కృతాని |

తేన పవిత్రేణ శుద్ధేన పూతా అతి పాప్యానమరాతిం తరేమ ||

(త్రిపాద్విభూతి మహానారాయణ ఉపనిషద్, ౭/౩)

ఓం సుదర్శనాయ హేతిరాజాయ నమః సుదర్శనమావాహయామి -ఇత్యగ్నికోణే చక్రమావాహ్య సమర్చయేత్ || ౬౭||

భీమానీతే ఆయుధా తిగ్మాని ధూర్వణే || (ఋక్, ౮/౨౯/౫, ౮/౯౬/౯)

ఓం కౌమోదక్యై గదాధిపతయే నమః |

కౌమోదకీ గదామావాహయామి-ఇతి దక్షిణే కౌమోదకీ గదామావాహ్య పూజయేత్ || ౬౮||

యే తీర్థాని ప్రచరన్తి సృకా హస్తా నిషజ్జిణః |

తేషాం సహస్ర యోజనేఽవ ధన్వాని తన్మనసి || (యజు, ౧౬/౬౧)

ఓం నన్దకాయ ఖడ్గాధిపతయే నమః నన్దక ఖడ్గమావాహయామి -ఇతి వైర్భుత్యే నన్దక ఖడ్గమావాహ్యా సమర్చయేత్ || ౬౯||

యా తే హేతిర్మీఢుష్టమ హస్తే బభూవ తే ధనుః |

తయాఽస్మాన్విశ్వతస్త్యమయక్ష్యయా పరి భుజ || (యజు, ౧౬/౧౧)

ఓం శార్ణాయ చాపాధిపతయే నమః శార్ణధనురావాహయామి -ఇతి పశ్చిమే శార్ణధనురావాహ్యా పూజయేత్ || ౭౦||

నమస్త ఆయుధాయానాతతాయ ధృష్టవే |

ఉభాభ్యాముత తే నమో బాహుభ్యాం తవ ధన్వనే || (యజు, ౧౬/౧౪)

ఓం ముసలాయ నమః ముసలమావాహయామి-ఇతి వాయవ్యే ముసలమావాహ్యా సమర్చయేత్ || ౭౧||

విజ్యం ధనుః కపర్దినో విశల్యో బాణవాః ఉత |

అనేశన్నస్య యా ఇషవ ఆభురస్య నిషగ్గధిః || (యజు, ౧౬/౧౦)

ఓం బాణాయ నమః బాణమావాహయామి -ఇత్యుత్తరే బాణమావాహ్యా పూజయేత్ || ౭౨||

యే తే శతం వరుణ యే సహస్రం యజ్ఞియాః పాశా వితతా మహాస్తః |

తేభిర్నో అద్య సవితోత విష్ణుర్విశ్వే ముఞ్చన్తు మరుతః స్వర్కాః ||

(కౌషీతకి శ్రౌత సూత్ర, ౨౫/౧/౧౧౧, ఆపస్తమ్బ శ్రౌత సూత్ర, ౩/౧౩/౧, కౌశిక సూత్ర, ౭/౮, పారస్కర గృహ్య సూత్ర, ౧/౨/౮)

ఓం పాశాయ నమః పాశమావాహయామి-ఇతిశాన కోణే పాశమావాహ్యా షోడశోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ || ౭౩||

తతః పీఠస్య చతుష్కోణేషు ఆగ్నేయాది క్రమే వరాహం నృసింహం అనన్తం హయగ్రీవం చేతి చతుర్మూర్తిః పూజయేత్ | తద్యథా-

ప్ర కావ్యముశనేవ బ్రువాణో దేవో దేవానాం జనిమా వివక్తి |

మహివ్రతః శుచిబన్ధః పావకః పదా వరాహో అభ్యేతి రేభన్ ||

(ఋక్, ౯/౯౭/౭, సామవేద, ౫౨౪, ౧౧౧౬)

పీఠాగ్ని కోణే-ఓం వరాహాయ ధరణీధరాయ నమః వరాహమావాహయామి-ఇతి వరాహమావాహ్యా షోడశోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ || ౭౪||

ప్ర తద్విష్ణుః స్తవతే వీర్యేణ మృగో న భీమః కుచరో గిరిష్ఠాః |

యస్యోరుషు త్రిషు విక్రమణోష్వధిక్షియన్తి భువనాని విశ్వాః ॥

(ఋక్ 1 ౧/౧౫౪/౨, అథర్వ, ౭/౨౬/౨-3, తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణ, ౨/౪/3/౪, యజు, ౫/౨౦)

పీఠ నైర్వృత్య కోణే-ఓం నృసింహాయ వజ్రనఖాయ నమః నృసింహమావాహయామి-ఇతి నృసింహమావాహ్య సర్వోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ ॥ ౭౫॥

వి చక్రమే పృథివీమేష ఏతాం క్షేత్రాయ విష్ణుర్మనుషే దశస్యన్ ।
ధ్రువాసో అస్య కీరయో జనాస ఉరుక్షితిం సుజనిమా చకార ॥

(ఋక్, ౭/౧౦౦/౪, తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణ, ౨/౪/3/౫)

పీఠ వాయవ్య కోణే-ఓం అనంతాయ నాగరాజాయ సహస్రఫణాశోభితాయ నమః అనంతమావాహయామి-ఇత్యనంతమావాహ్య షోడశోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ ॥ ౭౬॥

హయో న విద్వాః అయుజి స్వయం ధురి తాం వహామి ప్రతరణీమవస్యవమ్ ।

నాస్యో వశ్మి విముచం నావృతం పునర్విద్వాన్ పథః పుర ఏత ఋజనేషతి ॥ (ఋక్, ౫/౪౬/౧)

పీఠేశాన కోణే-ఓం హయగ్రీవాయ సర్వవిద్యాధరాయ నమః హయగ్రీవమావాహయామి-ఇతి హయగ్రీవమావాహ్య సర్వోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ ॥ ౭౭॥

తతః శుక్ల వీధ్యాం పూర్వాది క్రమేణ ఇన్ద్రాగ్ని-యమ-నిర్వృతి-వరుణ-సోమేశానాన్ క్రమేణ పూజయేత్ । తద్యథా-

త్రాతారమిన్ద్రమవితారమిన్ద్రం హవే హవే సుహవం శూరమిన్ద్రమ్ ।

హ్వయామి శక్రం పురుహూతమిన్ద్రం స్వస్తి నో మఘవా ధాత్విన్ద్రః ॥

(ఋక్, ౬/౪౭/౧౧, సామ, 333, అథర్వ, ౭/౮౬/౧, యజు, ౨౦/౫౦, తైత్తిరీయ సంహితా, ౧/౬/౧౨/౫)

పూర్వే-ఓం ఇన్ద్రాయ దేవరాజాయ నమః ఇన్ద్రమావాహయామి-ఇతీన్ద్రమావాహ్య అర్ఘ్య-పాద్యా-చమన-స్నాన-వస్త్రో-పవీత-గన్ధ-పుష్ప-ధూప-దీప నైవేద్య దక్షిణాదిభిః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ ॥ ౭౮॥

త్వం నో అగ్ని వరుణస్య విద్వాన్ దేవస్య హేడో అవ యాసిసీష్టాః ।

యజిష్ఠో వహ్నితమః శోశుచానో విశ్వా దేవషాంసి ప్ర ముముగ్ధ్యస్మత్ ॥ (యజు, ౨౧/3)

అగ్ని కోణే-ఓం అగ్నియే తేజో-౭ధిపతయే నమః అగ్నిమావాహయామి-ఇత్యగ్నిమావాహ్య షోడశోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ ॥ ౭౯॥

యమాయ త్వాఽఙ్గిరస్వతే పితృమతే స్వాహా ।

స్వాహా ధర్మాయ స్వాహా ధర్మః పిత్రే ॥ (యజు, 3౮/౯)

దక్షిణే-ఓం యమాయ ప్రేతరాజాయ నమః యమమావాహయామి-ఇతి యమమావాహ్య సర్వోపచారైః సమర్చయేత్ ॥ ౮౦॥

అనున్వస్తమయజమానమిచ్చ స్తేనస్యేత్యా మన్విహి తస్కరాయ ।

అన్యమస్మదిచ్చ సా త ఇత్యా నమో దేవి ర్మృతే తుభ్యమస్తు ॥ (యజు, ౧౨/౬౨)

నైర్వృత్య కోణే-ఓం నిర్వృతయే భూతాధిపతయే నమః నిర్వృతినావాహయామి-ఇతి నిర్వృతిమావాహ్య పూర్వోక్త రీత్యా పూజయేత్ ॥ ౮౧॥

వరుణస్యోత్తమ్భనమసి వరుణస్య స్కమ్భ సర్జనీస్థో వరుణస్య ఋతసదన్యసి వరుణస్య ఋతసదనమసి వరుణస్య ఋతసదనమాసీద ॥ (యజు । ౪/3౬)

పశ్చిమే-ఓం వరుణాయ జలాధిపతయే నమః వరుణమావాహయామి-ఇతి వరుణమావాహ్య సర్వోపచారైః పూజయేత్ ॥ ౮౨॥

ఆ నో నియుద్భిః సతినీభిరధ్వరం సహస్రిణీభీరుపయాహి యజ్ఞమ్ ।

వాయో అస్మిన్స్వనే మాదయస్వ యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ (యజు, ౨౭/౨౮)

వాయవ్య కోణే-ఓం వాయవే ప్రాణాధిపతయే నమః వాయుమావాహయామి-ఇతి వాయుమావాహ్య షోడశోపచారైః సమర్చయేత్ ॥ ౮3॥

సోమో ధేనుం సోమో అర్షన్తమాశుం వీరం కర్మణ్యం దదాతి ।

సాదన్యం విదధ్యం సభేయం పితృశ్రవణం యో దదాశస్మై ॥ (యజు, 3౪/౨౧)

ఉత్తరే-ఓం సోమాయ పీయూషాధిపతయే నమః సోమమావాహయామి-ఇతి సోమమావాహ్య సర్వోపచారైః పూజయేత్ ॥ ౮౪॥

తమిశానం జగతస్థుషస్పతిం ధియం జిన్వమవసే హూమహే వయమ్ ।

పూషా నో యథా వేదసామసద్ వృధే రక్షితా పాయురదభః స్వస్తయే ॥ (యజు, ౨౫/౧౮)

ఈశాన కోణే-ఓం ఈశానాయ విద్యాధిపతయే నమః ఈశానమావాహయామి-ఇతి ఈశానమావాహ్య షోడశోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ ॥ ౮౫॥

తతః చతుర్ద్వారేషు చణ్డ ప్రచణ్డౌ పూర్వద్వారే, భద్ర సుభద్రౌ దక్షిణ ద్వారే, జయ విజయౌ పశ్చిమ ద్వారే, ధాతృ విధాతారౌ ఉత్తర ద్వారే పూజయేత్ । తద్యథా-

ఆశుః శిశానో వృషభో న భీమో ఘనాఘనః క్షోభణశ్చర్షణీనామ్ ।

సంక్రన్ధనోఽనిమిష ఏకవీరః శతం సేనా అజయత్ సాకమిన్ద్రః ॥

(ఋక్, ౧౦/౧౦౩/౧, సామ, ౧౮౪౯, అథర్వ, ౧౯/౧౩/౨, వాజు, ౧౭/౩౩, తైత్తిరీయ సంహితా, ౪/౬/౪/౧)

శ్వేత పూర్వ ద్వారే-ఓం చణ్డాయ నమః చణ్డమావాహయామి -ఇతి చణ్డమావాహ్య సర్వోపచారైః పూజయేత్ || ౮౬||

పథస్పథః పరిపతిం వచస్యా కామేన కృతో అభ్యానశర్కమ్ |
స నోరాసచ్చరుధశ్చన్యగ్రా ధీయం ధీయం సీషధాతి ప్ర పూషా ||

(ఋక్, ౬/౪౯/౮, యజు, ౩౪/౪౨, తైత్తిరీయ సంహితా, ౧/౧/౧౪/౨)

ఓం ప్రచణ్డాయ నమః ప్రచణ్డమావాహయామి-ఇతి ద్వితీయం ప్రచణ్డమావాహ్య షోడశోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ || ౮౭||

భద్రం కర్ణేభిః శ్రుణుయామ దేవా భద్రం పశ్యే మాక్షభిర్వజ్రత్రాః |
స్త్రీరజ్ఞై స్తుష్టవాంసస్తనూ భిర్వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః ||

అరుణ దక్షిణ ద్వారే-ఓం భద్రాయ నమః భద్రమావాహయామి-ఇతి ప్రథమం భద్రమావాహ్య సర్వోపచారైః పూజయేత్ || ౮౮||

భద్రం భద్రం న ఆభరేషమూర్జం శతక్రతో | యదిన్ద్ర మృళయాసి నః | (ఋక్, ౮/౯౩/౨౮, సామ, ౧౭౩)

ఓం సుభద్రాయ నమః సుభద్రమావాహయామి -ఇతి సుభద్రమావాహ్య షోడశోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ || ౮౯||

సక్ష్మాన్దనేనానిమిషేణ జిష్ఠనా యుత్కారేణ దుశ్చ్యవనేన ధృష్టనా |
తద్దేన్ద్రేణ జయత తత్సహధ్వం యుధో నర ఇషు హస్తేన వృష్ణా || (యజు, ౧౭/౩౪)
పీత పశ్విమ ద్వారే-ఓం జయాయ నమః జయమావాహయామి-ఇతి ప్రథమం జయమావాహ్య సర్వోపచారైః సమర్చయేత్ || ౯౦||

విజ్యం ధనుః కపర్దినో విశల్యో బాణవాః ఉత |
అనేశన్నస్య యా ఇషవ ఆభురస్య నిషజ్గధిః ||

ఓం విజయాయ నమః విజయమావాహయామి-ఇతి విజయమాహ్వయ షోడశోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ || ౯౧||

ధాతా రాతిః సవితేదం జషన్తాం ప్రజాపతిర్నిధిషా దేవో అగ్నిః |
త్వష్టా విష్ణుః ప్రజయా సంరరాణా యజమానాయ ద్రవిణం దధాత స్వాహా || (వాజు యజు, ౮/౧౭)

కృష్ణోత్తర ద్వారే-ఓం ధాత్రే నమః ధాతారమావాహయామి-ఇతి ప్రథమం ధాతారమావాహ్య సర్వోపచారైః పూజయేత్ || ౯౨||

స నో బన్ధురనితా స విధాతా ధామాని వేద భువనాని విశ్వా ।

యత్ర దేవా ఆమృతమాసశానాస్తుతీయే ధామన్నద్వైరయన్త || (యజు, 3౨/౧౦)

ఓం విధాత్రే నమః విధాతారమావాహయామి-ఇతి ద్వితీయం విధాతారమావాహ్య షోడశోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ || ౯౩||

తతో వీధ్యా ఈశానాది కోణేషు ప్రదక్షిణా క్రమేణ విష్వక్సేనం పూజయేత్ । తద్యథా-
చమూషచ్ఛేసః శకునో విభృత్వా గోవిన్దుర్భృష ఆయుధాని బిభృత్ ।

అపామూర్మిం సచమానః సముద్రం తురీయం ధామ మహిషో వివక్తీ || (ఋక్, ౯/౯౬/౧౯, సామ, ౧౧౭౭)

వీధీశాన కోణే-ఓం విష్వక్సేనాయ సూత్రవతీ సఖాయ నమః విష్వక్సేనమావాహయామి-
ఇతి విష్వక్సేనమావాహ్య సర్వోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ || ౯౪||

విశ్వకర్మన్ హవిషా వర్ధనేన త్రాతారమిన్దుకృణోరవధ్యమ్ ।

తస్మై విశః సమనమన్త పీర్వీరయ మృగో విహవ్యో యథాసత్ || (యజు, ౧౭/౨౪)

వీధ్యగ్ని కోణే-ఓం విష్వక్సేనాయ నమః విష్వక్సేనమావాహయామి-ఇతి విష్వక్సేనమావాహ్య పూర్వోక్త రీత్యా సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ || ౯౫||

విశ్వకర్మన్ హవిషా వావృధానః స్వయం యజస్వ పృథివీముత ద్యామ్ ।

ముహ్యన్త్యయే అభితః సపత్నా ఇహాస్మాకం మఘవా సూరిరస్తు ||

(ఋక్, ౧౦/౮౧/౬, సామ, ౧౫౮౯, యజు, ౧౭/౨, త్రైత్తిరీయ సంహితా, ౪/౬/౨/౬)

వీధికాగ్ని కోణే-ఓం సేనేశాయ నమః సేనేశమావాహయామి-ఇతి సేనేశమావాహ్య సర్వోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ || ౯౬||

యా తే ధామాని పరమాణి యావమా యా మధ్యమా విశ్వకర్మన్నుతేమా ।

శిషా సఖిభ్యో హవిషి స్వధావః స్వయం యజస్వ తన్వం వృధానః ||

(ఋక్, ౧౦/౮౧/౫, యజు, ౧౭/౨౧, త్రైత్తిరీయ సంహితా, ౪/౬/౨/౫)

వీధికా వాయు కోణే-ఓం వైకుణ్ఠ సేనాన్యే సూత్రవతీ సఖాయ నమః వైకుణ్ఠసేనాన్యమావాహ్య షోడశోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ || ౯౭||

ద్వారాద్ బహిః క్షితౌ పూర్వస్యాం గారుడం దక్షిణస్యాం చక్రం పశ్చిమాయాం గదాం
ఉత్తరస్యాం శఙ్ఖం పూజయేత్ । తద్యథా-

సుపర్ణోఽస్మి గరుత్మాస్త్రివృతే శిరో గాయత్రం చక్షుర్భృహద్రథన్తరే పక్షౌ ।

స్తోమ ఆత్మా ఛందాఃస్యజ్ఞాని యజాంషి నామ ।

సామ తే తనూర్వామదేవ్యం యజ్ఞాయజ్ఞయం పుచ్చం ధిష్ఠ్యాః శఫాః ।

సుపర్ణోఽసి గరుత్మాన్ దివం గచ్ఛః స్వ పత ॥ (యజ, ౧౨/౪)

ద్వారాద్ బహిః క్షితౌ పూర్వస్యామ్-ఓం గరుడాయ పక్షిరాజాయ నమః
గరుడమావాహయామి-ఇతి గరుడమావాహ్య షోడశోపచారైః సమూజ్య ప్రణమేత్
॥ ౯౮॥

లోకస్య ద్వారమర్చిమత్ పవిత్రమ్ । జ్యోతిష్మద్ భ్రాజమానం మహస్వత్ । ఆమృతస్య
ధారా బహుధా దోహమానమ్ । చరణాం నో లోకే సుధితాం దధాతు । (త్రైత్తిరీయ బ్రాహ్మణ,
3/౧౨/3/౪)

ద్వారాద్ బహిః దక్షిణస్యామ్-ఓం సుదర్శనాయ హేతిరాజాయ నమః సుదర్శనమావాహయామి-
ఇతి సుదర్శనమావాహ్య సర్వోపచారైః సమూజ్య ప్రణమేత్ ॥ ౯౯॥

యా తే భీమాన్యాయుధా తిగ్మాని సన్తి ధూర్వాణే ।

రక్షా సమస్య నో నిదః ॥ (ఋక్, ౯/౬౧/3౦, సామవేద, ౨/౧3౦)

ద్వారాద్ బహిః పశ్చిమాయామ్-ఓం కౌమోదక్యై గదాధిపతయే నమః కౌమోదకీ
గదామావాహయామి-ఇతి గదామావాహ్య సర్వోపచారైః సమూజ్య ప్రణమేత్ ॥
౧౦౦॥

అగ్నిర్పషిః పవమానః పాఞ్చజన్యః పురోహితః ।

తమీమహే మహాగయమ్ ।

ఉపయామ గృహీతోఽస్యగ్నయే త్వా వర్చస ఏష తే యోనిరగ్నయే త్వా వర్చసే ॥
(యజ, ౨౬/౯)

ద్వారాద్ బహిరుత్తరస్యామ్-ఓం పాఞ్చజన్యాయ శక్ష్మాధిపతయే నమః పాఞ్చజన్యమావాహయామి
ఇతి శక్ష్మామావాహ్య షోడశోపచారైః సమూజ్య ప్రణమేత్ ॥ ౧౦౧॥

తతోఽరుణ పూర్ణ శోభాసు పూర్వాది క్రమేణ విమలా ఉత్కర్షిణీ జ్ఞానా క్రియా ప్రహ్వి
సత్యా ఈశానా యోగా ఇత్యష్టౌ చామరగ్రాహిణీః పూజయేత్ । తద్యథా-

అధైనాష్టౌ విరూపానాలభతేఽతి దీర్ఘం చాతి హ్రాస్వం చాతి స్థూలం చాతి కృశం చాతి శుక్లం
చాతి కృష్ణం చాతి కుల్వ చాతి లోమశం చ ।

అశూద్రాఽబ్రాహ్మణాస్తే ప్రాజాపత్యాః ।

మాగధః పుశ్చలీ కితపః క్లిబోఽశూద్రా అబ్రాహ్మణాస్తే ప్రాజాపత్యాః ॥ (యజ, 3౦/౨౨)

ఓం విమలాయై చామరహస్తాయై నమః విమలామావాహయామి-ఇతి ప్రాచ్యాం
విమలామావాహ్య షోడశోపచారైః సమర్చయేత్ ॥ ౧౦౨॥

మూర్ధాసి రాడ ధ్రువాసి ధరుణా ధర్త్యసి ధరణీ । ఆయుషే త్వా వర్చసే త్వా కృష్యై త్వా
క్షేమాయ త్వా । (యజు, ౧౪/౨౧)

ఓం ఉత్కర్షణ్యై చామరహస్తాయై నమః ఉత్కర్షణీమావాహయామి-ఇత్యాగ్నేయ్యాముత్కర్షణీమావా
సర్వోపచారైః పూజయేత్ ॥ ౧౦౩॥

సంజ్ఞానమసి కామధరణం మయి తే కామధరణం భూయాత్ । అగ్నేర్భస్మాస్యగ్నేః
పురీషమసి చితస్థ పరిచిత ఊర్ధ్వచితః శ్రయధ్వమ్ । (యజు, ౧౨/౪౬)

ఓం జ్ఞానాయై చామరహస్తాయై నమః జ్ఞానామావాహయామి-ఇతి దక్షిణస్యాం
జ్ఞానమావాహ్య పూర్వోక్త రీత్యా పూజయేత్ ॥ ౧౦౪॥

మాతా చ తే పితా చతే గ్రే వృక్షస్య క్రీడతః । విచక్షత ఇవ తే ముఖం బ్రహ్మన్ మా త్వం
వదో బహు । (యజు, ౨౩/౨౫)

ఓం క్రియాయై చామరహస్తాయై నమః క్రియామావాహయామి-ఇతి నైర్వృత్యాం
క్రియామావాహ్య సర్వోపచారైః సమర్చయేత్ ॥ ౧౦౫॥

బహ్వీనాం పితా బహురస్య పుత్రశ్చిశ్చాచకృణోతి సమనావగత్య ।

ఇషుధిః సఙ్కాః పృతనాశ్చ సర్వాః పృష్ఠే నిసద్ధో జయతి ప్రసూతః ॥ (యజు, ౨౯/౪౨)

ఓం ప్రహ్వాయై చామరహస్తాయై నమః ప్రహ్వీమావాహయామి-ఇతి పశ్చిమాయాం
ప్రహ్వీమావాహ్య షోడశోపచారైః పూజయేత్ ॥ ౧౦౬॥

దృష్ట్వా రూపే వ్యాకరోత్ సత్యాన్వతే ప్రజాపతిః । అశ్రద్ధామన్వతేఽదధాచ్ఛ్రద్ధాం
సత్యే ప్రజాపతిః । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియం విపానం శుక్రమన్ధస ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియమిదం
పయోఽమృతం మధు । (యజు, ౧౯/౭౭)

ఓం సత్యాయై చామరహస్తాయై నమః సత్యామావాహయామి-ఇతి వాయవ్యాం
సత్యామావాహ్య సర్వోపచారైః సమర్చయేత్ ॥ ౧౦౭॥

తమీశానం జగత్సస్థుషస్పతిం ధియం జిన్వమవసే హూమహే వయమ్ ।

పూషా నో యతా వేదసామసదస్వధే రక్షితా పాయురభ్యః స్వస్తయే ॥ (యజు, ౨౫/౧౮)

ఓం ఈశానాయై చామరహస్తాయై నమః ఈశానామావాహయామి-ఇత్సుత్తరస్యామీశానామావాహ్య
పూర్వోక్త రీత్యా పూజయేత్ ॥ ౧౦౮॥

యోగే యోగే తవస్తరం వాజే వాజే హవామహే ।

సఖాయ ఇన్ద్రమూతయే ॥ (యజు, ౧౧/౧౪)

ఓం యోగాయై చామరహస్తాయై నమః యోగామావాహయామి-ఇతీశాన్యాం
యోగామావాహ్య పూర్వోక్త రీత్యా పూజయేత్ ॥ ౧౦౯॥

తతః పీతోపశోభాను పూర్వాది క్రమేణాష్ట వనూన్ పూజయేత్ | తద్యథా-
అప్స్వనే సధిష్టవ సౌషధీరను రుధ్యసే |

గర్భేసజ్ఞాయసే పునః || (యజు, ౧౨/౩౬)

పూర్వో-ఓం అదోఘ్ని నమః ఆపః ఆవాహయామి-ఇత్యప ఆవాహ్య షోడశోపచారైః
పూజయేత్ || ౧౧౦||

ధ్రువాసి ధ్రువోఽయం యజమానోఽస్మిన్నాయతనే ప్రజయా పశుభిర్భూయాత్ |

ఘృతేన ద్యావాపృథివీ పూర్వేథామిన్ద్రస్య ఛదిరసి విశ్వజనస్య ఛాయా || (యజు, ౫/౨౮)

అగ్ని కోణే-ఓం ధ్రువాయ నమః ధ్రువమావాహయామి-ఇతి ధ్రువమావాహ్య సర్వోపచారైః
పూజయేత్ || ౧౧౧||

ఇమం దేవా అనపత్నం సువధ్వం మహతే క్షత్రాయ మహతే జ్యైష్ఠ్యాయ మహతే
జానరాజ్యాయేన్ద్రస్యేన్ద్రియాయ |

ఇమమముష్య పుత్రమముష్యై పుత్రమస్యై విశ ఏష వోఽమీ రాజా సోమోఽస్మాకం
బ్రాహ్మణానాం రాజా || (యజు, ౯/౪౦)

దక్షిణే-ఓం సోమాయ నమః సోమమావాహయామి-ఇతి సోమమావాహ్య పూర్వోక్త రీత్యా
సమర్చయేత్ || ౧౧౨||

భూరసి భూమిరస్యదితిరసి విశ్వధాయా విశ్వస్య భువనస్య ధర్మీ |

పృథివీం యచ్ఛ పృథివీం దృంహా పృథివీం మా హింసీః || (యజు, ౧౩/౧౮)

నిర్మతి కోణే-ఓం ధరణ్యై నమః ధరణీమావాహయామి-ఇతి ధరణీమావాహ్య సర్వోపచారైః
పూజయేత్ || ౧౧౩||

మరుతో యస్య హి క్షయే పాథా దివో విమహసః |

స సుగోపాతమో జనః || (యజు, ౮/౩౧)

పశ్చిమే-ఓం అనిలాయ నమః అనిలమావాహయామి-ఇత్యనిలమావాహ్య సమ్యగర్చయేత్
|| ౧౧౪||

అగ్నిదూతం పురో దధే హవ్యవాహముపబ్రువే |

దేవాన్ ఆసాదయాదిహ || (యజు, ౨౨/౧౭)

ఓం ప్రత్యూషాయ నమః ప్రత్యూషమావాహయామి-ఇత్యుత్తరే ప్రత్యూషమావాహ్య
సర్వోపచారైః సమర్చయేత్ || ౧౧౬||

వసుభ్యస్తావ రుద్రేభ్యస్తావఽఽదిత్యేభ్యస్తావ సజ్ఞానాథాం ద్యావాపృథివీ మిత్రావరుణౌ త్వా
వృష్ణ్యావతామ్ |

వ్యస్త వయోక్తం రిహాణా మరుతాం పుషతీర్గవృ పృశ్నిరూభత్వా దివం గవృ
తతోనోవృష్టిమావహా ।

చక్షుష్వా అగ్నేఽసి చక్షుర్మే పాహి ॥ (యజు, ౨/౧౬)

ఈశాన కోణే-ఓం ప్రభాతాయ నమః ప్రభాతమావాహయామి-ఇతి ప్రభాతమావాహ్య
షోడశోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ ॥ ౧౧౭॥

తతః కృష్ణార్ధ శోభాసు పూర్వాది క్రమేణ అష్టకుల నాగాన్ పూజయేత్ । తద్యథా-

తన్మిత్రస్య వరుణస్యాభిచక్షే సూర్యో రూపం కృణుతే ద్యోరుపస్థే ।

అనన్త మన్యద్రుశదస్య పాజః కృష్ణణమన్యద్ధరితః సం భరన్తి ॥ (యజు, 33/3౮)

పూర్వే-ఓం అనన్తాయ నమః అనన్తమావాహయామి -ఇత్యనన్తమావాహ్య సర్వోపచారైః
సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ ॥ ౧౧౮॥

నమోఽస్తు సర్వేభ్యో యే కే చ పృథివీమను ।

యే అన్తరిక్షే యే దివి తేభ్యః సర్వేభ్యో నమః ॥ (యజు, ౧3/౬)

అగ్నేయ కోణే-ఓం వాసుకయే నమః వాసుకీమావాహయామి-ఇతి వాసుకీమావాహ్య
పూర్వోక్త రీత్యా సమర్చయేత్ ॥ ౧౧౯॥

నమస్తక్షభ్యో రథకారేభ్యశ్చ వో నమో నమః కులాలేభ్యః కర్మారేభ్యశ్చ వో నమో । నమో
నిషాదేభ్యః పుష్కాష్టేభ్యశ్చ వో నమో నమః శ్వనిభ్యో మృగయుభ్యశ్చ వో నమః । (యజు,
౧౬/౨౭)

దక్షిణే-తక్షకాయ నమః తక్షకమావాహయామి-ఇతి తక్షకమావాహ్య సర్వోపచారైః
సమర్చయేత్ ॥ ౧౨౦॥

పురుష మృగశ్చన్ద్రమసో గోధా కాలకా దార్వా ఘటన్తే వనస్పతీనాం కృకవాకుః సాచిత్రో
హంసో వాతస్య నాక్రో మకరః కులీపయన్తేఽకూపారస్య హ్రీయై శల్యకః ॥ (యజు,
౨౪/3౫)

నైరృతి కోణే-ఓం కులీరాయ నమః కులీరమావాహయామి-ఇతి కులీరమావాహ్య
పూజోపచారైః సమర్చయేత్ ॥ ౧౨౧॥

ఇన్ద్రస్య రూపమృషభో బలాయ కర్ణాభ్యాం శ్రోత్రమమృతం గ్రహాభ్యామ్ ।

యవా న బహిర్భువి కేసరాణి కర్కన్ధ జజ్ఞే మధు సారఘమ్ముఖాత్ ॥ (యజు, ౧౯/౯౧)

పశ్చిమే-ఓం కర్కటాయ నమః కర్కటమావాహయామి-ఇతి కర్కటమావాహ్య
షోడశోపచారైః సమర్చయేత్ ॥ ౧౨౨॥

ప్రతిశ్రుత్కాయా అర్తనం ఘోషాయ భషమన్తాయ బహువాదినమనన్తాయ మూకం శబ్దాయాడమ్బరాఘాతం మహాసే వీణావాదం క్రోశాయ తృనవధృమవరస్పరాయ శఙ్ఖధృం వనపమన్యతోరణ్యాయ దావపమ్ || (యజు, 30/౧౯)

వాయు కోణే-ఓం శఙ్ఖపాలాయ నమః శఙ్ఖపాలమావాహయామి-ఇతి శఙ్ఖపాలమావాహ్య పూర్వోక్త రీత్యా సమర్చయేత్ || ౧౨3||

ప్రాణాయ స్వాహాఽపానాయ స్వాహా వ్యానాయ స్వాహా |

అమ్బే అమ్బికేఽమ్బలికే న మా నయతి కశ్చన |

ససత్యశ్వకః సుభద్రీకాం కామ్పిల వాసినీమ్ || (యజు, ౨3/౧౮)

ఉత్తరే-ఓం కమ్పలాయ నమః కమ్పలమావాహయామి-ఇతి కమ్పలమావాహ్య సర్వోపచారైః సమ్పూజయేత్ || ౧౨౪||

యూపబ్రస్కా ఉత తే యూపవాహాశ్చషాలం యే అశ్వయాపాయ తక్షతి |

య చార్వతే పచనం సమ్పరన్యతో తేషామభిగూర్తిర్న ఇన్వతు || (యజు, ౨౫/౨౯)

ఈశాన కోణే-ఓం అశ్వతరాయ నమః అశ్వతరమావాహయామి-ఇత్యశ్వతరమావాహ్య షోడశోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ || ౧౨౫||

ఆగ్నేయ ప్రభృతిషు చతుష్కోణేషు చతుర్వాహాన్ పూజయేత్ | తద్యథా-

భాయై దార్వాహారం ప్రభాయా అగ్నేయధం బ్రహ్మస్య విష్ణుపాయాభిషేక్తారం వర్షిష్ఠాయ నాకాయ పరివేష్టితారం దేవలోకాయ పేశితారం మనుష్య లోకాయ ప్రకారితారం సర్వేభ్యో లోకేభ్య ఉపసేక్తారమవ ఋత్యై వధాయోపమన్థితారం మేఘాయ వాసః పల్పాలీం ప్రకాయ రజయిత్రీమ్ || (యజు, 30/౧౨)

ఓం వాసుదేవాయ పరమేష్ఠ్యాత్మనే నమః వాసుదేవమావాహయామి-ఇత్యాగ్నేయాం వాసుదేవమావాహ్య సర్వోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ || ౧౨౬||

కార్షిరసి సముద్రస్య త్వా క్షిత్యా ఉన్నయామి |

సమాపో అద్భిరగృత సమోషధీభిరోషధీః || (యజు, ౬/౨౮)

ఓం సఙ్కర్షణాయ పురుషాత్మనే నమః సఙ్కర్షణమావాహయామి-ఇతి నైర్మత్యాం సఙ్కర్షణమావాహ్య షోడశోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ || ౧౨౭||

మిత్రస్య చర్షణీ ధృతోఽవో దేవస్య సానసి |

ద్యుమ్నం చిత్రవస్రమమ్ || (యజు, ౧౧/౬౨)

ఓం ప్రద్యుమ్నాయ విశ్వాత్మనే నమః ప్రద్యుమ్నమావాహయామి-ఇతి వాయవ్యాం ప్రద్యుమ్నమావాహ్య సర్వోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ || ౧౨౮||

ఋతం సత్యమృతం సత్యమగ్నిం పురీష్యమగ్నిరస్వద్ భరామః |

ఓషధయం ప్రతిమోదధ్వమగ్నిమేతం శివమాయన్నమభ్యుత్ర యుషాః ।

వ్యస్యన్ విశ్వా అనిరా ఆమీవా నిషీదన్నో అప దుర్మతిం జపి ॥ (యజు, ౧౧/౪౭)

ఓం అనిరుద్ధాయ నివృత్త్యాత్మనే నమః అనిరుద్ధమావాహయామి-ఇతిశాన్యాం

అనిరుద్ధమావాహ్య షోడశోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ ॥ ౧౨౯ ॥

బాహ్య పరిధిషు సత్త్వాది గుణ త్రయ సమ్భూతాన పూజయేత్ । తద్యథా-

త్రిదైవః పృథివీమేష ఏతాం వి చక్రమే శతర్చనం మహిత్యా ।

ప్ర విష్ణురస్తు తవసస్తవీయాన్ త్వేషం హ్యస్య స్థవిరస్య నామ ॥

(ఋక్, ౭/౧౦౦/౩, తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణ, ౨/౪/౩/౫)

బాహ్య శుక్ల పరిధౌ-ఓం సత్త్వగుణసమ్భూతేభ్యో నమః సత్త్వగుణసమ్భూతాన్యావాహయామి-

ఇతి సత్త్వగుణసమ్భూతాన్యావాహ్య షోడశోపచారైః సమ్పూజ్య ప్రణమేత్ ॥ ౧౩౦ ॥

హిరణ్యగర్భః సమవర్తతాగ్రే భూతస్య జాతః పతిరేక ఆసీత్ ।

స దాధార పృథివీం ద్యాముతేమాః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥

(ఋక్, ౧౦/౧౨౧/౧, అథర్వ, ౪/౨/౭, యజు, ౧౩/౪, ౨౩/౧, ౨౫/౧౦, తైత్తిరీయ

సంహితా, ౪/౧/౮/౩)

బాహ్యగుణ పరిధౌ-ఓం రజోగుణసమ్భూతేభ్యో నమః రజోగుణసమ్భూతాన్యావాహయామి-

ఇతి రజోగుణసమ్భూతాన్యావాహ్య సర్వోపచారైః సమర్చయేత్ ॥ ౧౩౧ ॥

అసంఖ్యతా సహస్రాణి యే రుద్రా అధి భూమ్యామ్ ।

తేషాం సహస్ర యోజనేఽవ ధన్వని తన్మసి ॥ (యజు, ౧౬/౫౪)

బాహ్య కృష్ణ పరిధౌ-ఓం తమోగుణ సమ్భూతేభ్యో నమః తమోగుణ సమ్భూతమావాహయామి-

ఇతి తమోగుణ సమ్భూతమావాహ్య షోడశోపచారైః సమ్పూజయేత్ ॥ ౧౩౨ ॥

ఏవం చక్రాబ్జ మణ్డలే దేవానావాహ్య సంస్థాప్య సమ్పూజయేత్ ।

నమోఽస్మదాచార్య పరమృరాభ్యో నమో నమో భాగవతబ్రజేభ్యః ।

నమో నమోఽనస్తముఖామరేభ్యో నమః, శ్రియై శ్రీపతయే నమోఽస్తు ।

ఇతి శ్రీమద్వేదమార్గ ప్రతిష్ఠాపనాచార్య వేదాస్త-ప్రవర్తకాచార్య శ్రీమత్ పరమహంస

పరివ్రాజకాచార్య సత్సమ్ప్రదాయాచార్య జగద్గురు భగవదనస్త-పాదీయ శ్రీమద్విష్వక్సేనాచార్య

స్వామినా (త్రిదణ్డీ స్వామీతి ఖ్యాతః)సంకృతితః చక్రాబ్జ మణ్డల దేవతా పూజా విధిః ।

Compiled, encoded, and proofread by Arun Kumar Upadhyay

——
Shri Jagannatha Vaidika Puja Paddhati
pdf was typeset on July 13, 2024

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

